

Насловна страница:

Sllagjana Jakimoviq
Irena Bogdanoska

DORACAK PËR MËSIMDHËNËS PËR ZBATIMIN E PROGRAMIT MËSIMOR DHE LIBRI MATEMATIKA PËR KLASËN E PARË

Shkup, 2022

Ministria e Arsimit dhe Shkencës – Byroja e Zhvillimit të Arsimit

Стр. со импресум и ЦИП:

**Doracak për mësimdhënës për zbatimin e Programit mësimor
dhe libri i matematikës për klasën e parë**

Botues:

Byroja e Zhvillimit të Arsimit

Autorë:

Dr. Sllagjana Jakimoviq

Profesoreshë e rregullt e matematikës në Fakultetin Pedagogjik
„Shën Klimenti i Ohrit“, UCM NË Shkup

Mr. Irena Bogdanoska

Mësimdhënëse e mësimi klasor në SHF “Kole Kaninski“, Manastir

Redaktor:

Mr. Mitko Çeshllarov

Byroja e Zhvillimit të Arsimit

Përkrahje profesionale:

Dr. Lidija Kondinska

Byroja e Zhvillimit të Arsimit

Recenzente:

Dr. Valentina Gogovska

Profesoreshë inordinare e metodikës së matematikës
në Fakultetin Matematiko – Natyror, UKM në Shkup

Mr. Mendime Aliu

Këshilltare për shkencë dhe mësimdhënie në Fakultetin Pedagogjik,
UKM „Shën Klimenti i Ohrit“, në Shkup

Lektore në gjuhën maqedonase:

Prof. dr. Elizabeta Bandillovska

Përkthim dhe lekturë:

Lumnije Ajdari

Mivedete Mahmuti

Ilustrimi i kopertinës:

KOMA studio dizajni

Ilustruesë:

Makedonka Toshevski, KOMA studio dizajn

Dizajni grafik dhe rregullimi teknik:

Koma studio e dizajnit

Ky doracak është përgatitur në kuadër të Projektit për avancimin e arsimit fillor - PEIP, i zbatuar me burime financiare nga Banka Ndërkombëtare për Rindërtim dhe Zhvillim - Grupi i Bankës Botërore.

Mendimet dhe pikëpamjet e autorëve jo gjithmonë pasqyrojnë opinionet dhe pikëpamjet e Bankës Ndërkombëtare për Rindërtim dhe Zhvillim - Grupi i Bankës Botërore.

Të gjitha të drejtat janë të përmbajtura. Përveç qëllimit, zbatimit dhe shfrytëzimit të zakonshëm të veprës të lejuar me Ligj për të drejtat autoriale dhe të ngjashme, asnjë pjesë nga ky doracak nuk

mund të jetë i ribotuar ose i përcjellë në çfarë do qoftë forme ose mjete, elektronike ose mekanike, duke përfshirë edhe fotokopjimin, dokumentimin ose të ruhet në sistemin për gjetjen e serishme pa leje me shkrim nga bartësit e të drejtave autoriale.

CIP

Стр. 3

TË NDERUAR MËSIMDHËNËS,

Doracaku është përpiluar me qëllim të ofrimit të mbështetjes për zbatimin e *Programit mësimor* (2021) dhe tekstit në planifikimin, përgatitjen dhe realizimin e mësimi të matematikës për klasën e parë.

Përmbajtja e *Doracaku* është zhvilluar dhe miratuar nga Byroja e Zhvillimit të Arsimit, në përputhje me *Konceptin e arsimit fillor* (2021) dhe me *Programin mësimor të matematikës për klasën e parë* (2021).

Falënderim i veçantë për mbështetjen e vazhdueshme profesionale në përpilimin e këtij *doracaku* gjatë vitit të kaluar shkollor i drejtohem:

Mr. **Mitko Çeshllarov**, udhëheqës i Sektorit për zhvillimin e sistemit edukativ arsimor dhe zhvillimin e standardeve, planeve dhe programeve mësimore në Byronë e Zhvillimit të Arsimit;

Dr. **Lidija Kondinska**, këshilltare për matematikë në Byronë e Zhvillimit të Arsimit.

Falënderim të madh për pjesëmarrjen në skenarët e realizimit praktik dhe testimit nga *Doracaku*, ua kemi detyrim nxënësve, mësimdhënësve të mësimi klasor, anëtarëve të shërbimeve profesionale dhe drejtorëve të disa shkollave fillore. Ata ndanë përvojat e tyre, mendimet profesionale dhe sugjerimet për përmirësimin e *Doracaku* së bashku me fotografitë e aktiviteteve të realizuara në shkolla:

Simona Anastasovska, mësimdhënëse e mësimi klasor në SHFK "Dimitar Milladinov", Shkup;

Lirije Ballazhi, mësimdhënëse e mësimi klasor në SHF "Sande Shterjoski", Kërçovë;

Biljana Bilbilovska, drejtoreshë e SHFK "Kiro Gligorov", Shkup;

Tome Vlashevski, mësimdhënësi i arsimit fizik, SHF "Kole Kaninski", Manastir

Svetlana Gligorovska, pedagoge në SHF "Kole Kaninski", Manastir;

Branka Jakimovska, mësimdhënëse e mësimi klasor në SHFK "Kiro Gligorov", Shkup;

Sonja Jovanoviq Krstevska, mësimdhënëse e mësimi klasor në SHFK "Kiro Gligorov", Shkup;

Silavica Joshevska, mësimdhënëse e mësimi klasor në SHF "Kole Kaninski", Manastir;

Katerina Karevska, mësimdhënëse e mësimi klasor në SHF "Kole Kaninski", Manastir;

Olivera Mihajlovska, mësimdhënëse e mësimi klasor në SHF "Kole Kaninski", Manastir;

Ineka Mosterman, mësimdhënëse e mësimi klasor në SHFK "Kiro Gligorov", Shkup;

Shqipe Mustafa, mësimdhënëse e mësimi klasor në SHF "Sande Sterjoski", Kërçovë;

Ana Nakova, mësimdhënëse e mësimi klasor në SHFK "Kiro Gligorov", Shkup;

Valentina Petrovska, mësimdhënëse e mësimi klasor në SHFK "Koço Racin", Shkup;

Gordana Trajkovska, mësimdhënëse e mësimi klasor në SHF "Kole Kaninski", Manastir;

Snezhana Trajkovska, mësimdhënëse e mësimi klasor në SHF "Kiro Gligorov", Shkup;

Marina Stankovska, mësimdhënëse e mësimi klasor në SHF "Kole Kaninski", Manastir;

Meri Talevska Stefanoska, mësimdhënëse e mësimi klasor në SHF "Kole Kaninski", Manastir.

Falënderim i veçantë për recensentët prof. dr. **Valentina Gogovska** dhe mr. **Mendime Aliu** si dhe lektoren prof. dr. **Elizabeta Bandillovska** për shqyrtimin profesional dhe sugjerimet për përmirësimin e dorëshkrimit, si dhe për leximin e kujdesshëm dhe korrigjimet e lekturës.

Përkushtim që secila faqe të marrë imazhin e vet është investim që i bën të denjë dizajnerët grafikë të studios së dizajnit **KOMA** dhe ilustruesen **Makedonka Toshevski** për cilësitë, por jo edhe për lëshimet e mundshme në *Doracak*, për të cilin autorët mbajnë përgjegjësinë e vetme.

PËRMBAJTJA

I. HYRJA.....	7
II. PROPOZIM – SKENARI PËR ORËT MËSIMORE.....	29
LËVIZJA: PARA - MBRAPA.....	30
VENDPOZITA: MAJTAS NGA – DJATHTAS NGA.....	32
I MADH - I VOGËL.....	34
VIJAT E HAPURA DHE TË MBYLLURA.....	36
PËRPUNIMI I MODELEVE NGA FORMAT 2D.....	39
PËRBËRJA DHE ZBËRTHIMI I FORMAVE 2D.....	41
FORMAT 3D: TOPI.....	43
MBLEDHJA DHE ZBRITJA DERI NË 5.....	46
NUMRI 0.....	48
NUMRI 7.....	50
NUMRAT ÇIFT SHUMA E TË CILËVE ËSHTË NUMRI 10.....	53
PASQYRIME ME MBLEDHJE DERI NË 10.....	56
TREGIMI PËR VITIN E RI.....	58
NUMRAT ÇIFT SHUMA E TË CILËVE ËSHTË NUMRI 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9 OSE 10.....	60
MBLEDHJA ME PESHORE MATEMATIKORE.....	62
MBLEDHJA SIPAS RRADHITJES SË NDRYSHME.....	64
DENARË MAQEDONASË.....	67
NUMRAT RENDOR DERI NË 10.....	71
TABELA.....	74

PËRMBAJTJA

VLERËSIMI DHE NUMËRIMI DERI NË 20.....	76
NUMËRIMI NGA 2 DERI NË 20.....	81
NUMRI PËR DY MË I MADH OSE PËR DY MË I VOGËL NGA	
NUMRI I DHËNË.....	85
VLERËSIMI DHE NUMËRIMI DERI NË 30.....	87
KRAHASIMI I NUMRAVE DERI NË 30.....	90
NUMËRIMI NGA 10 DERI NË 100.....	93
MBLEDHJA E NUMRAVE DERI NË 20.....	96
NË TREGUN E GJELBËR.....	102
VIJA E SIMETRISË.....	105
VLERËSIMI DHE MATJA E GJATËSISË.....	108
GISHTI, PËLLËMBA, BËRRYLI, SHPUTA, HAPI.....	111
VLERËSIMI DHE MATJA E VËLLIMIT.....	114
VLERËSIMI DHE MATJA E MASËS.....	117
MUAJT E VITIT.....	120
DITËT E JAVËS.....	123
SA ËSHTË ORA?.....	126
DIAGRAMI I VENIT.....	129
III. SHTOJCA PËR NXËNËSIT.....	132
IV. SHTOJCA PËR MËSIMDHËNËSIT.....	163

FOTOGRAFI TË SHFRYTËZUARA.....	174
BURIME.....	175

Стр. 6 (празна страница)

Стр. 7 ВОБЕД

"Filloni në fillim," tha mbreti shumë serioz,
 "Dhe vazhdo derisa të arrish në fund: pastaj ndalo!"

Luis Karoll, *Alisa në botën e çudirave*

Në përputhje me këtë deklaratë, ne do të fillojmë nga fillimi, domethënë nga thelbi i arsimit matematikor - përvetësimi i shkrim-leximit matematikor.

„Çka është **shkrim – leximi matematikor**?

Dhe ku mund të blihet?“

Ndonjëherë hasim pyetje, vlerën e përdorimit të të cilave e gjejmë kryesisht në fushën e retorikës sipërfaqësore, një kombinim i një përpjekjeje për një frymëzim dhe një nënqeshje drejtuar “të paditurit”. Por në trivialitetin e pyetjeve të tilla ndonjëherë ka pamje të së vërtetës. Me të vërtetë,

ÇKA ËSHTË SHKRIM – LEXIMI MATEMATIKOR?

A është shkrim-leximi matematikor një koncept për kuptimin e të cilit ekziston një marrëveshje universale e vendosur një herë e përgjithmonë? Apo është një konstrukt, fryt i një kontrate shoqërore të ngushtë apo më të gjerë, që i nënshtrohet ndryshimeve dhe rishikimeve, me kuptime të ndryshme në varësi të kontekstit social-kulturor, kombëtar dhe kohor ose, ndoshta, nga rrëfimi shkencor mbizotërues? Pyetja: "Ku mund të blihet?" mbart brenda saj (vetë) kritikë ndaj vlerave të shoqërisë së sotme globale të konsumit në të cilën mund të blihet gjithçka, përfshirë edhe shkrim-leximin. Por, ndoshta, pyetjet nuk janë aq të pakuptimta sa duken në shikim të parë. Le të përpiqemi së pari të biem dakord se çfarë kuptojmë me termin *shkrim-lexim matematikor*, nëse na nevojitet, pse na duhet dhe mundësisht, ku dhe si mund ta “blejmë” një gjë të tillë.

Стр. 8

SHKRIM – LEXIMI MATEMATIKOR

Definicioni i shkrim - leximit matematikor zë një vend qendror në studimet krahasuese ndërkombëtare të arritjeve të nxënësve në matematikë. Pa një përkufizim të pranuar përgjithësisht, është e pamundur të ndërtohet një prizëm objektiv dhe i paanshëm përmes të cilit të studiohet nëse shkrim - leximi matematikor është fituar apo deri në çfarë mase është fituar. Pse është ajo? Ka disa arsye, por më e rëndësishmja është e dukshme: për t’iu qasur matjes së diçkaje dhe interpretimit të rezultateve të matjes, është e nevojshme të kemi një marrëveshje të përbashkët për atë që përfaqëson gjëja që po përpiqemi të masim. Një arsye tjetër është se ne nisemi nga supozimi se sisteme të ndryshme arsimore kanë program të ndryshëm kombëtar të matematikës, si dhe program të ndryshëm të matematikës sipas klasave. Ky supozim është gjithashtu objekt i hulumtimit, dhe pasoja e drejtpërdrejtë ose e tërthortë e hulumtimit janë përpjekjet reformuese të mëdha ose të vogla në kutikulat kombëtare të matematikës që ndërmerren vazhdimisht. Dy-tre dekadat e fundit, çdo tre apo katër vjet, në disa vende të botës janë bërë studime krahasuese ndërkombëtare të sistemeve arsimore, me të cilat përftohet një diapazon i gjerë i të dhënave. Ndër të tjera, arritjet e nxënësve në fund të shkollës fillore dhe në fund të arsimit fillor maten vetëm në fushën natyrore-matematikore (Trendet në studimet ndërkombëtare në matematikë dhe shkenca natyrore, TIMSS-Trends in

International Mathematics and Science Study¹), d.m.th maten arritjet e nxënësve në moshën 15 vjeçare në fushat: njohja gjuhësore, shkrim-leximi matematikor dhe shkrim - leximi në shkencat natyrore (PISA—Programme for International Student *Assessment²*). Me rëndësi të veçantë është ajo që rezultatet e studimit PISA.

“Të mundësojë të dhëna të vlefshme se sa mirë janë përgatitur nxënësit për jetën në shoqëritë moderne pas përfundimit të shkollës, duke theksuar zbatueshmërinë e njohurive, aftësive dhe kompetencave të fituara gjatë procesit arsimor, dhe jo se sa mirë nxënësit i kanë përvetësuar përmbajtjet mësimore që parashikohen nga programet mësimore dhe sa është njohuria e memorizuar faktikisht. Matja me këtë studim jo vetëm që përcakton nëse nxënësit mund të riprodhojnë njohuritë e tyre, por gjithashtu përcakton nëse nxënësit mund të ekstrapolojnë nga ajo që kanë mësuar dhe ta zbatojnë atë njohuri në një mjedis të panjohur, brenda dhe jashtë shkollës.” (Lameva dhe bashkëpunëtorët., 2015, fq. 5)

Rezultatet e këtyre studimeve u mundësojnë politikë bërësve arsimor të marrin vendime në drejtim të përmirësimit të sistemit arsimor në nivel kombëtar. Njëkohësisht, është e nevojshme njohja e publikut profesional, në radhë të parë e mësimeve si bartës të veprimtarisë arsimore, jo vetëm me renditjen e arritjeve, por edhe me natyrën e shkaqeve të mundshme për të hapur një diskutim të gjerë publik për nevojën dhe potencialin e një reforme gjithëpërfshirëse.

Стр. 9

Si rezultat i një konsensusi shkencor në komunitetin ndërkombëtar të studiuesve të arsimit matematikor, studimi PISA thekson rëndësinë e mosinterpretimit të shkrim-leximit matematikor si sinonim për njohuritë dhe aftësitë minimale (të nivelit të ulët). Definicioni i shkrim-leximit matematikor në të cilin bazohen studimet krahasuese është si më poshtë:

"Shkrim - leximi matematikor është aftësia e një individi për të formuluar, zbatuar dhe interpretuar matematikën në një sërë kontekstesh. Ai përfshin të menduarit matematikor dhe përdorimin e koncepteve, procedurave, fakteve dhe mjeteve matematikore për të përshkruar, shpjeguar dhe parashikuar fenomene. Ndiemon individin të njohë rolin që luan matematika në botë dhe të marrë gjykimet dhe vendimet e bazuara mirë të nevojshme për qytetarët konstruktivë, të angazhuar dhe të zhytur në mendime."

[OECD, 2013, fq. 25]

Teksti i mëposhtëm shpjegon saktësisht, në detaje dhe në mënyrë gjithëpërfshirëse thelbin e shkrim-leximit matematikor (OECD, 2013).

“Fokusi i gjuhës në definicionin e shkrim-leximit matematikor është në angazhimin aktiv në matematikë dhe synon të përfshijë të menduarit matematikor dhe përdorimin e koncepteve, procedurave, fakteve dhe mjeteve matematikore në përshkrimin, shpjegimin dhe parashikimin e fenomeneve. Në veçanti, foljet **formuloj, zbatojnë dhe interpretojnë** tregojnë tre proceset në të cilat nxënësit përfshihen **si zgjidhës aktivë të problemeve**.

Formulimi i matematikës përfshin identifikimin e mundësive për aplikimin dhe përdorimin e matematikës – duke kuptuar se matematika mund të zbatohet për të kuptuar ose zgjidhur një problem ose sfidë të caktuar. Ai përfshin aftësinë për të marrë një situatë të caktuar dhe për ta transformuar atë në një formë të përshtatshme për trajtimin matematikor, për të ofruar strukturë dhe

¹ <http://www.iea.nl/timss>

² <http://www.oecd.org/pisa>

paraqitje matematikore, për të identifikuar variablat dhe për të bërë supozime thjeshtuese për të ndihmuar në zgjidhjen e një problemi ose për të përballuar një sfidë.

Zbatimi i matematikës përfshin zbatimin e të menduarit matematik dhe përdorimin e koncepteve, procedurave, fakteve dhe mjeteve matematikore për të nxjerrë një zgjidhje matematikore. Ai përfshin kryerjen e llogaritjeve, manipulimin e shprehjeve dhe ekuacioneve algjebrike ose modeleve të tjera matematikore, analizimin matematikor të informacionit nga diagramet dhe grafikët matematikë, zhvillimin e përshkrimeve dhe shpjegimeve matematikore dhe përdorimin e mjeteve matematikore për zgjidhjen e problemeve.

Interpretimi i matematikës përfshin të menduarit rreth zgjidhjeve ose rezultateve matematikore dhe interpretimin e tyre në kontekstin e një problemi ose sfide. Ai përfshin vlerësimin e zgjidhjeve matematikore ose të menduarit për kontekstin e problemit dhe përcaktimin nëse rezultatet janë të arsyeshme dhe kanë kuptim në situatë. Gjuha e definicionit synon gjithashtu të integrojë nocionin e modelimit të matematikës...” (fq. 25).

Стр. 10

Në fotografinë nr. 1 është paraqitur modeli i shkrim – leximit matematikor në praktik (OECD, 2013, fq. 26).

Sfida në kontekst të botës reale

Kategoritë e përmbajtjeve matematikore: Sasia, pasiguria dhe të dhënat, ndryshimet dhe lidhjet; hapësira dhe format.

Kategoritë e konteksteve të botës reale: personal, shoqëror, profesional, dhe shkencor.

Të menduarit dhe vepruarit matematik

Nocionet matematikore, njohuritë dhe shkathtësitë

Aftësitë bazi matematikore: komunikimi, reprezentacioni, hartimi i strategjive; matematizimi, gjykitimi dhe argumentimi, shfrytëzimi i gjuhës simbolike, formale, teknike dhe operacionet, si dhe përdorimi i mjeteve matematikore.

Proceset: formulimi, zbatimi, interpretimi, dhe vlerësimi.

Problemi në kontekst

Problemi matematikor

Rezultatet në kontekst

Rezultatet matematikore

Formulon

Zbaton

ILUSTRIMI 1: Modeli i shkrim – leximit matematikor në praktik

A është i qëndrueshëm ky kuptim i shkrim-leximit matematikor apo i nënshtrohet ndryshimeve të shpejta për shkak të zhvillimit të shpejtë të shoqërisë moderne në shumë aspekte, duke përfshirë zhvillimin dhe aplikimin e teknologjive të reja në të gjitha sferat e jetës profesionale dhe të përditshme?

Стр. 11

Modeli i shkrim-leximit matematikor në praktikë ka një interpretim të qëndrueshëm dhe gjatë dekadës së fundit nuk ka pësuar ndryshime thelbësore. Dizajni grafik i *Kornizës së shkrim – leximit matematikorë* në PISA 2022³ përfshin gjithashtu *Aftësitë* për shekullin e 21-të (Fotografia 2).

GJYKIMI MATEMATIKOR

Interpreton dhe vlerëson

Formulon

Sasitë

Pasiguria dhe të dhënat

Ndryshimi dhe lidhjet

Hapësira dhe format

Zbaton

Kontekste

Shkathtësitë për shekullin e 21-të

Një sfidë në një kontekst të botës reale

- Personale
- Profesionale
- Sociale
- Shkencore
- Mendimi kritik
- Kreativiteti
- Shkenca dhe hulumtimi
- Vetëdrejtimi, iniciativa dhe këmbëngulja
- Përdorimi i informatës
- Të menduarit sistematik
- Komunikimi
- Reflektimi

Ilustrimi 2: Korniza e shkrim-leximit matematikor dhe aftësitë e zgjedhura për shekullin e 21-të

Стp. 12

Cili është kuptimi i shkrim-leximit matematikor ose me fjalë të tjera: pse na duhet? Sipas OECD (2018): “**Shkrim - leximi matematikor** përbëhet nga dy aspekte të ndërlidhura: **gjykimi matematikor** dhe **zgjidhja e problemeve**. Shkrim - leximi matematikor luan një rol të rëndësishëm në aftësinë për të përdorur matematikën për të zgjidhur problemet e botës reale. Për më tepër, gjykimi matematikor (si deduktiv ashtu edhe induktiv) përfshin jo vetëm zgjidhjen e problemeve të botës reale, por edhe marrjen e vendimeve të informuara për një klasë të rëndësishme çështjesh sociale që mund të trajtohen matematikisht. Ai gjithashtu përfshin nxjerrjen e konkluzioneve në lidhje me vlefshmërinë e informacionit të ngarkuar nga individë duke marrë parasysh implikimet sasiore dhe logjike të informacionit. Në këtë mënyrë, gjykimi matematikor gjithashtu kontribuon në zhvillimin e një grupi aftësish të përzgjedhura për shekullin e 21.” (fq. 10)

A mund të blihet shkrim-leximi matematikor? Sigurisht që jo. Ajo që mund të bëhet është të analizohen përvojat e veta dhe të tjerëve, të kërkohen arsyet e sukseseve dhe dështimeve, të hetohen dhe studiohen të gjitha aspektet e arsimit matematikor - nga bazat filozofike deri te drejtimit praktike për zbatimin e mësimdhënies.

Nëse ilustrimi vlen njëmijë fjalë, çka na paraqet pasqyra vizuale si *Korniza e kurrikulumit matematikor* (Ministria e Arsimit në Singapor, 2021, fq.5) me të cilën disa dekada me radhë bazohet arsimi matematikor në Singapor, një vend që nxënësit demonstrojnë vazhdimisht nivelet më të larta të arritjeve në matematikë?

³ <https://pisa.2022-maths.oecd.org/>

ZGJIDHJA E PROBLEMEVE MATEMATIKORE
QËNDRIME
NOCIONE
SHKATHTËSI
METAKOGNACION
PROCESE

Besimet, mirëkuptimet, vetëbesimi, motivimi, interesi dhe këmbëngulja
Aftësi në kryerjen e operacioneve dhe algoritmeve, vizualizimin e hapësirës, punën me të dhënat dhe përdorimin e mjeteve matematikore
Kuptimi i vetive dhe marrëdhënieve, operacioneve dhe algoritmeve
Ndërgjegjësimi, monitorimi dhe rregullimi i proceseve të menduarit
Kompetenca për: abstraksion dhe gjykim, përfaqësim dhe komunikim, aplikim dhe modelim

ILUSTRIMI 3: Korniza e kurrikulumit matematikor

Стp. 13

Vend qendror ka marrë **zgjidhja e problemeve matematikore** dhe me atë nuk mendohet vetëm në zgjidhjen e detyrave matematikore (e cila është padyshim një pjesë integrale e matematikës), por edhe për zgjidhjen e një diapazoni të gjerë problemesh nga bota reale përmes zbatimit të menduar të matematikës (shih: Modeli i shkrim-leximit matematikor në praktikë i paraqitur në Ilustrimin 1).

“Të mësuarit e matematikës krijon mundësi për nxënësit që të zhvillojnë kompetenca kryesore që janë të rëndësishme për shekullin e 21-të”. Kur nxënësit bëjnë pyetje, provojnë pretendimet, shkruajnë dhe kritikojnë shpjegimet dhe argumentet matematikore, ata angazhohen në gjykim, mendim kritik dhe komunikim. Kur nxënësit hartojnë strategji të ndryshme për të zgjidhur një problem të hapur ose formulojnë modele të ndryshme matematikore për të përfaqësuar një problem të botës reale, ata janë të përfshirë në të menduarit krijues. Kur nxënësit thjeshtojnë një problem të botës reale me kushte të ngatërruar, ata mësojnë se si të menaxhojnë paqartësitë dhe kompleksitetin.” (Ministria e Arsimit Singapor, 2021, fq. 11).

Për të përmirësuar cilësinë e arsimit, është e nevojshme të bëhen përpjekje të veçanta për të bashkuar **kurrikulën e përcaktuar** (dokumentin zyrtar), **kurrikulën e aplikuar** (çfarë kuptojnë nxënësit dhe mësuesit në mësimdhënie) dhe **kurrikulën e arritur** (çfarë mësojnë nxënësit).

(UNESCO IBE, 2013)

Cilat janë disa nga "përpjekjet e veçanta" të ndërmarra në sistemet e suksesshme arsimore për përafrimin e kurrikulës së përcaktuar, të aplikuar dhe të arritur në mënyrë që të përmirësohet cilësia e arsimit? Kurrikula e matematikës e Singaporit trajton çështjen e natyrës së matematikës si një aktivitet human si një pikë nisjeje.

Matematika përshkruhet si

"Shkenca e vetive, relacioneve, operacioneve, algoritmeve dhe aplikimeve të numrave dhe hapësirave në nivelin bazë dhe të objekteve dhe koncepteve abstrakte në nivelin e avancuar. Objektet dhe konceptet matematikore, si dhe njohuritë dhe metodat e lidhura me to, janë produkte të mendimit të thellë, të arsyetimit logjik dhe të menduarit krijues, dhe shpesh frymëzohen nga probleme për të cilat nevojiten zgjidhje. Janë abstraksionet ato që e bëjnë matematikën një mjet të fuqishëm për zgjidhjen e problemeve. Vetë matematika siguron një gjuhë për reprezentacionin dhe komunikimin e ideve dhe rezultateve brenda vetë disiplinës." (Ministria e Arsimit Singapor, 2021, fq. 5)

Një nga pengesat më serioze në zhvillimin e një modeli autentik të suksesshëm të arsimit matematikor në sistemin tonë arsimor është kuptimi i gjerë i pranuar tepër i ngushtë i matematikës si një aftësi

thjesht teknike për realizimin me sukses të veprimeve aritmetike, manipulimeve algjebrike dhe matjen e madhësive. Pasojat e dëmshme të këtij kuptimi të ngushtë marrin formën e programeve mësimore që përfaqësojnë një përmbledhje elementesh të palidhura që synojnë praktikimin e procedurave rutinë dhe marrjen e njohurive në mënyra që i bëjnë ato njohuri dhe aftësi të pazbatueshme. Koncepti i ri për Arsimin fillor (2021) ofron mundësi të caktuara për ndërtimin e kuptimeve më të gjera të arsimit matematikor, por në cilat mënyra do të zhvillohen këto mundësi varet kryesisht nga mësimdhënësit (bartësit e veprimtarisë) si faktori më i rëndësishëm në arsim.

Стр. 14

PËR KONCEPTIN E ARSIMIT FILLOR (2021)

STANDARDET KOMBËTARE për arritjet e fushës (2021)

SHOQËRIA DHE KULTURA DEMOKRATIKE

KULTURA DHE TË SHPREHURIT ARTISTIK

SHKRIM – LEXIMI GJUHËSOR

PËRDORIMI I GJUHËVE TJERA

ZHVILLIMI PERSONAL DHE SOCIAL

TEKNIKA, TEKNOLOGJIA, SIPËRMARRJA

SHKRIM - LEXIMI DIGJITAL

MATEMATIKA DHE SHKENCAT NATYRORE

REZULTATET E MËSIMIT

MATEMATIKA PËR KLASËN E I

STANDARDET PËR VLERËSIM

MATEMATIKA PËR KLASËN E I

PËRMBAJTJET DHE NOCIONET

MATEMATIKA PËR KLASËN I

AKTIVITETET, PAJISJET DHE MJETET

MATEMATIKA PËR KLASËN I

Стр. 15

Programi i matematikës për klasën e parë (2021) bazohet në Konceptin për Arsimin Fillor (2021) dhe në Standardet Kombëtare për Arritjet e nxënësve në arsimin fillor (2021). Ato janë ndërtuar mbi bazat e Kompetencave kryesore për të mësuarit gjatë gjithë jetës (2018)⁴.

Zbatimi i Programit mësimor të matematikës për klasën e parë është në tërësi organike me zbatimin e Konceptit për Arsimin fillor (2021). Kriteret kryesore në Konceptin e paraqitur këtu janë marrë nga prezantimet nga trajnimet e mësimdhënësve me qasje në faqen e internetit të Byrosë së Zhvillimit të Arsimit⁵ me shtesa specifike për Programin mësimor të matematikës.

⁴ <https://www.britishcouncil.org/sites/default/files/youth-in-action-keycomp-en.pdf>,

⁵ <https://www.bro.gov.mk/prezentacii> od obukata na nasatvnici/

Rezultatet e mësimit të matematikës në klasën e parë:

- Kanë vend qendror në Programin mësimor;
- Sigurojnë përvetësimin e kompetencave (njohurive, aftësive dhe qëndrimeve) të mbuluara nga *Standardet Kombëtare* në:
 - Fushën e *matematikës dhe e shkencave natyrore* (në kuadër të fushëveprimit të *programit mësimor të matematikës për klasën e parë*);
 - Fushat transversale: shkrim - leximi digjital, zhvillimi personale dhe social, shoqëria dhe kultura demokratike, teknika, teknologjia dhe sipërmarrësia.
- Theksojnë se çka pritet që nxënësi të arrij duke mësuar matematikën për klasën I;
- I determinojnë **Standardet e vlerësimit**.

Standardet e vlerësimit:

- Paraqesin rezultate konkrete të nxënit të përmbajtjeve;
- Definojnë si rezultate matëse nga mësimi;
- Tregoni në mënyrë implicite mënyrën për të kontrolluar nëse rezultati i të mësuarit është arritur;
- Ato tregojnë nivele të ndryshme të arritjeve njohëse të nxënësve, në përputhje me Taksonominë e Bloom-it;
- Ju ndihmojnë mësimeve në përcaktimin e kriterëve për vlerësim;
- Kontribuojnë ndaj objekteve dhe transparencës në vlerësim.

Стp. 16

Përmbajtjet dhe nocionet

- Përcaktohen në bazë të rezultateve të nxënit;
- Ato burojnë nga idetë e thella të matematikës të rëndësishme për mësimin në fillim të arsimit fillor;
- Paraqesin blloqe ndërtimi në trajektoret përkatëse të nxënit dhe mësimdhënies në kuadër të temave: *Numrat dhe numërimi, Operacionet me numra, Gjeometria, Matja dhe Puna me të dhëna*.

Shembujt e aktiviteteve në Programin mësimor

- Ato mund të përdoren nga mësimeve gjatë zgjedhjes së aktiviteteve të ndryshme dhe gjatë krijimit të materialeve mësimore për të arritur rezultate specifike mësimore;
- Ato mund të shërbejnë si shembuj për mësimeve se si të përshtatin udhëzimet për grupe dhe nxënës individualë për të arritur nivelin e njohurive/aftësive të përcaktuara nga rezultatet e të nxënit;
- Ato zgjidhen në mënyrë që të jenë të përshtatshme me interesat dhe moshën e nxënësve.

Parimet e kurrikulumit spiral

- Bazohet në përsëritjen e termave kryesore me nivele gradualisht në rritje të njohurive rreth këtyre termave dhe/ose kuptimin e tyre në kontekste të ndryshme.

Në periudhën e parë në arsimin fillor (nga klasa I deri në klasën III)

- Mësimeve kanë lirinë të planifikojnë në mënyrë të tillë që të sigurojnë realizimin e mësimdhënies në tërësi, pa ndarje të dukshme sipas lëndëve mësimore dhe pa kohëzgjatje të përcaktuar mësimi;

- Është e mundur që mësime dhënësi të përshatë mësimin e matematikës me: moshën, nevojat dhe ritmin e përparimit të nxënësve me të cilët punon;
- Fondi i tërësishëm i orëve të parapara për matematikë është respektuar në nivel javor.

Стр. 17

Qasja procesuese – zhvillimore në planifikim

- E thekson vlerën e procesit të mësimit në arritjen e njohurive;
- Fokusohet në procesin e arritjes së njohurive dhe në zhvillimin e aftësive për mësime te nxënësit (në vend që të nxit njohuritë që janë dhënë në formën e gatshme të përcaktuar paraprakisht);
- Njohuria nuk shihet si rezultat i veprimtarisë së mësime dhënësit, por si pasojë e veprimtarive të realizuara nga nxënësit;
- Suksesi në arritjen e rezultateve rritet nëse planifikimi synon ndaj:
 - o aktiviteteve të nxënësit në procesin mësime (komponenta e procesit)
 - o aftësimi i nxënësve për të mësuar duke zbuluar njohuri, jo duke transferuar njohuri (komponenta zhvillimore).

Karakteristikat e aktiviteteve

- Ato janë krijuar për të arritur rezultate të nxënësve (nuk janë qëllim në vetvete);
- Aktivitetet janë të fokusuar tek nxënësit;
- Aktivitetet bazohen në të nxënësve nga përvoja;
- Kontribuojnë në lidhjen dhe kuptimin e kuptimit të informacionit, jo në memorizimin e informacionit të gatshëm (pa e kuptuar atë);
- Karakteristika kryesore me të cilën ato ndryshojnë është qasja ndaj përvetësimit dhe përpunimit të informacionit (të mësuarit duke zgjidhur probleme në vend të mësuarit nga informacioni i dhënë).

Të mësuarit nga përvoja

- I integron njohuritë, shkathtësitë dhe përvojat e nxënësve në dhe jashtë klasës;
- Mësimi përmes arritjes së përvojave me pjesëmarrje të drejtpërdrejtë në aktivitete të udhëzuara ndaj asaj që mësohet ose me ndërlidhjen e asaj që mësohet me përvojat paraprake;
- Përfshin refleksin (mendimin e ndërgjegjshëm) për aktivitetet konkrete në klasë në të cilin janë përfshirë nxënësit dhe lidhshmëria e situatave nga realiteti.

Стр. 18

Të mësuarit nga informatat e dhëna	Mësimi përmes zgjidhjes së problemeve
Mësime dhënësi ju jep nxënësve informacionin e nevojshëm;	Nxënësit përballen me një situatë problemore për të cilën ata kërkojnë zgjidhje;
Nxënësit luftojnë për të kuptuar dhe mbajtur mend informatat;	Nxënësit kërkojnë informacionin që u nevojitet për të arritur në një zgjidhje;
Nxënësit zbatojnë informatat në një situatë problemore të caktuar.	Nxënësit fitojnë njohuri duke zbatuar informacionin në zgjidhjen e problemeve.

Mjedisi për mësim

- I stimulon nxënësit për përfshirjen aktive në mësim;

- Është plot me aktivitete që nxisin ndërveprimin dhe bashkëpunimin mes nxënësve në një atmosferë pranimit të diversitetit.

Zhvillimi i mendimit kritik

- Mendimi kritik si aftësi për analizën e informatave dhe të kuptuarit e tyre në nivel më të lartë i aftëson nxënësit për:

- Përshtatje më efektive ndaj ndryshimeve në arsim dhe shoqëri;
- Të kuptuarit e rëndësisë dhe dobisë së temave që studiohen;
- Lehtësimi i arritjes së rezultateve të pritura të nxënës;
- Përpunimi i pavarur i informacionit dhe nxjerrja e konkluzioneve të vlefshme;
- Marrja e vendimeve bazuar në informacion të mirë dhe arsyetim logjik.

Стр. 19

Qasja proceso - zhvillimore

- Mundëson riaftësimin e mësimit me nevojat dhe mundësitë e nxënësve përmes:

- Planifikimit fleksibël i mësimit për sa i përket: orarit të temave, numrit të orëve të dedikuara për përmbajtjet, zgjedhjes së metodave dhe aktiviteteve të mësimit dhe mjeteve mësimore të parapara me planifikimin fillestar;
- Ritmi i realizimit i modeluar në paralele, në varësi të njohurive paraprake, interesave dhe aftësive të nxënësve, si dhe nga faktorët aktualë që ndikojnë në mësimit.

Vetëvlerësimi (vetëreflektimi) i mësimit

- Është një vlerësim i efikasitetit, efektivitetit dhe qëndrueshmërisë së aktiviteteve gjatë ditës/orës në drejtim të arritjes së rezultateve të përcaktuara të nxënës;
- Jep një pasqyrë të sfidave me të cilat përballen mësimit gjatë zbatimit të secilit segment të mësimit (të nxënës, mësimit dhe vlerësimit);
- Ajo sjell ndryshim të mësimit aktuale për nxënësit në klasë, por edhe në planifikimin e mësimit për nxënësit e ardhshëm.

Стр. 20

ZBATIMI I PROGRAMIT MËSIMOR DHE LIBRIT TË MATEMATIKËS PËR KLASËN I

Leximi dhe interpretimi i *Programit mësimor të matematikës për klasën I* (2021), si dhe i çdo dokumenti, varet nga natyra e dokumentit.

Temat, përmbajtja, rezultatet e të nxënës dhe standardet e vlerësimit në Program NUK janë të shkruara në rend kronologjik.

Ndryshe nga programet e mëparshme mësimore, për shembull, program mësimor i marrë nga Qendra Ndërkombëtare e Programeve mësimore (Cambridge International Examination) dhe e përshtatur nga Byroja e Zhvillimit të Arsimit, *Programi* i miratuar në vitin 2021 nuk ofron udhëzime të detajuara për rendin e realizimit të përmbajtjes dhe aktiviteteve sipas javës. Struktura e detajuar me udhëzime të sakta për zbatimin javor dhe ditë të qenësishme në programin e mëparshëm ka avantazhet dhe disavantazhet e saj, por ky program as nuk e ofron dhe as nuk e kërkon.

Rezultatet e të nxënësve zënë një vend qendror. Në secilën nga temat paralelisht me Përmbajtjen dhe konceptet (të dhëna të grupuara në tërësi, pa ndarje sipas pjesëve ditore), rezultatet e të nxënësve specifikohen përmes Standardeve të Vlerësimit. Pastaj:

Standardet e vlerësimit në Program NUK interpretohen si përmbajtje dhe aktivitete që duhet të zbatohen sipas radhës në të cilën janë dhënë.

Shpërndarja globale, javore dhe ditore e përmbajtjeve dhe aktiviteteve është fleksibël, por liria në shpërndarje së bashku me hartimin e skenarëve të mësimi sjell përgjegjësi dhe një barrë shumë më të madhe për sa i përket nevojës për të ushtruar kujdes të madh në mënyrën se si renditen përmbajtja dhe aktivitetet. Nga ana tjetër, mësimdhënësi ka hapësirë për të përshtatur mësimdhënien bazuar në monitorimin dhe vlerësimin e vazhdueshëm të niveleve të arritura të të kuptuarit dhe aftësive matematikore të nxënësve.

Në përputhje me këtë, përmbajtja e tekstit shkollor është renditur sipas trajektoreve të mundshme optimale të nxënësve dhe të mësimdhënies në fushat e dhëna matematikore. Ky orar ofron një pasqyrë në një nga trajektorët e mundshme dhe nuk është i detyrueshëm, por është një pikënisje e mirë.

Puna në libër është punë e nivelit ilustrues dhe abstrakt.

Nxënësit në klasën e parë ende veprojnë kryesisht në një nivel konkret dhe qasja e drejtpërdrejtë ndaj punës në tekstin shkollor është kundërproduktive. Asnjë përmbajtje apo detyrë e tekstit nuk duhet të trajtohet pa menduar më parë për nivelin e vështirësisë me të cilën do të përballen nxënësit gjatë zgjidhjes së tij.

Стр. 21

Rekomandohet që çdo përmbajtje e re të prezantohet fillimisht përmes aktiviteteve me materiale konkrete, dramatizimit në klasë apo lojërave në oborrin e shkollës. Afrimi shumë i shpejtë për të zgjidhur detyrat sipas një paraqitjeje të dhënë ilustrative ose regjistrimi simbolik do të përfaqësojë një ndërlikim të panevojshëm njohës të detyrës dhe kështu potenciali i detyrës për arritjen e rezultatit të pritur të nxënësve do të humbasë.

Nga ana tjetër, qëllimi i realizimit të një aktiviteti apo zgjidhjes së një detyre nuk është gjithmonë ofrimi i qasjes së lehtë për nxënësit. Për zhvillimin e të menduarit matematik, është e nevojshme që nxënësit të përballen me detyra jo rutinore, probleme zgjidhja e të cilave nuk është zbatim i drejtpërdrejtë i njohurive dhe aftësive të zotëruara, por nënkupton zgjidhje me zbatimin e të menduarit logjik. Mungesa e aktiviteteve dhe detyrave të tilla në mësimdhënien e matematikës çon në mos ofrimin e mundësive mësimore për nxënësit për të përparuar në nivele më të larta të arritjeve në matematikë. Kujdes i veçantë duhet treguar kur nxënësve u paraqiten probleme jo rutinë të aspektit të mëposhtëm. Kur mësuesi e ndan detyrën në hapa elementare që reduktohen në procedura ose operacione rutinë, detyra nuk është më një detyrë problematike, por një koleksion detyrash rutinë dhe i mungon potenciali për të zhvilluar aftësinë për zgjidhjen e problemeve. Është përgjegjësi e mësimdhënësit të vlerësojë se në çfarë pike mund dhe duhet t'i qaset prezantimit të detyrave problematike. Zhvillimi sistematik i një sërë strategjish për zgjidhjen e problemeve nuk është diçka që mund të arrihet në një orë ose një detyrë në javë. Duhet pritur që ky proces të zhvillohet me suksese dhe dështime të alternuara, ndjenja pasigurie dhe besimi, forcimin ose lëkundjen e idesë së identitetit të vetë nxënësve si një matematikan kompetent. Prandaj është e nevojshme që mësimdhënësi ta drejtojë këtë proces me një vlerësim të vazhdueshëm të nevojave për mbështetje të vazhdueshme të secilit nxënës individualisht. Është përgjegjësi e

mësimdhënësit të vlerësojë se në çfarë pike mund dhe duhet t'i qaset prezantimit të detyrave problematike.

PARIMI I PARË I MËSIMIT TË MATEMATIKËS

- ☐ Qëllimi i mësimit është **të mësuarit**;
- ☐ Qëllimi i mësimit është **të kuptuarit**;
- ☐ Qëllimi i të kuptuarit janë **mendimi logjik dhe zbatimi**;
- ☐ Qëllimi përfundimtar është **zgjidhja e problemeve**!

(Ministria e Arsimit Singapor, 2013, fq. 21)

Стр. 22

UDHËZIME PËR PËRDORIMIN E DORACAKUT

Doracaku u përgatit si shoqërues i tekstit Matematika për klasën e parë (MASH, 2022) që rrjedh nga materialet mësimore Matematika për klasën e parë - pjesa I dhe II (BZHA, 2021), me numërimin e faqeve që korrespondon me tekstin shkollor. Në secilin skenar ofrohen një sërë aktiviteteve që mund të përdoren në mësimdhënie në mënyrë të pavarur nga teksti shkollor, me përshtatje që mësimdhënësi i konsideron të nevojshme për të arritur në mënyrë efektive rezultatet e të nxënësve.

Skenarët e mësimi të ofruar në Doracak janë shembuj të mënyrave se si mund të zbatohen kriteret dhe udhëzimet bazë të *Konceptit për arsimin fillor* në planifikimin dhe zbatimin e mësimi të matematikës në klasën e parë, në përputhje me *Programin mësimor të matematikës për klasën e parë*.

Udhëzime të rëndësishme: Asnjë element i skenarëve të ofruar nuk është i detyrueshëm. Gjatë planifikimit dhe përgatitjes së orëve mësimdhënësi bën vlerësimin e përshtatshmërisë, vlerës së përdorimit, realizueshmërisë praktike dhe kufizimeve reale në realizimin e aktiviteteve të ofruara nga disa aspekte:

- ☐ Potenciali i veprimtarisë së ofruar në drejtim të arritjes së rezultateve të pritura mësimore;
- ☐ Potenciali i aktivitetit për të motivuar angazhimin aktiv njohës të nxënësve dhe ndërtimin e një identiteti pozitiv të një matematikani;
- ☐ Përvojat dhe njohuritë e mëparshme të nxënësve në klasë;
- ☐ Gatishmëria për bashkëpunim dhe interes për të marrë pjesë në aktivitetin e dhënë;
- ☐ Burimet dhe kapacitetet profesionale në dispozicion të mësimdhënësit;
- ☐ Materiali, koha dhe llojet tjera të kufizimeve.

Në përputhje me vlerësimin e tij, mësimdhënësi mund të zgjedhë të zbatojë disa nga aktivitetet e ofruara pa modifikime, disa prej tyre me përshtatje të caktuara ose të përgatisë veprimtari krejtësisht të ndryshme. Duke vepruar kështu, një numër më i madh ose më i vogël aktiviteteve se sa ato të propozuara në varësi nga nevojat e nxënësve të klasës për të arritur rezultatet e pritura të nxënësve, duke planifikuar një numër të përshtatshëm të orëve mësimore.

Përveç elementeve bazë të secilit skenar që rezulton nga *Programi (Tema, rezultatet e të nxënësve, standardet e vlerësimit, përmbajtja, konceptet dhe shenjat, pajisjet dhe burimet, aktivitetet e propozuara mësimore)*, skenarët ofrojnë elementë të tjerë që kanë ndikim në dizajn dhe hartimi i aktiviteteve për mësimin dhe mësimdhënien e matematikës dhe rëndësia e të cilave theksohet në edukimin modern matematikor. Ato janë:

Стр. 23

• **Fushat kognitive** të standardeve për vlerësim: Njohja dhe të kuptuarit, *Zbatimi, të menduarit logjik* (të grupuara sipas studimit TIMSS);

• **Lidhja vertikale** (trajektorja e mësimdhënies dhe mësimnxënies ideja e caktuar);

• **Nivelet e të kuptuarit** nocionet matematikore dhe procedurat (konkret - *ilustrues* - *abstrakt*, sipas Teorisë së studimit të Bruner).

Diskutim i shkurtër për të dy elementet e para është dhënë i ndarë në tekstin e mëtejshëm.

NIVELI I TË KUPTUARIT

KONKRET ILUSTRUES ABSTRAKT

Përveç *Standardeve të arritjeve matematikore* specifike për skenarin e dhënë, në secilin skenar tregohen disa kompetenca përkatëse nga fushat e mëposhtme transversale të *Standardeve Kombëtare: shkrim – leximi digjital, zhvillimi personal dhe social, shoqëria dhe kultura si dhe teknologjia demokratike, teknologjia dhe sipërmarrja* ("Nxënësi/nxënësja di dhe është në gjendje të..." dhe "Nxënësi kupton dhe pranon..."). Zgjedhja e treguar në secilin prej skenarëve nuk është e detyrueshme, mësimdhënësi mund të identifikojë kompetenca të tjera nga fushat transversale që ai i konsideron më të rëndësishme për skenarin që planifikon dhe përgatit për zbatim.

Disa nga skenarët kanë përfshirë komente që tregojnë për disa aspekte që ne i konsiderojmë të rëndësishme ose tregojnë rrugë të mundshme për diskutim të mëtejshëm ose për vlerësimin e arritjeve dhe monitorimin e përparimit të nxënësve.

Në një numër të caktuar skenarësh, nënkuptohen mundësitë e integritit ndërlëndor, ku tregohet lënda, tema/fusha dhe rezultatet e të nxënës, pa depërtim të gjerë në përshkrimin e aktiviteteve dhe standardet përkatëse të vlerësimit nga aspekti i subjektit të treguar.

Lidhshmëria ndërlëndore:

Arsimi fizik dhe shëndetësor

Tema:

Unë dhe trupi im

Rezultatet e mësimi:

Nxënësi ec përpara - mbrapa sipas një udhëzimi të dhënë.

Ilustrimet e shtojcave për nxënësit (fletat e punës) në aktivitete janë të

lidhura me bashkëngjitjet që ndodhen në rubrikën SHTOJCAT E NXËNËSIT.

Стр. 24

FUSHAT KOGNITIVE (SIPAS TIMSS)

Në doracak janë udhëzuar fushat kognitive të arritjeve të nxënësve të grupuara në tre kategori, në përputhje me studimin *Trendet ndërkombëtar në matematikë dhe shkencë natyrore (Trends in International Mathematics and Science Study)*:

• **Njohja dhe të kuptuarit** faktet, nocionet (konceptet) dhe veprimet;

• **Zbatimi** i njohurive dhe të kuptuarit konceptual në zgjidhjen e detyrave;

• **Të menduarit logjik (gjykimi)** gjatë zgjidhjes së detyrave jo rutinë në situata të panjohura, kontekste komplekse dhe probleme me shumë hapa.

Fushat njohëse dalin në pah kur nxënësit demonstrojnë kompetencën e tyre matematikore, e cila përfshin një diapazon shumë më të gjerë të kompetencave sesa thjesht njohuritë e përmbajtjes matematikore. Ato përfshijnë kompetencat e zgjidhjes së problemeve duke: ofruar argumente matematikore për të mbështetur një strategji ose zgjidhje, duke paraqitur një situatë matematikisht

(për shembull, duke përdorur diagrame ose simbole matematikore), duke krijuar modele matematikore të një shtate problemore dhe duke përdorur mjete në zgjidhje (kalkulator, njehsues, vizore, krijime të veta, mjete digjitale...).

Mbani mend: Niveli njohës i një arritjeje të caktuar varet nga disa faktorë: pjekuria njohëse e nxënësve, përvojat e mëparshme (të nxënësve formal dhe joformal), mundësitë e të mësuarit të krijuara posaçërisht ndaj të cilave u ekspozuan nxënës... Për shembull, mbledhja e numrave deri në 20 duke përdorur strategji të ndryshme për nxënës të klasës së parë, po arrin nivelin e të menduarit logjik, dhe për nxënës të klasës së dytë, tashmë zbrit në nivelin e zbatimit të njohurive dhe të kuptuarit.

Pse është e rëndësishme të vlerësohet niveli njohës i arritjeve, pra rezultatet e të nxënësve të specifikuar përmes standardeve të vlerësimit? Pa konsideratë të vetëdijshme të nivelit, do të jetë e vështirë të krijohen mundësi mësimi që çojnë në arritjen e rezultateve të pritura, si dhe të hartohen instrumente të përshtatshme për vlerësimin e arritjeve.

Në mungesë të këtij vlerësimi, ndodh që nxënës të angazhohen në mënyrë aktive në realizimin e një aktiviteti, por aktiviteti nuk çon në arritjen e rezultatit të pritur. Për shembull, nëse aktiviteti në të cilin nxënës "vjelin" molla nga dy pemë molle dhe i numërojnë të gjitha bashkë, nuk shoqërohet me vendosjen e mollëve në vende (kuti, rafte...) ku mbledhin saktësisht 10 mollë, d.m.th. mos mbledhni deri në 10, atëherë ky aktivitet nuk çon domosdoshmërisht në një diskutim të të paktën dy strategjive të ndryshme të mbledhjes dhe në arritjen e një rezultati të përshtatshëm të të nxënësve.

Cтp. 25

Tabela e mëposhtme tregon foljet për përshkrimin e veprimeve që përcaktojnë fushat njohëse të arritjeve në fund të arsimit fillor. (Mullis & Martin, 2017).

PËRCAKTIMI I FUSHAVE KOGNITIVE PËRMES FOLJEVE PËR PËRSHKRIMIN E VEPRIMEVE		
NJOHJA DHE TË KUPTUARIT	ZBATIMI	TË MENDUARIT LOGJIK
Njeh definicionet, termat, vetitë, njësitë matëse, notacionin...	Përcakton se cilat operacione, strategji dhe mjete përdoren për të zgjidhur detyrat për të cilat njihen metoda standarde të zgjidhjes.	Analiza – Përcakton, përshkruan ose përdor marrëdhëniet ndërmjet numrave, shprehjeve, sasive dhe formave.
Njeh numrat , shprehjet sasive dhe format si dhe ekuivalenca ndërmjet reprezentacioneve të tyre të ndryshme.		Integron/Sintetizon – Lidh elementë të ndryshme të njohurive, paraqitje ekuivalente dhe mënyra për zgjidhjen e problemeve.
Klasifikon/rendit numrat, shprehjet, sasive dhe trajtat sipas vetive të caktuara.	Modelon/prezanton të dhëna në tabela ose diagrame, shkruan (në) ekuacione ose vizaton forma që modelojnë një shtatë problemore dhe gjenerojnë paraqitje ekuivalente të një entiteti ose marrëdhënieje matematikore.	Vlerëson strategji alternative për zgjidhjen e problemeve dhe zgjidhjeve.
Njehson përkatësisht realizon operacionet matematikore dhe mënyra të thjeshta algjebrike.		Nxjerrë përfundime të vlefshme bazuar në informacione dhe prova.
Nxjerr informata nga tabelat, diagramet, teksti dhe burimet tjera.	Zbaton strategjitë dhe operacionet për zgjidhjen e problemeve që përfshijnë koncepte dhe procedura të njohura matematikore.	– Shpreh marrëdhëniet e përgjithshme që kanë zbatueshmëri më të gjerë.
Mat me instrumente adekuate njësi matëse.		Provon – Paraqet një argument matematikor për të

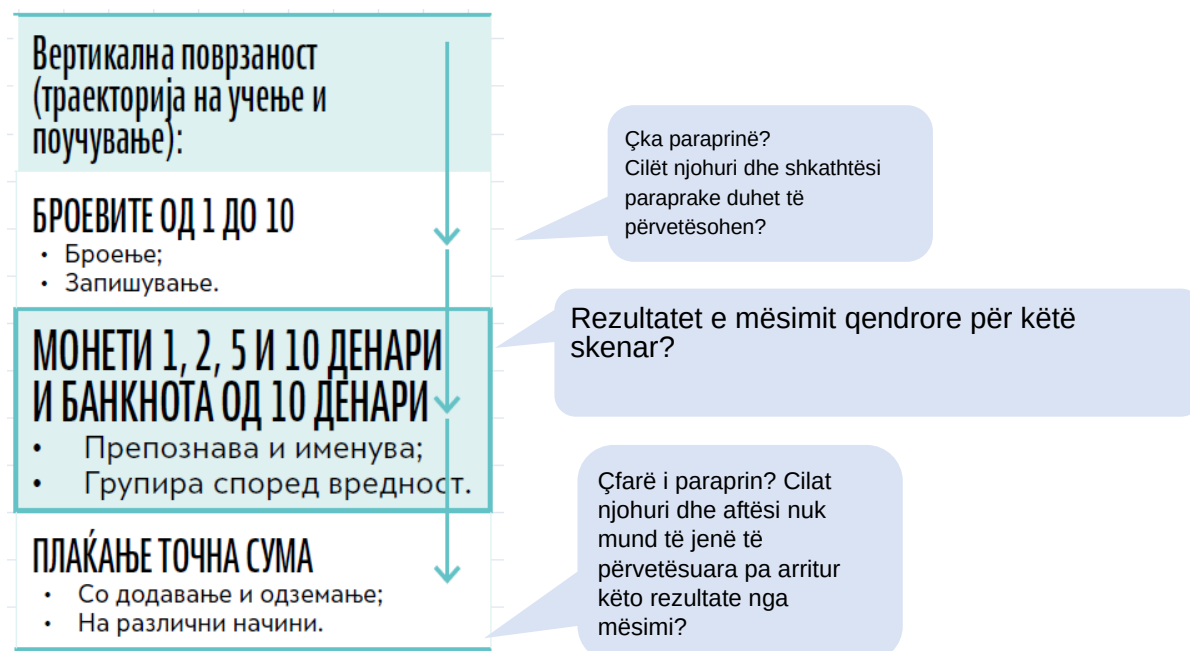
Стр. 26

LIDHJA VERTIKALE (TRAJEKTORJA E TË NXËNIT DHE MËSIMDHËNIES)

Trajektorët e të nxënësve dhe të mësimdhënies ofrojnë një bazë për përshkrimin e pragjeve nëpër të cilat kalojnë nxënësit për të arritur rezultatet e përcaktuara të të mësuarit të një ideje themelore në matematikë (Daro et al, 2011). Secila prej trajektoreve hartohet duke identifikuar grupime kuptimplote dhe të dallueshme konceptesh dhe lidhjesh, lidhje që ndodhin në të menduarit e nxënësve teksa bëjnë hapa kryesor përpara. Përveç kësaj, trajektorët ofrojnë pika referimi të kuptueshme për hartimin e vlerësimit për qëllime formuese dhe përmbledhëse, në mënyrë që mësimdhënësi të mund të krijojë një pamje se ku ndodhet nxënësi në lidhje me ato pika. Kjo shmang krahasimin e përparimit të nxënësit me atë të nxënësve të tjerë dhe fokusohet në zhvillimin individual dhe nevojën për mbështetje për secilin nxënësi.

Hartimi i trajektoreve të mësuarit dhe të mësimdhënies është një proces kompleks që varet nga shumë faktorë, duke përfshirë: logjikën e brendshme të matematikës si shkencë, zhvillimin e të menduarit matematikor të nxënësve si pasojë e ekspozimit paraprak ndaj mundësive të të mësuarit të krijuara posaçërisht... Në mungesë të trajektoreve të sugjeruara paraprakisht të nxënësve dhe të mësimdhënies, siç është rasti me programin mësimor, çdo mësimdhënësi ka lirinë të përcaktojë trajektorët bazuar në gjykimin e tij profesional, bindjet dhe njohuritë e tij profesionale, burimet që ka në dispozicion (përvojat e tij të mëparshme, përvojat e mëparshme të nxënësve të klasës, planprogramet në të cilat janë hartuar trajektorët në mënyrë të detajuar dhe saktësisht, teksti i matematikës për klasën e parë...), duke marrë parasysh në radhë të parë nevojat e nxënësve të tyre.

Në secilin skenar në Doracak, pikat e mundshme të referencës për përmbajtjet që studiohen sugjerohen në një formë të thjeshtuar:

Стр. 27

FUQIA E TREGIMEVE

Të mësuarit e matematikës nëpërmjet aktiviteteve të theksuara në kontekste që dalin nga përditshmëria e fëmijëve ose nga botët magjike të imagjinatës së tyre dhe janë të pasura me kuptime matematikore, ka mbështetje teorike dhe praktike në kërkimin e arsimit matematikor. Lojërat që tërheqin vëmendjen e fëmijëve, të luajtura në shesh lojërash me miqtë ose në tavolinë me një grup lojërash në tavolinë, shpesh janë të shumta me mundësi për të mësuar matematikë të thellë. Përrallat, tregimet dhe ilustrimet, në të cilat tregimet tregohen përmes ilustrimeve cilësore dhe tekstit të përshtatshëm, mund t'u ofrojnë nxënësve më të vegjël kontekste të kuptueshme për mësimin e matematikës, të cilat janë sa logjike dhe posedojnë tërheqje emocionale. Duke vepruar kështu, fëmijët ndërtojnë njohuri intuitive, joformale që shërbejnë si një terren pjellor për zhvillimin e mëtejshëm të kompetencave matematikore në procesin arsimor. Në kuadër të programit Matematika logjike (Rod dhe bashkëpunëtorë., 2011) që u zbatua në sistemin tonë arsimor një dekadë më parë, të paktën disa nga dhjetë parimet e mësimdhënies (në mënyrë implicite) mbështeten në këto njohuri.

DHJETË PARIMET E MËSIMIT TË MATEMATIKËS	
Ndërtoni njohuritë intuitive.	Pranoni dhe inkurajoni mënyra të ndryshme zgjidhjeje që çojnë në zgjidhje të sakta.
Bazoni të mësuarit e zgjidhjeve problemore të detyrave dhe situatave problemore.	Balanconi të nxënit konceptual dhe procedural.
Mbështetja e mësimdhënies në zgjidhjen e problemeve me fjalë problema dhe situata.	Përdorni një shumëllojshmëri formash dhe teknikash mësimore.
Përdorni manipulues dhe lloje të tjera të paraqitjes së situatave problemore, më pas lidhni konkretin me paraqitjen simbolike.	Përdorni vlerësimin formues për të udhëhequr mësimdhënien tuaj.
Kërkojuni nxënësve të shpjegojnë dhe arsyetojnë mendimin e tyre matematikor.	Përshtatni fondin e dhënë të orëve për temat dhe përmbajtjet.

Në përputhje me qasjen konstruktiviste ndaj të nxënit, ilustrimet ofrojnë një mjedis në të cilin fëmijët ndërtojnë në mënyrë aktive njohuritë matematikore. Ngjarjet në tregimet e paraqitura në mënyrë narrative ose me ilustrime kanë rolin e "gripave" njohës që i tërheqin fëmijët të mendojnë për idetë në tregim dhe shkaktojnë konflikt kognitiv te fëmijët, atë konflikt të brendshëm midis asaj që është pjesë e tablosë tashmë të krijuar të botës dhe çfarë informacioni i ri që ofron kërkon zgjidhje, duke vendosur një rend të ri në të menduarit. Fëmijët përpunojnë informacione të reja nga shoqërimi me njohuri paraprake, asimilojnë idetë e reja në skemat ekzistuese mendore ose përshtatin skemat e tyre për të akomoduar ide të reja dhe kjo çon në zhvillimin e ideve dhe strukturave të reja, të cilat nga ana tjetër çojnë në krijimin e kuptimeve të reja dhe arrijten e niveleve më të larta të kuptuarit. Aplikacioni i informatës së re për të shkaktuar disekuilibër kognitiv konsiderohet si një nga shtyllat e konstruktivizmit të bazuar në veprën e Pijazhe.

Стр. 28

Konstruktivizmi gjithashtu ka një perspektivë shoqërore të bazuar në Teorinë sociokulturore të Mësimin të Vigotskit. Sipas Vigotskit, nxënësit shkojnë përtej një niveli të caktuar të kuptuarit me mbështetjen e njerëzve që tashmë zotërojnë kompetenca të caktuara më të larta në këtë fushë, në ndërveprim të ndërsjellë me pjesëmarrësit e tjerë në procesin e të mësuarit dhe me manipulimin verbal dhe mendor të ideve që përpunohen përmes shoqërisë, ndërveprim. Në kuadrin e këndvështrimit social të konstruktivizmit, të mësuarit e matematikës është një proces i ndërtimit gradual të "zakoneve të mendjes" dhe adoptimit të normave të një kulture (matematikore) nga

nxënësi, në të cilën ndërveprimi në klasë ka një rol qendror, dhe nxënësit janë ndërtues aktivë të njohurive matematikore.

Në teoritë moderne të nxënës, theksohet se njohuritë vendosen në kontekstin e caktuar, dhe të nxënës është funksion i aktiviteteve, kontekstit dhe kulturës në të cilën ndërtohet dhe zbatohet dija. Konceptet dhe idetë matematikore që nxënësit më të vegjël nuk mund t'i kuptojnë në nivel formal e gjejnë rrugën drejt të kuptuarit të tyre në kontekstet e përditshme dhe nga imagjinata e fëmijëve. Kontekstet dhe njohuritë intuitive që lidhen me to shërbejnë si ura natyrore për të kuptuar dhe mësuar matematikën në nivele më të larta.

Si rezultat i projekteve kërkimore shumëvjeçare të grupeve të studiuesve, veçanërisht nga Instituti Freudenthal në Utrecht, Holandë, janë identifikuar veçori të librave me ilustrime që në vetvete ofrojnë mundësi për të provokuar reagime spontane të nxënësit të rëndësishëm për zhvillimin e të menduarit matematik.

Furnizimi me përmbajtje matematikore

Libri me ilustrime tregon:

- A. *Proceset matematikore* – zgjidhja e problemeve me zbatimin e matematikës, përdorimi i gjuhës dhe paraqitjeve matematikore, gjykimi matematikor... dhe dispozitat matematikore – qëndrimi hetues, dëshira për të mësuar, këmbëngulja në zgjidhjen e problemeve, ndjeshmëria ndaj bukurisë së matematikës...;
- B. *Përmbajtja matematikore* – Numërimi, numrat dhe veprimet e numrave, Gjeometria, Matja, Puna me të dhëna, si dhe përmbajtja që lidhet me matematikën (rritja, perspektiva, drejtësia, marrëdhëniet, rendi, shkaqet dhe efektet, shtigjet...).

Paraqitja e përmbajtjeve matematikore

- A. *Cilësia e prezantimit* – relevante (libri me ilustrime përmban ide të rëndësishme për të mësuarit, paraqitje të sakta matematikore), shkalla e lidhjes (me interesat e fëmijëve, me botën reale, me lëndët e tjera, koherencën e brendshme të matematikës), shtrirja (libri me figura mundëson kuptimin e ideve matematikore të niveleve të ndryshme, ka potencial për të mbështetur zhvillimin e ardhshëm të koncepteve), mundësi për pjesëmarrje (libri me figura stimulon angazhimin kognitiv, emocional ose fizik) përmes pyetjeve, shpjegimeve ose ilustrimeve vizuale.
- B. *Mënyra e paraqitjes* - e qartë ose e nënkuptuar, e integruar në tregim ose e izoluar prej saj (për shembull, me elementë në ilustrime).

PROPOZIM -SKENARI
PËR ORËT MËSIMORE NË MATEMATIKË PËR
KLASËN I

LËVIZJA: PARA - MBRAPA

Стр. 30

REZULTATET E MËSIMIT

Nxënësi/nxënësja do të jetë i/e aftë të përdor shprehjet e drejtimit dhe distancës për të përshkruar lëvizjet e objekteve.

PËRMBAJTJA: Vendndodhja, lëvizja dhe drejtimi

NOCIONET: përpara, prapa, (para, prapa, pranë)

PAJISJET DHE MJETET

- Kosh ose gol dhe top;
- Teksti mësimor i matematikës për klasën e parë;
- Katër lodra (p.sh. makina), për secilën tavolinë;
- Lojë shoqërore, komplet për secilën tavolinë.

STANDARDET E VLERËSIMIT

Nxënësi/nxënësja:

- Identifikon pozitën ndërmjet objekteve në hapësirë;
- Vendos objektet sipas udhëzimeve të dhëna për vendndodhjen;
- Bën lëvizje në hapësirë sipas drejtimeve të marra;
- Planifikon (kuptimëson) udhëzime të lëvizjes në hapësirë.

FUHSAT KOGNITIVE TË STANDARDEVE

Njohja dhe të kuptuarit

Njohja dhe të kuptuarit

Zbatimi

Zbatimi

Nxënësi/nxënësja din dhe mundet:

- të dëgjojë në mënyrë aktive dhe të përgjigjet siç duhet, duke treguar ndjeshmëri dhe mirëkuptim për të tjerët dhe duke shprehur shqetësimet dhe nevojat e veta në mënyrë konstruktive;
- bashkëpunon me të tjerët në arritjen e qëllimeve të përbashkëta, duke ndarë pikëpamjet dhe nevojat e veta me të tjerët dhe duke marrë parasysh pikëpamjet dhe nevojat e të tjerëve;

Nxënësi/nxënësja kupton dhe pranon:

- ndërveprimi me të tjerët është i dyanshëm - ashtu siç ka të drejtë të kërkojë nga të tjerët të kënaqin interesat dhe nevojat e veta, ai/ajo gjithashtu ka përgjegjësinë t'u japë hapësirë të tjerëve për të kënaqur interesat dhe nevojat e veta.

➤ LIDHJA VERTIKALE (TRAEKTORIA E TË NXËNIT DHE MËSIMDHËNIES):

VENDPOZITA:
PARA-MBRAPA

- Identifikimi;
- Vendosja.

LËVIZJA:
PARA -MBRAPA

- Realizimi;
- Planifikimi.

LËVIZJA

- Zbatimi në zgjidhjen e detyrave problematike.

LIDHSHMËRIA NDËRLËNDORE: ARSIMI FIZIK DHE SHËNDETËSOR

Tema: Unë dhe trupi im

PROPOZIM-AKTIVITETET

AKTIVITETI HYRËS-Aktivizimi i njohurive paraprake

Lojë në grup: Nxënësit rreshtohen në 2 kolona në vende të shënuara përpara një koshi (ose goli) të vogël në palestër ose në oborr. Fëmija i parë në kolonë hedh (shkel) një top për të shënuar pikë dhe më pas kthehet në pjesën e pasme të kolonës dhe pjesa tjetër e nxënësve lëvizin vetëm 1 vend përpara. Kolona që shënon 5 godet më shpejt fiton. Udhëzimet e lojës theksojnë terminologjinë: **lëvizje para dhe mbrapa**.

AKTIVITETET KRYESORE - mësimi sipas përvojës

Aktiviteti 1 - Puna me libër: **MATEMATIKA për klasën e parë**

Diskutim në grup për ilustrimin hyrës në fq.15 me pyetjet:

„Si janë radhitur fëmijët? Kush është para, ndërsa kush është pas tij? Kush është mbrapa e kush është para tij?...”

Nxënësit vëzhgojnë me kujdes figurën në pjesën e pasme 1 dhe e drejta për t'iu përgjigjur pyetjes i jepet një nxënësi që kërkon një fjalë me dorën ngritur. Nxënësve të tjerë u kërkohet të dëgjojnë shokun e tyre që mori fjalën. Nxënësit inkurajohen të trajtojnë të gjithë me respekt. Kjo praktikohet në çdo veprimtari mësimore.

Aktiviteti 2. Nxënësit modelojnë situata të ngjashme me situatat në det. 1, 2 dhe 3 përmes dramatizimit me 4 nxënës ose përdorimit të lodrave në dispozicion (p.sh. makina me ngjyra ose madhësi të ndryshme). **Zgjidhja e detyrave në një tekst shkollor nuk afrohet pa u modeluar më parë nëpërmjet lojës ose me materiale konkrete.**

Aktiviteti i lirë: Lojë me shoqërim

Nxënësit inkurajohen të luajnë lojëra në shoqërim me miqtë ose anëtarët e familjes për të zhvilluar aftësinë për të hartuar drejtime lëvizjeje, si dhe aftësinë për të marrë pjesë në aktivitete që respektojnë rregullat e lojës dhe rendin e pjesëmarrjes së dakorduar paraprakisht, durimin, bashkëpunimin, pozitivitetin, frymën konkurruese...

AKTIVITETI PËRFUNDIMTAR - reflektim

"Kur hipim në një makinë ose autobus, si e dimë nëse po ecim përpara apo prapa?"

"Nëse ne ecim përpara, ku do të gjenden shtëpitë, pemët, shtyllat... që ishin para nesh?"

"Çfarë ndodh kur një vrapues parakalon një tjetër - a vrapon tjetri prapa?"

VENDPOZITA: MAJTAS NGA-DJATHTAS NGA

Стр. 32

REZULTATET E MËSIMIT

Nxënësi/nxënësja do të jetë i/e aftë të përdor shprehjet e drejtimit dhe distancës për të përshkruar lëvizjet e objekteve.

PËRMBAJTTJA: Vendpozita
NOCIONET: majtas nga,
djathtas nga.

STANDARDET E VLERËSIMIT

Nxënësi/nxënësja do të aftësohet të:

- Identifikon pozicionin ndërmjet objekteve në hapësirë;
- Vendos objektet sipas udhëzimeve të dhëna për vendpozitën;
- Kryen lëvizje në hapësirë sipas drejtimeve të marra;

FUSHAT KOGNITIVE TË STANDARDEVE

Njohja dhe të kuptuarit

Zbatimi

Zbatimi

Nxënësi/nxënësja do të din dhe bën të:

- dëgjoni në mënyrë aktive dhe përgjigjeni siç duhet, duke treguar ndjeshmëri dhe mirëkuptim për të tjerët dhe duke shprehur shqetësimet dhe nevojat tuaja në mënyrë konstruktive.

Nxënësi kupton dhe pranon se:

- Ndërveprimi me të tjerët është i dyanshëm - ashtu siç ai/ajo ka të drejtë t'u kërkojë të tjerëve të kënaqin interesat dhe nevojat e tij/saj, ai/ajo gjithashtu ka përgjegjësinë t'u japë hapësirë të tjerëve për të kënaqur nevojat e veta.

➤ LIDHJA VERTIKALE (TRAJEKTORIA E TË NXËNIT DHE MËSIMDHËNIES):

PAJISJET DHE MJETET

- Mjetet shkollore;
- Dy kuti, për secilin çift;
- Zhetona;
- Libri i matematikës për klasën I.

VENDPOZITA DHE LËVIZJA: lart dhe poshtë, Përpara prapa, brenda jashte afër dhe larg.

- Identifikimi;

VENDPOZITA: MAJTAS NGA-DJATHTAS NGA

- Identifikimi;
- Vendosja.

LËVIZJA: MAJTAS - DJATHTAS

- Realizimi;
- Planifikimi.

PROPOZIM - AKTIVITETET

AKTIVITETI HYRËS - Aktivizimi i njohurive paraprake

Loja në çifte: KUSH JAM UNË?

Në fillim të mësimdhënësist demonstron se çfarë pritët nga nxënësit dhe pyet se me cilën dorë shtrëngojmë dunt. Nxënësi/nxënësja do të jetë i/e shtrënguar nga nxënësi/nxënësja tjetër. Nxënësi/pershendesi një mik, s'afër të vlerësohet më mirë dita, përshëndetje, unë jam..

STANDARDET E VLERËSIMIT

Nxënësi/nxënësja do të aftësohet të:

FUSHAT KOGNITIVE TË STANDARDEVE

Aktivitetet hyrëse - mësimi nga p

Aktiviteti 1- Loja në çifte: DY K

Përpara çdo çifti nxënësish janë dy nga klasa (furnizime shkollore, lodra, tavolinë në mënyrë që kutia e gjelbër të tyre. Detyra e çdo nxënësi është të shokut: "Në kutinë në të majtë (djathtë...)!"

Për çdo detyrë të përfunduar saktë fituar më shumë zhetonë.

➤ Vlerëson vëllimin;

Njohja dhe të kuptuarit

➤ Krahason vëllimin.

Zbatimi

Aktiviteti 2- Puna në libër: MATE

Diskutim në grup rreth imazhit hapës në fq. 16 me pyetjet:

"Cilën dorë të shtrëngojmë?" Cila është dora jonë e majtë dhe cila është dora jonë e djathtë? Cili nxënës shkruan me dorën e djathtë dhe cili me të majtën?"

Nxënësit shikojnë me kujdes figurat në nr. 1, 2 dhe 3 dhe diskutojnë kërkesat e secilës prej detyrave. Inkurajohet zgjidhja e pavarur e detyrave dhe diskutimi i përbashkët i zgjidhjes së secilës prej detyrave.

Aktiviteti 3 - Loja: MAJTAS - DJATHTAS...

Nxënësit veprojnë sipas udhëzimeve të mësimdhënësist: "Ngrini dorën e djathtë/të majtë!" Bëni një hap përpara/prapa me këmbën tuaj të majtë/djathtas! Prekni veshin e djathtë me dorën e majtë! Prekni me këmbën tuaj të djathtë/të majtë! Përplasni gishtat në anën e djathtë/të majtë!"

Çdo nxënës që gabon është jashtë loje.

AKTIVITETI PËRFUNIDIMTAR - refleksioni ose nxjerrja e përfundimeve

I MADH - I VOGËL

TEMA: MATJA

PËRMBAJTJA: Vëllimi
NOCIONET: i madh, i vogël

PAJISJET DHE MJETET

- Dy kavanoza, për çdo çift nxënës;
- Butona ose tokena në madhësi të ndryshme;
- Teksti mësimor i matematikës për klasën e parë.

Vlerësimi dhe krahasimi i madhësive të objekteve vjen natyrshëm përpara futjes sistematike të konceptit të matjes së vëllimit, para së gjithash duke zgjedhur njësi matëse jo standarde.

Nëse kjo përmbajtje vendoset pas futjes së numrave deri në 10 dhe operacioneve me ata, aktivitetet mund të përfshijnë edhe pyetje që shtrembërojnë aditivitetin e masës (vëllimit). Për shembull: "Cila kullë është më e madhe - ajo e bërë me 4 kube apo ajo me 5 kube?" Çfarë është kulla e fituar nga bashkimi i dy kullave së bashku?'

LIDHJA VERTIKALE (TRAJEKTORIA E TË NXËNIT DHE MËSIMDHËNIES):

KRAHASIMI I MADHËSISË

- i madh;
- i vogël.

KRAHASIMI I MADHËSIVE

- I madh, më i madh, më i madhi;
- E vogla, më e vogla, më e vogël.

MATJA E VËLLIMIT

- Me njësi jostandarde;
- Me njësi standarde.

LIDHJA NDËRLËNDORE: GJUHË MAQEDONASE

Fusha: letërsia, të shkruarit dhe krijimtaria

Rezultatet e mësimi: Nxënësi përpunon një tekst të shkurtër letrar përmes personazhëve, radhës së ngjarjeve, vendit dhe kohës së zhvillimit.

TEMA GJEOMETRI

5 – aktivizimi i njohurive paraprake

KAFSHA E MADHE DHE E VOGËL

Nxënësit duhet të vlerësojnë emrin e kafshës që thotë mësimdhënësi. Ata vlerësojnë se çfarë lloj kafshe është dhe nëse është e vogël ose e madhe. Nëse kafsha është e vogël, ata gjunjëzohen, nëse është e madhe, qëndrojnë drejt.

OBJETET KRYESORE - të mësuarit nga përvojë

Aktiviteti 1. Lojë në dyshe: KAVANOSI IM

Nxënësit kanë përpara dy kavanoza me përmasa të ndryshme (të mëdha dhe të vogla) dhe manipuluese (butona ose zhetonë) në dy madhësi (të mëdha dhe të vogla). Në një sinjal të dhënë nga mësimdhënësi dhe në një interval të caktuar kohor, nxënësit duhet të klasifikojnë butonat/zhetonët sipas madhësisë. Njëri nxënës i vendos butonat/zhetonët e mëdhenj në kavanozin e madh, nxënësi tjetër i vendos të vegjëlit në kavanozin e vogël. Në fund të intervalit kohor, nxënësit shkenbejnë kavanozat dhe nëpërmjet lojës Zbuloj mësimdhënësi gjendjen e përdorur nga buton/zheton që nuk i përket atij kavanozi.

REZULTATET E MËSIMIT

Nxënësi/nxënësja do të

jetë në gjendje të përdorë

Aktiviteti 2. Formim përmes ilustrimeve

thjeshta 2D në shembuj të

Me tregimin sipas vargut të ilustrimeve nxënësit njihen me ose e përsërisin tregimin Zllata dhe

tre arinjë.

STANDARDET E VLERËSIMIT

Nxënësi/nxënësja do të aftësohet

të:

Dallojë vijat e hapura dhe të

mbyllura;

➤ Vizaton dhe formon vija të hapura

dhe të mbyllura.

PUSHTAT

KOGNITIVE TË

STANDARDEVE

Njihja dhe të

kuptuarit

Zbatimi

Diskutojnë pyetjet: „Kush është i madh e kush është i vogël? Çka është i madh e çka është i vogël?”

Aktiviteti 3. Puna në libër: MATEMATIKA

Krahasimi i objekteve sipas madhësisë së tyre (të mëdha, më të mëdha, shumë të mëdha; të vogla, më të vogla, shumë të vogla) dhe bashkimi i objekteve me personazhet e tregimit të cilit i përketin janë aktivitete që nxënësit i realizojnë në detyrën. 1 dhe 2 (fq. 19). Në detyrën 3 nxënësit e njohin rregullin sipas të cilit renditen frutat dhe e zbatojnë atë.

AKTIVITETI PËRFUNDIMTAR

Çfarë është e madhe dhe çfarë është e vogël? Sa hapësirë zë një objekt i madh dhe sa hapësirë zë një objekt i vogël? Si e përcaktojmë madhësinë? Si ta krahasojmë atë që është më e madhe dhe çfarë është më e vogël?

Gjërat e mëdha

zënë shumë

hapësirë

Kamioni i madh

nuk mund të

qarazhe të

vooëll

Nxënësi/nxënësja kupton dhe pranon se:

➤ Secili veprim që e ndërmer ka pasoja sipas asaj/atij ose mjedisit të tij/ saj.

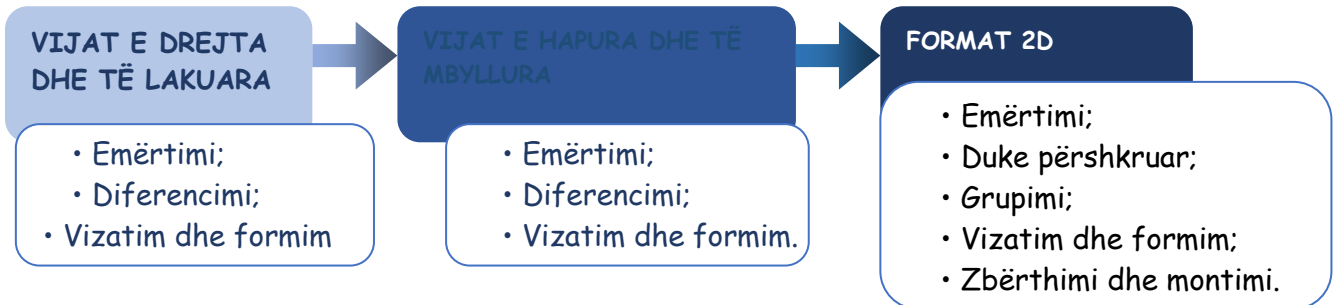

PËRMBJATJET: format 2D

Nocionet: vijat e hapura dhe

të mbyllura.

➤ LIDHJA VERTIKALE (TRAJEKTORIA E MËSIMIT DHE MËSIMDHËNIES):

LIDHJA NDËRLËNDORE: ARSIMI FIZIK DHE SHËNDETËSOR

fusha: bëj sport dhe luaj

Rezultatet e mësimit: nxënësi/nxënësja marrin pjesë në lojëra grupore duke respektuar rregullat.

Ctp.

MJETET

- Shkumësata
- Libri i mat

AKTIVITETET

Lojëra grupore

Në oborrin e shkollës (dru, druri).

LIDHJA NDËRLËNDORE: SHKENCAT NATYRORE

Fusha: Qeniet e gjalla

REZULTATET E MËSIMIT : Nxënësi/nxënësja i sqaron karakteristikat themelore të qenieve (kafshëve) të gjalla.

Në shenjë "Fluturo, fluturo zog!" nxënësit vrapojnë dhe imitojnë fluturimin e një zogu.

Në shenjë "Zog, fluturo në një degë!" ata ndalojnë në vijë.

Në shenjë "Fluturo, fluturo zog, fluturo në fole!" nxënësit ndalojnë në rreth (vijë e mbyllur).

AKTIVITETET KRYESORE-Të nxënit nga përvoja

Aktiviteti 1. VIZATOJMË VIJA

Ky aktivitet zhvillohet në oborrin e shkollës. Nxënësit kanë për detyrë të vizatojnë me një copë dru në tokë ose në rërë ose me shkumësata në oborrin e shkollës: dallgë, bar, degë... (vija të hapura) dhe diell, shtëpi, re... (vija të mbyllura).

Aktiviteti 2. Lojë tradicionale: PESHKIMI

Të ndarë në dy grupe të barabarta, nxënësit qëndrojnë në të dy anët e këndit të lojërave. Në mes janë dy "peshkatarë". Me çdo duartrokitje të pëllëmbëve, peshqit përpiqen të "notojnë" (vrapojnë) përroi dhe këtë e përdorin "peshkatarët" për t'i kapur. Çdo "peshk" i kapur bëhet "peshkatar" derisa të mbetet "peshku" i fundit për të kapur (fitues).

Në fushën sportive me nxënësit e **MËSIMDHËNËSEVE MARINA DHE GORDANA**

Aktiviteti 3. **Lojë tradicionale: UJKU DHE KECI**

Nxënësit qëndrojnë në një rreth të kapur për dore. Një nxënës është në rolin e një ujku dhe një nxënësi tjetër është në rolin e një keci. Detyra e ujkut është të kapë kecin. Nxënësit të kapur për dore lejojnë kecin të hyjë në "vathë bagëtish" por jo ujkun. Nëse ujku hyn në tufë, keci është e lirë të shpëtojë. Loja përfundon kur ujku kap kecin. Loja vazhdon duke ndërruar role.

Aktiviteti 4. **Puna me libër: MATEMATIKA për klasën e parë**

Ka një diskutim në grup rreth ilustrimit hyrës në fq. 26 me pyetjet: "Çfarë po bën vajza në anën e majtë të ilustrimit?" Me çfarë luan vajza në të djathtë të fotografisë? Cila vijë është e hapur dhe cila është e mbyllur?" Nxënësit vizatojnë vijat me ngjyrat përkatëse.

Pastaj ata diskutojnë kërkesën në pjesën e detyrës. 1 dhe zgjidhin atë në mënyrë të pavarur.

AKTIVITETI PËRFUNDIMTAR - reflektimi ose përfundimet

"A mundet dikush që është jashtë një vije të mbyllur të hyjë në brendësi të saj?"

Çfarë duhet të kalojë?"

"Nëse linja është e hapur, a ka brenda dhe jashtë?"

"A mund të vizatoni një vijë të drejtë të mbyllur?" Pse?"

PËRPUNIMI I MODELEVE NGA FORMAT- 2D

Cтp. 39

REZULTATET E MËSIMIT
Nxënësi/nxënësja do të jetë
i/e aftë të përdor njohuritë
e formave të thjeshta - 2D
në shembuj të thjeshtë.

PËRMBAJTJA: format - 2D
NOCIONET: format - 2D,
trekëndëshi, drejtëkëndëshi,
katrori.

PAJISJET DHE MJETET •
Gjeotabela me fije ose shirita
gome;
• Letër me ngjyrë;
• Libri i matematikës për klasën
e parë.

STANDARDET E VLERËSIMIT*

Nxënësi/nxënësja do të aftësohet të:

- Emërton forma 2D dhe shpreh
ngjashmëri e dallime ndërmjet tyre;
- Përshkruaj format 2D;
- Grupojë format 2 D sipas numrit të
brinjëve, sipas vijave të lakuara dhe
të drejta.
- Vizaton dhe formon format 2D;
- Përpunon modele nga dormat e
dhëna 2D.

FUSHAT KOGNITIVE
TË STANDARDEVE

Njohja dhe të
kuptuarit

Njohja dhe të
kuptuarit

Zbatimi

Zbatimi

Zbatimi

➤ LIDHJA VERTIKALE (TRAJEKTORIA E TË NXËNIT DHE MËSIMDHËNIES):

FORMAT 2D

- Përshkrimi;
- Emërimi.

Nxënësi/nxënësja do të jetë
i/e aftë të përdor njohuritë
e formave 2D
në shembuj të thjeshtë.

FORMAT 2D

- Të vizatuarit dhe formimi;
- Përpunimi i modeleve.

FORMAT 2D

- Zbërthimi;
- Përbërja.

LIDHJA NDËRLËNDORE: ARSIMI FIGURATIV

Tema: Formësimi plastik

PROPOZIM - AKTIVITETET

AKTIVITETI HYRËS - AKTIVIZIMI I NJOHURIVE PARAPRAKE

Loja me kube: **PENTOMINA**

"Sa forma të ndryshme mund të bëjmë nga pesë katrorë?"

Forma të tilla quhen **pentomina**.

Ngjyra nuk ka rëndësi dhe nuk ka rëndësi se si janë kthyer format."

Nxënësit eksperimentojnë me grumbullimin e konfigurimeve të ndryshme të pesë katrorëve.

„Kjo pentomino është ndryshe!”

„Këto dy forma janë pentomino e njëjtë”

AKTIVITETET KRYESORE - MËSIMI NGA PËRVOJA

Aktiviteti 1. **FOMIMI I FORMAVE 2D NË GJEOTABELË**

Me ndihmën e shiritave ose leshit, nxënësit formojnë në një gjeotabelë forma 2D (drejtkëndësh, trekëndësh, katror) dhe i emërtojnë ato. Ata diskutojnë nëse mund të formojnë një rreth. Ata përpiqen të formojnë forma të tjera, si dhe të paraqesin objekte të zgjedhjes së tyre të përbëra nga disa forma 2D (shtëpi, aeroplanë, fruljeta, kafshë...).

Aktiviteti 2. Fletë pune (shtojcë): **FORMAT - 2D NË GJEOTABELË**

Duke vizatuar vija të drejta me vizore, nxënësit formojnë forma 2D sipas kërkesave në detyrat. 1, 2 dhe 3 në fletën e punës. Shkëmbejnë fletën e punës me shokun pranë tyre dhe krahasojnë zgjidhjet me zgjidhjet e tyre.

Aktiviteti 3. Punë në librin **MATEMATIKA** për klasën e parë

Bërja e një modeli shtëpie nga forma të dhëna 2D dhe zgjidhja e pavarur e saj fillimisht duke ngjyrosur, më pas duke prerë letra kolazhi dhe duke vendosur forma 2D në mënyrë të përshtatshme janë aktivitete që nxënësit i realizojnë në detyrat. 1 në fq. 31.

AKTIVITET PËRFUNDIMTAR - REFLEKTIMI OSE NXJERRJA E PËRFUNDIMEVE

Sa pentomina gjeti? Cili është numri më i madh i pentominave që ka gjetur ndonjë prej jush?

"Çfarë formash 2D mund të formoni në një gjeoboard?" Mund të bëni një rreth?"

"Çfarë lloj vijash bëjnë llastikët/vargjet në gjeotabell, të drejta apo të lakuara?" Pse?"

"Kur keni bërë shtëpinë, thjesht i keni vendosur format pranë njëra-tjetrës apo keni vendosur disa forma mbi forma të tjera? Përshkruani!"

PËRBËRJA DHE ZBËRTHIMI I FORMAVE 2D

стр.41

REZULTATET E MËSIMIT:

Nxënësi/nxënësja do të jetë në gjendje të aftësohet të zbërthejë format 2D dhe nga ato aktuale forma 2D të organizojë të reja nga format e përhershme 2D.

PËRMBAJTJA: format 2D
NOCIONET: Rrethi, katrori, drejtëkëndëshi dhe trekëndëshi.

- PAJISJET DHE BURIMET:
- Zarfe, nga 2 për grupin e fëmijëve në çdo tavolinë;
- Shtojca - Tangram;
- Letër kolazhi dhe gërshtë ose pllaka logjike;
- Teksti mësimor i matematikës për klasën e parë.

Standardet e vlerësimit:

Nxënësi/nxënësja do të jetë në gjendje të:

- Vizaton dhe krijon forma - 2D;
- Përpilon modele nga 2D-format e dhëna;
- Zbërthen format 2D në forma të tjera 2D dhe nga format ekzistuese 2D organizon të reja.

FUSHAT KOGNITIVE TË STANDARDEVE

Zbatimi

Zbatimi

Nxënësi/nxënësja do të dijë dhe mund:

Mendimi logjik

-të bashkëpunojë me të tjerët në arritjen e qëllimeve të përbashkëta, duke ndarë pikëpamjet dhe nevojat e veta me të tjerët dhe duke marrë parasysh pikëpamjet dhe nevojat e të tjerëve;
-të bëjë sugjerime, të shqyrtojë mundësi të ndryshme dhe të parashikojë pasojat për të nxjerrë përfundime dhe për të marrë vendime racionale;
-të formulojë dhe argumentojë pikëpamjet e tij, ti dëgjojë dhe ti analizojë pikëpamjet e tjerëve dhe me respekt të sillet ndaj tyre, edhe atëherë kur nuk pajtohet.

LIDHJA VERTIKALE (TRAJEKTORIA E TË NXËNIT DHE MËSIMDHËNIES):

Format 2D

- Përshkrimi;
- Vizatimi;
- Grupimi;
- Përpunimi i modeleve.

Format 2D

- Zbërthimi;
- Përbërja.

Format 2D

- Zgjidhja e situatave problemore

LIDHJA NDËRLËNDORE: GJUHË MAQEDONASE

AKTIVITETI HYRËS

Gjëegjëza si një formë e shkurtër poetike e rrenjosur në traditën gojore në të cilën shtrihet një pyetje ose metaforë është një medium ideal për aktivizimin e njohurive paraprake të formave 2D

Fusha: Letërsia, të shprehurit dhe krijimtaria

kaznuatë e mësimi: Nxënësi/nxënësja për punon tekst të shkurtër letrar (gjëegjëza).

TREKËNDËSHI

Si një vela në varkë,
Dukem, me tre
vëllezër të kapur për
duar.

Një, dy, tre qëlloe
për nën timin më të mirë

REZULTATET E MËSIMIT
Nxënësi/Nxënësja do të jetë në
gjendje të përdor njohuritë e
formave të thjeshta - 3D.

KATRORI

Vëmendje, vëmendje!
Ju lutem,
shenjë e saktë

unë qëndroj para jush!

Unë jam shpesh nën
krahë për shahistët e
aftë sepse anët e mia
kanë të njëjtën

gjatësi.

Unë jam _____.

RRETHI

Unë dukem si një
hulahoop,

si një top i

ngjashëm.

Por unë nuk jam! -

për të dalluar.

Nxënësi i klasës së I

parë e di se unë jam

një tjetër

unë quhem _____.

DREJTKËNDËSHI

Në fushën e futbollit
kam qenë i ngjashëm

në një valixhe për

bagazh personal.

Unë kam katër anë

dy nga dy e njëjta gjë,

Unë po ju them fëmijë

në krye të zërit tim.

unë jam _____.

AKTIVITETET KRYESORE - mësimi nga përvoja**Aktiviteti 1. POSTJERI TANGRAM**

Përdoret SHTOJCA - **TANGRAM**.

Nxënësit ndahen në grupe. Secilit grup i jepen rastësisht dy zarfe, secili me një figurë Tangram për t'u bërë dhe format 2D të prera nga bashkëngjitja. Në zarfin e parë gjenden të gjitha format 2D për realizimin e figurës së dhënë. Në një interval kohor të paracaktuar, nxënësit mbledhin figurën. Në zarfin e dytë mungon një formë 2D për figurën që do të realizohet, kështu që nxënësit nuk mund ta montojnë atë në intervalin kohor të caktuar. Ka një diskutim se pse figura e dhënë nuk mund të montohet.

Aktiviteti 2. FORMOJ DHE ZBËRTHEJ FORMAT - 2D

Zbërthimi i formave 2D në forma të tjera 2D dhe organizimi i të rejave nga format ekzistuese 2D është rezultat i të mësuarit, i cili është një pjesë integrale e kërkimit prapa. 2 në fq. 31 e matematikës së klasës së parë. Zgjidhja e pavarur e detyrës nga nxënësit pasohet nga ndarja verbale e zgjidhjeve dhe prezantimi i tyre me modele letre (ose pllaka logjike) të formave përkatëse.

AKTIVITETI PËRFUNDIMTAR - reflektimi dhe nxjerrja e konkluzave

"A mund të marrim një katror nga dy trekëndësha?" Si?"

"Cilat dy forma 2D mund të bëjnë një drejtkëndësh?"

"A ka dy forma të tjera 2D që së bashku formojnë një drejtkëndësh?"

"Nëse ndajmë një trekëndësh në dy forma të barabarta 2D, cilat forma 2D do të jenë ata?"

Стр.43

FORMAT 3D:TOPI

PËRMBAJTJET

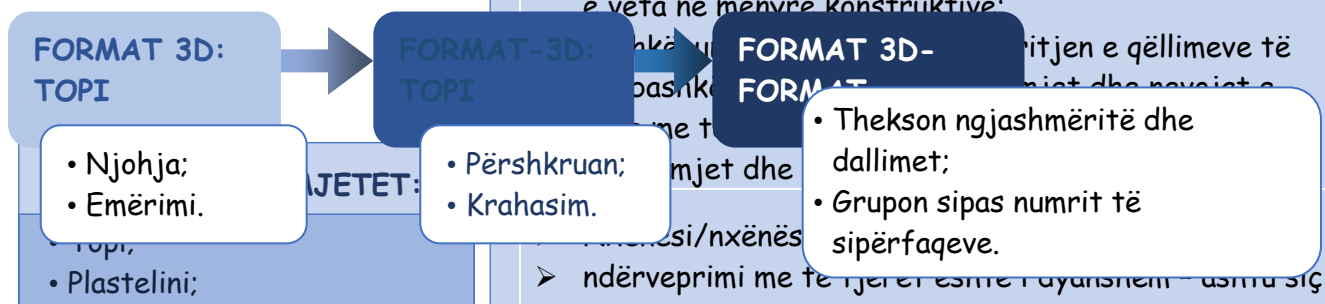
Format - 3D: Topi

NOCIONET:

Format - 3D, topi.

STANDARDET E VLERËSIMIT	FUSHAT KOGNITIVE TË STANDARDEVE
Nxënësi/nxënësja do të jetë i/e aftë të:	
➤ Njeh dhe emëroj format - 3D (topin);	Njohja dhe të kuptuarit
➤ Përshkruaj dhe krahasoj format - 3D (topin).	Njohja dhe të kuptuarit
Nxënësi/nxënësja din dhe mund:	
➤ të dëgjojë në mënyrë aktive dhe të përgjigjet siç duhet, duke treguar ndjeshmëri dhe mirëkuptim për të tjerët dhe duke shprehur shqetësimet dhe nevojat e veta në mënyrë konstruktive.	

LIDHJA VERTIKALE (TRAJEKTORIA E TË NXËNIT DHE MËSIMDHËNËSIT):

LIDHJA NDËRLËNDORE: ARSIMI FIZIK DHE SHËNDETËSOR

Tema: Bëj sport dhe luaj

Rezultatet e mësimit: Nxënësi/nxënësja merr pjesë në lojëra në grupe me respektimin e rregullave.

Në oborrin e shkollës shënohet një rreth dhe vendoset një top. Nxënësit janë rreshtuar rreth topit, në mënyrë që njëra dorë të jetë mbi topin dhe të jenë gati për ta kapur atë në çdo moment. Pa një sinjal, topi nuk duhet të preket.

Të gjithë nxënësit nxjerrin një emër (objekt, kafshë, bimë, personazh të preferuar...) dhe ia tregojnë mësime dhënësit. Mësime dhënësi/ja e nis lojën duke thënë fjalinë: "Le të bie, le të bie topi dhe të gjithë rreth tij, le të bien (emri)!".

Nxënësi emri i të cilit thirret e merr shpejt topin dhe bërtet: "Stop!"

Fëmijët e tjerë përpiqen të ikin larg rrethit, por në "ndalim" qëndrojnë. Lojtari me topin godet me të një lojtar tjetër, i cili është jashtë loje nëse nuk e kap topin.

Nëse mësime dhënësi thotë: "Le të bie, le të bie... ai që fle!", i referohet topit dhe nëse dikush e prek, është jashtë loje.

AKTIVITETET KRYESORE - MËSIMI NGA PËRVOJA

Aktiviteti 1. Përpunimi kreativ: KAFSHËT E PREFERUARA

Nxënësit me plastelinë formojnë topa. Pastaj në grupe nga topat e bërë përpunojnë kafshë të preferuara të përbashkëta.

Aktiviteti 2. Puna në libër: Matematika për klasën e parë

Nxënësit diskutojnë për objekte në natyrë dhe në mjedisin e tyre që kanë formën e topit. Ata vëzhgojnë me kujdes fotografitë në detyrat. 1, 2 dhe 3 (fq. 34) dhe zgjidhin ato në mënyrë të pavarur.

Në fillim të çdo aktiviteti theksohet që nxënësit të kërkojnë një fjalë duke ngritur duart lart, të dëgjojnë me vëmendje shokët e klasës pa i ndërprerë dhe të trajtojnë me respekt të gjithë në klasë.

NË KLASA ME NXËNËSIT DHE MËSIMDHËNËSEN MARINA

Veprimtaria 3. Lojë: **STUHI BORE TË TOPAVE**

Secili prej nxënësve merr një fletë të bardhë në të cilën duhet të vizatojë dhe ngjyros një objekt që ka formën e një topi. Pasi kryen detyrën, formon fletën në formë topi në mënyrë që ana e vizatuar të jetë nga brenda dhe e vendos në një kuti. Të gjithë nxënësit rreshtohen në një rreth, mësimitdhënësi qëndron në mes të rrethit dhe me sinjalin: "Kemi një stuhi me topa!" i hedh të gjithë topat nga kutia në ajër. Çdo fëmijë merr një top, e hap dhe kontrollon nëse objekti i vizatuar është në formën e një topi.

AKTIVITETI PËRFUNDIMTAR -reflektimi ose nxjerrja e përfundimeve

"Topi im i preferuar është futbollit!"
 "Dhe mua basketbollit!"
 "Unë i dua goglat e qelqit , dhe ato janë toptha!"

"Pse luhen shumë lojëra me topa?"
 "Sepse topat rrotullohen mirë!"

"Pse shumë fruta janë sferikë?"
 "Dhe Dielli është një top!" Pse? "Pse

MLEDHJA DHE ZBRITJA DERI NË 5

REZULTATET E MËSIMIT

Nxënësi/nxënësja do të jetë në gjendje të mbledhë dhe zbresë numrat deri në 5.

PËRMBAJTJA: Numrat deri në 5;
Mbledhja dhe zbritja deri në 5.
KUSHTET DHE SHENJAT:
Mbledhja, zbritja, sasia, numri njëshifror; +, -, =.

STANDARDET E VLERËSIMIT

Nxënësi/nxënësja do të aftësohet të:

FUSHAT KOGNITIVE TË STANDARDEVE

➤ Emëroj shenjat +, - u =;

Njohja dhe të kuptuarit

➤ Përdor shenjat +, - dhe = në shprehjet matematikore që lidhen me mbledhjen dhe zbritjen.

Njohja dhe të kuptuarit

➤ Jep shembuj të mbledhjes dhe zbritjes në situata të përditshme.

Njohja dhe të kuptuarit

➤ Shton duke numëruar përpara dhe duke bashkuar dy sasi.

Zbatimi

➤ Zbret duke numëruar nga mbrapa dhe duke zbritur një sasi nga një tjetër.

Zbatimi

PAJISJET DHE MJETET

Për çdo çift nxënësish:

- Për çdo vemje - pesë cilindra kartoni, një top stiropor (për kokën), dy tela të verdhë dhe një palë sy;
- Pesë topa në dy ngjyra (gjithsej dhjetë);
- Për çdo mollëkuqe - një pjatë letre e kuqe, një palë sy dhe letër e zezë.
- PJESË-PJESË-TËRË dhe kube;
- Teksti mësimor i matematikës për klasën e parë.

➤ LIDHJA VERTIKALE (TRAKTORIA E TË NXËNIT DHE MËSIMDHËNIES):

Numrat deri në 5

Numrat deri në 5

Numrat deri në 10

- Numërimi;
- Të shkruarit.

- Mbledhja deri në 5;
- Zbritja deri në 5.

- Numërimi dhe të shkruarit e numrave prej 0 deri në 10;
- Mbledhja deri në 10;
- Zbritja deri në 10.

PROPOZIM - AKTIVITETET

AKTIVITETI HYRËS - Aktivizimi i njohurive paraprake

Loja në çifte: **VEMJA E URITUR**

Përpara çdo çifiti nxënësish është një vemje (1 top për kokën dhe 5 cilindra të hapur për trupin), 5 topa të kuq për një nxënës dhe 5 topa të kaltër për tjetrin. Mësimdhënësi thotë: "Vemja është e uritur, do të hajë 1 kafshatë të kuqe dhe 2 të kaltërta!" Sa kafshatë do të hajë gjithsej?" Nxënësit ushqejnë vemjen duke vendosur një top të kuq në një cilindër, dy topa blu në dy cilindra të tjerë dhe përgjigjen. Ata kontrollojnë duke numëruar topa. Loja përsëritet me dy numra të tjerë me një shumë jo më të madhe se 5.

AKTIVITETET KRYESORE - mësimi nga përvoja

Aktiviteti 1 - Puna në libër: **MATEMATIKA për klasën e parë**

Mbledhja e numrave, emërtimi i mbledhjes dhe përdorimi i shenjave + dhe = prezantohen përmes një bisede rreth figurës hapëse dhe për detyrën. 1 (fq. 55). Nxënësit zgjidhin në mënyrë të pavarur det. 2, 3 dhe 4 (fq. 55-56) dhe më pas "lexojnë" (shqiptojnë) zgjidhjet. Para zgjidhjes së detyrave. 5 dhe 6 sqarohet se kur mbledhim dy numra, për shembull, numrat 1 dhe 3, marrim një numër (numrin 4) dhe shkruhet $1 + 3 = 4$, por gjithashtu do të thotë se numri 4 mund të shkruhet $4 = 1 + 3$. Ky shpjegim shkon paralelisht me shfaqjen e manipuluesve (p.sh. kube) në modelin PJESË-TËRËSI (karton i laminuar për secilin nga nxënësit). Më pas nxënësit i zgjidhin në mënyrë të pavarur det. 5 dhe 6. Gjatë zgjidhjes nxënësit nxiten të përdorin mjete manipuluese (kube, pjata letre - mollëkuqe me zhetona/kapakë...). Verifikimi i zgjidhjeve bëhet me gojë nga nxënësit dhe duke treguar koleksionin me manipuluesit e përzgjedhur.

Aktiviteti 2 - Ushtrime (shtojcë): **NË LIVADH, NË KËNETË DHE NË PYELL**

Në det. 1 dhe 2 mbledhja bëhet duke numëruar objektet në ilustrime.

Në det. 3 dhe 4, nxënësit pritet t'u referohen lidhjeve të formuara tashmë midis numrave deri në 5 ose të zgjedhin vetë modele për mbledhje (gishta, kapele...).

AKTIVITETI PËRFUNDIMTAR - reflektimi ose nxjerrja e konkluzave

Si
numërojmë
numra?

Si kontrollojmë se
vallë mirë kemi
mbledhur?

Kur mbledhim sa janë gjithsej, i numërojmë të gjitha! I vendosim të gjitha në një vend dhe i numërojmë. Ne gjithashtu mund t'i ndajmë përsëri në të njëjtën mënyrë dhe t'i bashkojmë përsëri! Ose për t'i ndarë në një mënyrë tjetër!

Стр.48

REZULTATET E MËSIMIT

Nxënësi/nxënësja do të jetë në gjendje të:

1. Numëron objekte, lexon dhe shkruan numrat nga 0 deri në 10;
2. Mbledh dhe zbret numrat deri në dhjetë.

PËRMBAJTJA: Numrat deri në 10; Mbledhja dhe zbritja deri në 10.

NOCIONET DHE SHENJAT:

Mbledhja, zbritja, sasia, numri njëshifror; +, -, =.

STANDARDET PËR VLERËSIM

Nxënësi/nxënësja do të aftësohet të:

- Lexon dhe shkruan shifra nga 0 deri në 9;
- I emëron shenjat +, - dhe =;
- Përdor shenjat +, - dhe = në pohimet matematikore që kanë të bëjnë me mbledhjen;
- Jep shembuj të mbledhjes dhe zbritjes në situata të përditshme.
- Mbledh duke numëruar përpara dhe duke bashkuar dy sasi.
- Zbret me numërim mbrapa dhe me zbritje një sasin ga tjetra.

FUSHAT KOGNITIVE TË

STANDARDEVE

Njohja dhe të kuptuarit

Njohja dhe të kuptuarit

Njohja dhe të kuptuarit

Njohja dhe të kuptuarit

Zbatimi

Zbatimi

➤ LIDHJA VERTIKALE (TRAJEKTORJA E MËSIMIT DHE MËSIMDHËNIES):

Numrat nga 1 deri në 5

- Numërimi;
- Shkruarja;
- Mbledhja dhe zbritja.

NUMRI 0

- Të kuptuarit;
- Të shkruarit;
- Mbledhja dhe zbritja.

БРОЕВИТЕ ОД 0 ДО 10

- Numërimi;
- Të shkruarit;
- Mbledhja dhe zbritja.

Aktivitetet nga ky skenar realizohen në dy orë (matematika dhe gjuha maqedonase).

LIDHJA NDËRLËNDORE: Arsim fizik dhe shëndetësor

Tema: Luaj dhe bëj sport

Rezultatet e të nxënit: Nxënësi/nxënësja përpunon një tekst të shkurtër letrar përmes personazheve, radhës së ngjarjeve, vendit dhe kohës së zhvillimit.

PAJISJET DHE MJETET

- Topi dhe pesë bilat;
- Libër me ilustrime **Portokaj për çdonjërin** nga Daiga Zake;
- Libër i matematikës për klasën I.

PROPOZIM - AKTIVITETET

AKTIVITETI HYRËS - Aktivizimi i njohurive paraprake

Loja: **LOJA ME BILA**
 E diq që 1, 2, 3, 4 dhe 5 janë numra.

Loja muret me 5 bila dhe një topë. Nëse ka mjaft rekuzita, nxënësit ndajnë në grupe. Një nga detyrë nuk mund të jetë diçka!
 një, nxënësit përpigën të rrëzojnë të 5 bilat menjëherë me topin dhe numërojnë sa bila mbeten në këmbë.

Theksi vihet në përdorimin e fjalëve që kanë kuptim zero: asnjë ose asnjë bilë, asgjë ...

Dhe zero është një numër! Nëse nuk do të kishte zero, sa do të ishte 5-5? Ose 1-

AKTIVITETET KRYESORE - mësimi nga përvoja

Aktiviteti 1 - Libër me ilustrime: **PORTOKAJ PËR SECILIN**⁶

Përmes leximit shprehës dhe vëzhgimit të ilustrimeve në formë digjitale ose të shtypur, përpunohet tregimi nga libri me figura dhe nxënësit njihen me personazhet, vendin, kohën dhe radhën e ngjarjeve.

Diskutohen aspekte të joegoizmit, vetëmohimit, ndjeshmërisë, dëshirës për të ndihmuar... karakteristikë e njerëzve si anëtarë të komuniteteve të ndryshme (familje, rreth miqsh...). Diskutohet edhe për ndjenjën e zemërimit, zemërimit apo pikëllimit për shkak të pamundësisë, mosmarrjes së asaj që është e dëshiruar dhe e perealizuar, si dhe lumturia dhe gëzimi për shkak të ndarjes, miqësisë, dashurisë familjare...

Në të njëjtën kohë, monitorohet zvogëlimi i numrit të portokajve: 5 me 1 është 4, 4 reduktuar me 1 është 3, etj. derisa të mos mbetet asnjë, pra 0 portokall.

Aktiviteti 2 - Puna me libër: **MATEMATIKA për klasën e parë**

Numri zero (nacioni i asgjësë, mungesa e: lodrave në kuti, pikave në fushën e domino-s...) dhe simboli për numrin zero, **shifra 0**, prezantohen përmes bisedës për imazhin hapës dhe duke zgjidhur pjesën e detyrës. 1 në f. 62.

Duke diskutuar pyetjet në f. 63 përveç nocionit zero si zbritja e një numri nga i njëjti numër, neutraliteti i zeros është enigmatik: **Kur një numri i shtohet 0 ose kur një numri i zbritet 0, numri mbetet i njëjtë!**

Këto kuptime forcohen duke zgjidhur detyrat. 2, 3, 4 dhe 5.

Detyrat. 2 dhe det. 4 janë të vendosura në kontekstet e jetës së përditshme.

AKTIVITETI PËRFUNDIMTAR - Reflektimi

⁶Libri me figura *Portokaj për të gjithë* nga Daiga Zake është i disponueshëm në faqen e internetit të Fondacionit "Hap pas Hapi", [https://www.stepbystep.org.mk/biblioteka në gjuhët maqedonase, shqipe, turke, rome dhe boshnjake](https://www.stepbystep.org.mk/biblioteka%20n%20gjuh%20et%20maqedonase%20shqipe%20turke%20rome%20dhe%20boshnjake).

NUMRI 7

REZULTATET E MËSIMIT

Nxënësi/nxënësja do të jetë në gjendje të:

1. numëron objektet, lexon dhe shkruan numrat nga 0 deri në 7;
2. përdor njohuritë për të krahasuar dy numra dhe grupe objektësh deri në 7;
3. mbledh dhe zbrit deri në 7.

PËRMBAJTJA: Numri 7;

Krahasimi i nurave deri në 7;
Mbledhja dhe zbritja e numrave deri në 7.

NOCIONET DHE SHENJAT:

Mbledhja, zbritja, sasia, numri njëshifror: +, - dhe =.

STANDARDET E VLERËSIMIT

Nxënësi/nxënësja:

- Numëron objektet deri në 7 dhe lidh sasinë e objekteve me numrin përkatës;
- Lexon dhe shkruan shifra nga 0 deri në 7;
- Shton duke numëruar përpara dhe duke bashkuar dy madhësi;
- Zbret duke numëruar mbrapsht dhe duke zbritur një sasi nga një tjetër.
- Emërton shenjat +, - dhe =.
- Përdor shenjat +, - dhe = në pohime matematikore që përfshijnë mbledhje ose zbritje.

FUSHAT KOGNITIVE TË STANDARDEVE

Njohja dhe të kuptuarit

Njohja dhe të kuptuarit

Zbatimi

Zbatimi

Njohja dhe të kuptuarit

Njohja dhe të kuptuarit

➤ LIDHJA VERTIKALE (TRAJEKTORIA E MËSIMIT DHE MËSIMDHËNIES):

NUMRAT NGA 0 DERI NË 6

- Numërimi;
- Të shkruarit;
- Krahasimi;
- Mbledhja dhe zbritja.

NUMRI 7

- Numërimi;
- Të shkruarit;
- Krahasimi;
- Mbledhja dhe zbritja.

NURAT NGA 0 DERI 10

- Numërimi;
- Të shkruarit;
- Krahasimi;
- Shtimi dhe zbritja.

PAJISJET DHE MJETET

- Shkop daulleje.

Për çdo nxënë:

- Karta me numrat deri në 7;
- Kube me pika (numrat nga 1 deri në 6),
- Zhetona në dy ngjyra;
- Dy gota plastike;
- Gjethi i bardhë (kapelë xhuxhi);
- Teksti mësimor i matematikës për klasën e parë.

PROPOZIM - AKTIVITETET

AKTIVITETI HYRËS - Aktivizimi i njohurive paraprake

Dramatizimi: **DAULLJA E ZËSHME**

Daullja e zëshme (mësimdhënësi):

"Borëbardha jonë do të bëjë festën e ditëlindjes, i gjithë pylli do të festojë!

ÇUK - ÇUK - ÇUK! Secili nxënës i klasës së parë me një rën dhe tjetrën dorë le të thërret!

Goditjet e daulleve thonë sa tregojnë shumë gishtërinjë! "

Kjo këngë përsëritet 7 herë për të treguar numrat 1 deri në 7. Në trokitjen e fundit, mësimdhënësi pyet: "Pse trokita 7 herë?"

Sipas numrit të goditjeve të daulleve, studentët tregojnë numrin e duhur me gishtat e duarve.

AKTIVITETET KRYESORE - MËSIMI NGA PËRVOJA

Aktiviteti 1 - Diskutimi: **FOTOGRAFIA E DITËLINDJES**

Nxënësit vëzhgojnë një fotografi ose vizatim me: tavolinë ditëlindjeje me 7 karriera, 7 pjata, 7 pirunë, 7 gota, 7 gurabi, 7 kapele ditëlindjeje, tortë për ditëlindje me 7 qirinj ... Nxënësit numërojnë dhe emërtojnë të gjitha artikujt e treguar në fotografi. Vini re se cilat janë saktësisht 7.

Aktiviteti 2 - Loja në grupe - fruljeta:

KAPELË PËR DITËLINDJEN E XHUXHIT

Nxënësit janë të ndarë në grupe me tre. Secili nxënës ka dy gota para tyre me më shumë se 7 manipulues (zhetona) në dy ngjyra (blu dhe të kuqe), kube me pika (numrat 1 deri në 6), kapak për ditëlindjen e xhuxhit dhe kartat me numrat 1 deri në 7.

Rregullat e lojës:

1) Secili prej nxënësve hedh kubën dhe në varësi të numrit të pikave në kub e vendos kartën me numrin përkatës të fushës së shënuar me kartën e kapelës dhe vendos numrin e saktë të shenjave në të njëjtën ngjyrë në kapak .

Në një shenjë të caktuar të mësuesit ("Xhuxhe, Hapi 2!") Nxënësit ndryshojnë vendet e tyre, sipas parimit të një rrotulluesi: Nxënësi i parë shkon në të dytin, i dyti në të tretën, i tretë në vendin e të parit dhe zgjidhin pjesën e dytë të detyrës.

2) Nxënësi/nxënësja përcakton se sa më shumë shenja mungojnë në kapelë për të pasur 7 shenja. Shton në pjesën e zhetonëve dhe në kutinë e shënuar nga "Karta" vendos kartën me numrin e shenjave të shtuara.

Në një shenjë të caktuar të mësimdhënësit ("Xhuxhe, hapi 3!") nxënësit ndryshojnë vendet e tyre, në parimin e rrotullueses dhe zgjidhin pjesën e tretë të detyrës.

3) Nxënësi/nxënësja kontrollon nëse detyra është e saktë. Numri i kartave duhet të jetë i barabartë me numrin e shenjave në secilën nga dy ngjyrat. Numri i përgjithshëm i shenjave duhet të jetë i barabartë me 7, numri i kapakut të ditëlindjes.

Loja përsëritet në varësi të kohës së parashikuar për këtë lojë.

PROPOZIM - AKTIVITETET

Aktivitetet kryesore

MËSIMI NGA PËRVOJA

Aktiviteti 3 - Puna në tekstin: **MATEMATIKA PËR KLASËN E PARË**

Nëpërmjet një diskutimi të përbashkët

Rezultatet e mësimit

afërt me fëmijët (botën e tregimeve)

Nxënësi/nxënësja do të jetë në

gjendje të mbledhje dhe zbrësje

Thëksohet mënyra e formimit të çdo

"Cili numër është për 1 më i madh se

Cili numër fitohet kur numrit 6 i shtohet

Ku gjendet numri 7 në drejtëzën numërore

6?"

Mënyrat e ndryshme të paraqitjes së

pika (në domino dhe kube), me viza

Gjatë zgjidhjes së detyrës. 1 dhe 2

(bërë), duke kryqëzuar ose duke qar

Nuk futen termat: elemente, grupe,

një kuptim të përditshëm bisedor.

Nxënësit ushtrojnë shkrimin e sakt

(fq. 70).

Duke numëruar katrorët ose duke krahasuar drejtpërdrejt konfigurimet vizuale në pamje të

detyrës. 4 nxënësit krahasojnë numrat me numrin 7.

Shkrimi i çifteve të numrave, shuma e të cilëve është numri 7, duke bërë një lidhje midis

mbledhjes dhe zbritjes, futet duke zgjidhur pjesën e detyrës. 5.

Shkrimi sistematik i të gjitha çifteve të numrave, shuma e të cilëve është numri 7, bëhet në

pjesën e detyrës. 6. Diferencat përkatëse regjistrohen paralelisht.

STANDARDET E VLERËSIMIT

Nxënësi/nxënësja do të jetë në gjendje të:

➤ Tregon të gjithë çiftet e numrave shuma e të cilëve është 10 dhe e lidh atë me mbledhje;

➤ I emëron shenjat +, - dhe =;

➤ Përdor shenjat +, - dhe = në shprehjet matematikore që lidhen me mbledhjen dhe zbritjen.

➤ Shton duke numëruar përpara dhe duke bashkuar dy sasi.

➤ Zbret duke numëruar mbrapsht dhe duke zbritur një sasi nga një tjetër.

FUSHAT

KOGNITIVE

TË

STANDARDEVE

Njohja dhe të kuptuarit

Njohja dhe të kuptuarit

Njohja dhe të kuptuarit

Zbatimi

Zbatimi

AKTIVITETI PËRFUNDIMTAR - REFLEKTIMI

Unë kam mbushur tashmë 6 vjeç dhe e ardhshëm do të mbush 7 vjeç

NUMRAT ÇIFT, SHUMA E TË CILËVE
ËSHTË NUMRI 10

Стр.53

ë është një interesant.

ditë në javë!

er shtatë e botës?

gjori që fillon me:

"Njëherë e një kohë ishin shtatë vëllezër dhe ata kishin..."

PËRMBAJTJA:

Numri 10;

Mbledhja dhe zbritja deri në 10.

NOCIONET DHE SHENJAT:

Mbledhja, zbritja, sasia, numri njëshifror; +, -, =.

PAJISJET DHE MJETET

- Dhjetë kukulla me gishta ose doreza me zbukurime;
- Për çdo tavolinë: një qift letre (prodhuar në klasën e Edukimit Artistik), një kuti kartoni për vezë, dhjetë topa;
- Fletë pune "Foleja e dragoit" për çdo nxënës;
- Teksti mësimor i matematikës për klasën e parë.

NIVELET E TË KUPTUARIT

Konkret

TRAJKTORJA VERTIKALE (TRAEKTORIA E MËSIMIT DHE MËSIMDHËNIES):

NUMRAT DERI

- numërimi;
- të shkruarit.

NUMRAT DERI NË

Numrat çift shuma e të cilëve është 10.

NUMRAT DERI NË

- mbledhje dhe zbritje në dhjetëshen e parë;
- paraqitjen e një numri si shumë.

p.54

PROPOZIM - AKTIVITETET

Abstrakt

AKTIVITETI HYRËS - Aktivizimi i njohurive paraprake

$$3+7=10$$

Loja: **GISHTËRINJTË MIQTË E VEGJËL**

Nxënësit takojnë shokët e vegjël (në gishtat e mësimdhënësit) dhe përcaktojnë se janë 10 të tillë.

Mësuesi/ja fsheh disa gishta, nxënësit numërojnë gishtat e dukshëm dhe hamendësojnë sa shokë fshihen. Ata shpjegojnë se si mendojnë.

Loja përsëritet disa herë, duke eksploruar çifte numrash, shuma e të cilëve është 10.

AKTIVITETET KRYESORE - MËSIMI NGA PËRVOJA

Aktiviteti 1 - Loja në grupe me nga 3- 4 nxënës: FOLEA E DRAGOIT

Në çdo tavolinë janë 3-4 nxënës. Në çdo raund të lojës një nga nxënësit është Hajduti i Vezëve të Dragoit dhe përballë tij vendoset figura e Dragoit e punuar në orën e Edukimit Artistik. Të tjerët janë Ruajtësit e folesë së Dragoit, por ata ndryshojnë rolet çdo raund. Në fole (kuti vezësh, e zbukuruar si fole) ka 10 vezë (topa, kone të vogla me ngjyra...). Hajduti ngre kapakun dhe nxjerr disa vezë pa u treguar të tjerëve se sa ka nxjerrë (kutia është përballë). Pastaj Mbajtësit numërojnë sa vezë kanë mbetur dhe thonë se sa vezë duhet të kthejë Hajduti në fole. Nëse godasin, ata ruajnë vezët e dragoit. Në raundin tjetër vezët kthehen në kuti dhe loja luhet me një Hajdut tjetër.

Në një fletë të printuar (bashkangjitur), në çdo raund të lojës, nxënësit shkruajnë numrin e vezëve të mbetura pas vjedhjes dhe numrin e vezëve që duhet të kthehen në fole.

NË KLASËN E NXËNËSËVE TE MËSIMDHËNËSJA LIRIJE

Aktiviteti 2 - Puna me libër: **MATEMATIKA për klasën e parë** (fq.78 dhe 79)

Duke numëruar ëmbëlsira të dy llojeve (detyra 5), nxënësit praktikojnë mbledhjen dhe shkrimin e numrave, shuma e të cilëve është numri 10.

Numri 10 fitohet duke shtuar çifte numrash që përputhen, është një fakt që mund të shihet vizualisht në detyrën 6.

Paraqitja vizuale e çifteve të numrave, shuma e të cilëve është numri 10, forcohet duke vizatuar dhe ngjyrosur një numër të përshtatshëm katrorësh në detyrën 7.

Duke numëruar sa rrathë janë të kryqëzuar dhe sa nga numri i përgjithshëm i rrathëve të dhënë në konfigurimin $5 + 5$ nuk janë të kryqëzuara (detyra 8a), zhvillohet paraqitja vizuale e zbritjes së një numri nga numri 10. Nxënësit kryejnë zbritjen e një numri nga numri 10 duke vizatuar dhe numëruar në detyrën. 8b.

AKTIVITETI PËRMBYLLËS - refleksioni ose nxjerrja e konkluzioneve

Eshtë shumë lehtë të
thuhet dy numra
shuma e të cilëve
është 10!

Po, nëse e dimë
njërin nga ata, për
numrin tjetër
numërojmë deri 10.

Unë e zbres nga numri
10 numrin të cilin e di
dhe e fitoj numrin tjetër

TREGIME ME MBLEDHJE DERI 10

REZULTATE NGA MËSIMI

Nxënësi/nxënësja do të jetë i(e) aftë:

ta shfrytëzojë njohurinë që të krahasojë dy numra dhe grupe të objekteve deri në 7

PËRMBAJTJA:

Numri 7;

Mbledhja dhe zbritja deri në 7.

NOCIONE DHE SHENJA:

Mbledhja, sasia, numër, njëshifror: =, - dhe

PAJISJET DHE MJETET

- Baraban;
- Për secilin nxënë;
- Karta me numra prej 1 deri në 7;
- Kube me pikë (numrat prej 1 deri në 7),
- Zhetona në dy ngjyra,
- Dy gota plastike,
- Fletë e barshë (kapelë xhuxhi)
- Libri i Matematikës për klasën e parë.

STANDEDET PËR VLERSIM

Nxënësi/nxënësja do të jetë i(e) aftë të

- Përmend shembuj të mbledhjes në situata të përditshme;
- Emëroj shenjat + dhe =;
- Përdot shenjat + dhe = në gjykimet matematikore që kanë të bëjnë me mbledhjen dhe zbritjen;
- Mbledh me numrim përpara dhe me kombinim të dy sasive;
- Përdor strategji të ndryshme të mbledhjes së çifteve numrash deri 10.

FUSHAT

KOGNITIVE
TË
STANDARDEVE

Njohja dhe të kuptuarit

Njohja dhe të kuptuarit

Njohja dhe të kuptuarit

Zbatimi

Të menduarit
logjik

Nxënësi/nxënësja do të dij dhe mundet:

- Të bashkpunoj me të tjerët në realizimin e qëllimeve të përbashkëta, duke i shpërndarë botkuptimet dhe nevojat e veta me të tjerët dhe duke i marë parasysh botkuptimet dhe nevojat e të tjerëve.;
- Ti formuloj dhe argumentoj botkuptimet e veta, ti dëgjoj dhe analizoj botkuptime e të tjerëve dhe me respekt të sjellet ndaj tyre, bile edhe kur nuk pajtohet.

NIVELE NË TË KUPTUARIT

Konkret

Figurativ

Apstrakt $3 + 6 = 9$

RTIKAL ORJA E MËSIMIT DHE MËSIMDHËNIES)

NUMRAT DERI 10

MBLEDHJA DERI 10

ZBRITJA DERI 10

- Numrimi ;
- Të shkruarit;
- Krahasimi.

- Niveli konkret;
- Niveli figurativ;
- Niveli apstrakt.

- Niveli konkret;
- Niveli figurativ;
- Niveli apstrakt.

PROPOZIM-AKTIVITETE

AKTIVITETI HYRËS - Aktivizimi i njohurive paraprake

Dramatizimi i tekstit: **DHURATAT DHE DRERËT E BABADIMRIT**

Personazhet: Rudolf dhe Doner (Drenë) **Skena:** Klasa e dekoruar për Vitin e Ri.

Rudolf: Doner, nxito! Është koha për të ndihmuar Babadimrin të përgatisë dhuratat e Vitit të Ri për fëmijët në mbarë botën!

Doner: Ja këtu, në duart e mia kam 4 dhurata.

Rudolf: Do të marr 3 dhurata.

Doner: Rudolf, sa dhurata do të kemi së bashku?

Rudolf: Le të numërojmë!

Rudolf: NJË, DY, TRE...

Doner: (vazhdon të numërojë) KATËR, PESË, GJASHTË, SHTATË!

Rudolf dhe Doner: Shkëlqyeshëm - së bashku kemi SHTATË!

AKTIVITETET KRYESORE- të mësuarit nga përvoja

Aktiviteti 1 - Puna në grupe: **TREGIMI YNË I MATEMATIKËS**

Nxënësit ndahen në grupe me nga 3-4 nxënës. Secili grup ka mjete shkollore, manipulues, dekorime për Vit të ri... Detyra e secilit grup është të hartojë një tregim matematikor nga objektet në tryezën e tij duke mbledhur deri në 10. Secili grup prezanton tregimin para nxënësve të gjithë klasës.

Aktiviteti 2 - Puna me libër: **MATEMATIKA për klasën e parë**

Duke lexuar tekstin e detyrës hyrëse (fq. 80) dhe duke diskutuar figurën me numërimin e dhuratave, nxënësit njihen me zgjidhjen e detyrave të tekstit me mbledhje. Mbledhja paraqitet me manipulues dhe diskutohet zgjidhja dhe regjistrimi.

Leximi i përbashkët i tekstit në detyrën 1 dhe 2 vazhdon me zgjidhjen e pavarur nga nxënësit, e cila përfundon me një bisedë për zgjidhjet e secilit prej tyre.

Nxënësit pritët të modelojnë zgjidhjen në secilën detyrë duke përdorur manipulues (niveli konkret): kube (PJESË-PJESË-E TËRA), kalkulues... ose me skica/vizatime (niveli piktorial).

AKTIVITETI PËRMBYLLËS- refleksioni

Mbledhjen e numrave e bëjmë çdo ditë. Kush do të tregoj shembull?

Si i mbledhim numrat?

A do të fitojmë numër të ndryshëm nëse dy numrat i mbledhim në mënyrë të ndryshme?

TREGIMI I VITIT TË RI

Стр.58

REZULTATET E MËSIMIT

Nxënësi/nxënësja do të jetë i(e) aftë të:

1. përdorë tabela dhe dijagrame për sjelljen e konkluzioneve;
2. rendit, tregon dhe lexon të dhëna nga tabelat dhe diagramet.

PËRMBAJTJET:

Mbledh, tregon, interpreton dhe lexon të dhëna.

NOCIONE DHE SHENJAT:

Të dhëna, tabela, dijagrami i Kerolit.

PAJISJET DHE MJETET:

- Kutija-sandëku i Babadimrit dhe zarfet e Vitit të ri;
- Libri i Matematikës për klasën e parë;
- Shtojcë: dijagrami i Kerolit

STANDEDET PËR VLERSIM

Nxënësi/nxënësja do të jetë i(e) aftë të

- Mbledh dhe shënon të dhënat në lista dhe tabela;
- Rregulloj të dhënat në tabelë;
- Lexon dhe sqaron të dhënat të paraqitura në tabela dhe dijagrami i Kerolit;
- Nxjerr konkluzione nga rezultatet e vendosura në lista, tabela dhe dijagrame.

FUSHAT KOGNITIVE TË STANDARDEVE

Nohja dhe të kuptuarit

Zbatimi

Zbatimi

Të menduarit logjik

Nxënësi/nxënësja do të dij dhe mundet:

- Ti përdor përvojat individuale që ta lehtësoj mësimin dhe ta adaptoj sjelljen e vet në të ardhmen;
- Të bashkpunoj me të tjerët në realizimin e qëllimeve të përbashkëta, duke i shpërndarë botkuptimet dhe nevojat e veta me të tjerët dhe duke i marë parasysh botkuptimet dhe nevojat e të tjerëve.

Nxënësi/nxënësja kupton dhe pranon se:

- Të arritura vetanake dhe mirëqenia në masë të madhe varen nga mudi që vet e investojmë dhe nga rezultati që vetë e arrijmë.

➤ LIDHJA VERTIKALE (TRAJEKTORJA E MËSIMIT DHE MËSIMDHËNIA):

NUMRIMI DHE NUMRAT

- Mbledhja e të dhënave
- Shënimi i të dhënave

LISTA, TABELA DHE DIJAGrame

- Rregullimi i të dhënave;
- Leximi i të dhënave;
- Sqarimi i të dhënave.

NXJERRJA E KONKLUSIONEVE

Nga rezultatet e vendosura në lista, tabela dhe dijagrame

PROPOZIM-AKTIVITETET

AKTIVITETI HYRËS-Aktivizimi i njohurive paraprake

Loja: KUTIA POSTARE E BABADIMRIT

Është koha për dhuratat e Vitit të Ri, por Gjyshi dimër e ka humbur kutinë e tij postare (një kuti në të cilën vendosen fotografitë e lodrave).

Para fillimit të mësimit, arsimtari fsheh kutinë postare dhe detyra e nxënësve është ta gjejnë atë duke përdorur termat e vendndodhjes (para, prapa, brenda, poshtë, sipër...).

AKTIVITETET KRYESORE-të mësuarit nga përvoja

Aktiviteti 1. NDIHMËSIT E BABAGJYSHIT

Nxënësit-ndihmësit e Baba gjyshit lexojnë letrat me urimet e fëmijëve që mbërritën në kutinë postare të Babagjyshit. Në dërrasën e zezë arsimtari bën një tabelë me foto lodrash që Babagjyshit duhet t'u çojë fëmijëve. (Kur përgatitni kutinë postare, sigurohuni që numri i fotografive të secilës lodër të mos kalojë 10). Nxënësit hapin një shkronjë në të njëjtën kohë dhe një vizë vendoset në kutinë përkatëse. Shpjegohet se duke numëruar vizat fitohet numri i lodrave që dëshironin fëmijët.

Lojëra	Vizat	Numri
	/	

Aktiviteti 2. TREGIMI I VITIT TË RI

Puna me libër: Matematika për klasën e parë

Nxënësit e shikojnë me vëmendje fotografën (f. 84) dhe diskutojnë kërkesën në detyrën 1. Duke zbatuar përvojat nga Aktiviteti 1, plotësojnë në mënyrë të pavarur tabelën dhe bëjnë një kontroll të përbashkët duke lexuar të dhënat e futura nga nxënësit.

Pritet që nxënësit ta zgjidhin detyrën 2 në mënyrë të pavarur, duke zbatuar njohuritë e formave 3D dhe duke krahasuar numrat deri në 10.

Aktiviteti 3.

Puna në libër:

SHTOJCË: DIJAGRAMI I KEROLIT

Është e dëshirueshme që nxënësit të njohin përdorimin e diagramit të Kerolit me shembuj të thjeshtë. Në një diskutim të përbashkët, mënyra e plotësimit të diagramit në detyrën 1 dhe 2 të Shtojcës: Diagrami i Kerolit. Në fletën e shtypur të punës, secili nxënës plotëson diagramet e Kerolit nga detyra 1 dhe 2.

AKTIVITETI PËRMBYLLËS - refleksioni

Babagjyshi ka detyrë të rëndë - të ju shpërndaj dhurata të gjithë fëmijëve në botë për një natë.

Dhe çdo fëmijë të ia dërgoj dhuratën e vërtet!

Ose ka kompjuter shumë të fuqishëm ose ka shumë ndihmës të cilët i nëjnë listat dhe i grupojnë sipas ndonjë rregulle!

NUMRAT ÇIFT SHUMA E TË CILËVE ËSHTË 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9 OSE 10

REZULTATE NGA MËSIMI

Nxënësi/nxënësja do të jetë i(e) aftë të mbledhë numra deri në 10.

PËRMBAJTJA:

Mbledhja deri 10

NOCIONE DHE SHENJA:

Mbledhje, sasia, numër njëshifror; +, =.

PAJISJET DHE MJETET:

Për çdo nxënës/nxënëse:

- Harabel prej letre;
- Butona ose xhetona;
- Kapele letre (shtojcë): PJESË-PJESË-TËRËSI;
- Kalkulator me 2, 3, 4... 10 manipulues (opsionale);
- Libri i Mateamtikës për klasën e

STANDARDET PËR VLERËSIM

Nxënësi/nxënësja do të jetë i(e) aftë të:

- Emëroj çifte numrash shuma e të cilëve është 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9 dhe 10.
- Tregoj të gjitha çiftet e numrave shuma e të cilëve është 10 edhe atë e lidh me mbledhjen;
- Emëron shenjat + dhe =;
- Përdor shenjat + dhe = në gjykimet matematikore që kanë të bëjnë me mbledhjen.

FUSHAT

KOGNITIVE
TË

STANDARDEVE

Njohja dhe të kuptuarit

Njohja dhe të kuptuarit

Njohja dhe të kuptuarit

Njohja dhe të kuptuarit

➤ LIDHJA VERTIKALE (TRAJEKTORJA E MËSIMIT DHE MËSIMDHËNIE):

NUMRAT DERI 10

- Numrimi ;
- Të shkruarit

NUMRAT DERI 10

Çiftet e numrave shuma e të cilave është numri 2 3 10

MBLEDHJA E NUMRAVE

- Në dhjetshën e parë dhe të dytë;
- Deri 20 („me kalim“).

LIDHJA NDËRLËNDORE: SHKENCAT NATYRORE

Tema: Qenie të gjalla

Rezultati nga mësimi: Nxënësi/nxënësja shpjegon rëndësinë e ushqimit dhe ujit për mbijetesën e qenieve të gjalla (bimët, kafshët dhe njerëzit).

Ky skenar mund të lidhet gjithashtu me një orë të Artit figurativ për të bërë harabela

PROPOZIM-AKTIVITETE

OBJEKTIVI HYRËS -Aktivizimi i njohurive paraprake

Loja grupore në çiftet: **NË KAPELËN E HARABELIT HARABELI**

Loja fillon me një shpjegim të rregullave të lojës. Secili nga nxënësit ka para vetes një kapele (PJESË-PJESË-E TËRA) dhe manipulues (butona, xhetona...). Kur dëgjojnë një poezi, nxënësit vendosin në kapele aq manipulues sa të shprehin shumën e vargjet e para (kanim me 10 meje). Nxënësit nxënësit do të kuptojnë i(e) aftë të mbledhje deri në 10.

Nxënësit vendosin 5 xhetona në kapele. Arsimitari interpreton dy vargjet e para. Të jem i shëndetshëm dhe i fortë. Le të jenë shtatë thërrime. Nxënësit shtojnë deri në 7 dhe verifikojnë. Ata bëjnë një kontroll duke zhvendosur manipuluesit.

STANDARDE PËR VLERËSIM	КОГНИТИВНИ ДОМЕНИ НА СТАНДАРДИТЕ
Nxënësi/nxënësja do të jetë i(e) aftë të:	
➤ Emërojë shenjat + dhe =;	Познавање и разбирање
➤ Përdorë shenjat + dhe = gjykimet matematikore që kanë të bëjnë me mbledhjen;;	Познавање и разбирање
➤ Përdorë strategji të ndryshme për mbledhje të numrave çift deri në 20.	Примена

AKTIVITETET KRYESORE - të përbashkëta

Aktiviteti 1 - Puna me libër: **MATEMATIKA**

Nëpërmjet diskutimit të përbashkët nxënësit emërtojnë të gjitha çiftet e numrave, shuma e të cilëve është numri 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9 ose 10. Duke zgjidhur detyrën 1 (f. 85) zhvillohet sistematika në shkrimin e çiftëve të numrave, shuma e të cilëve është një numër i dhënë. Pas zgjidhjes, nxënësit shkëmbejnë tekstet e tyre dhe kontrollojnë zgjidhjet e shokut të tyre. Nxiten nxënësit të tregojnë saktësinë e zgjidhjeve duke përdorur manipulues ose kalkulatorë.

Aktiviteti 2 - Ushtrimi në SHTOJCË: **ÇIFTET E NUMRAVE SHUMA E TË CILËVE ËSHTË NUMRI..**

Aktiviteti 3 - Loja në grupe: **LE TË JETË, LE TË JETË NUMRI...**

Nxënësit ndahen në grupe me nga 10 nxënës. Për secilin grup vizatohet një rreth në dyshtemenë e klasës ose në oborrin e shkollës. Secili prej nxënësve merr një kartë me një numër nga 1 deri në 10 të cilën e vendos në pjesën e përparme të bluzës së tyre. Çdo grup nxënësish rreshtohet rreth rrethit. Me sinjalin e mësuesit: "Le të jetë, le të jetë numri 6!" nxënësi me numrin 6 hyn në rreth dhe nxënësit shtrëngojnë duart në dyshe, shuma e të cilëve është numri 6. Nxënësit me numër më të madh se numri 6 (7, 8, 9 dhe 10) ngrini të dyja duart lart.

AKTIVITETI PËRMBYLLËS- refleksioni ose nxjerrja e konkluzioneve

Pyetjet e mësimit

MBLEDHJE ME PESHORE MATEMATIKORE

Pse duhet të mbledhim numra 6, 7, 8, 9 ose 10?

Si të gjejmë numrojt nëse më ka mbetur numri më i vogël.

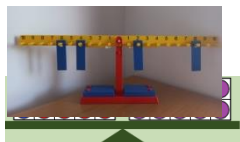
Ajo do të na ndihmojë të mbledhim dhe zbrisim edhe numra më të mëdhej se 10.

PAJISJE DHE MJETE:

- Dy shishe plastike dhe varëse për probë;
- Mbledhja deri 10;
- Peshore matematikore

NOCIONE DHE SHENJA:

Mbledhja, sasia, numër njëshifror; + dhe =.

NIVELE NË TË KUPTUARIT

Figurativisht

Apstrakisht $6+4=10$, $10=2+8$

➤ LIDHJA VERTIKALE (TRAJEKTORJA E MËSIMIT DHE MËSIMDHËNIES):

NUMRAT DERI 10

➔ PËR

MBLEDHJA E NUMRAVE DERI 10

➔

EKUACIONE TË NUMRAVE

- Numrimi;
- Të shkruarit;
- Krahasimi.

- Shuma e dy numrave është numër;
- Zbërthimi i numrit si shumë e dy numrave.

- Të kuptuarit;
- Të shkruarit;
- Zbatimi.

PROPOZIM-AKTIVITETE

AKTIVITETI HYRËS - Aktivizimi i njohurive paraprake

Loja: NË CILËN GOTË KA MË SHUMË?

Arsimtari përdor një varëse rrobash dhe dy gota plastike në të cilat vendos manipulues të barabartë në madhësi, por të ndryshëm në numër (deri në 10 në çdo gotë). Ai i var në të dy skajet e varësës. Nxënësit hamendësojnë se cila gotë ka më shumë. Ata zbulojnë se gota me më shumë manipulues peshon më shumë. Ata vënë re se kur ka të njëjtin numër manipuluesish në të dy gotat, varësja është në **ekuilibër**

AKTIVITETET KRYESORE - të mësuarit nga përvoja

Aktiviteti 1 - PESHORJA MATEMATIKORE

Njihen nxënësit me **peshorën matematikore**. Fillon duke vendosur një peshë në vendet e shënuara me të njëjtin numër në të dy anët e peshores, p.sh. 7, që e sjell atë në **ekuilibër**. Shkruhet $7 = 7$. Peshat vendosen në numra të ndryshëm në të dy anët e peshores, p.sh. 5 dhe 8, duke bërë që shkalla të bjerë nën anën 8, kështu që peshore është jashtë ekuilibrit. Shkruani $5 < 8$. Më pas nxënësit eksplorojnë shuma të ndryshme, $5 + 1 = 6$, $8 = 6 + 2$, $7 > 2 + 4$ etj.

Aktiviteti 2 - Fleta e punës: SHOKËT NË VËSHTIRËSI

Diskutimi i figurës hyrëse në faqen e parë të fletës së punës së **PESHORJA MATEMATIKORE** rithekson se peshorja është në ekuilibër nëse shuma e dy numrave në njërën anë është e barabartë me numrin në anën tjetër të peshorës. Më pas kalojmë në rezolucionin e përbashkët të detyrës 1 të bashkëngjitjes.

Para se të vazhdohet me zgjidhjen e problemit 2, diskutohet fotografia hyrëse në faqen e dytë të fletës së punës. Peshorja përcaktohet të jetë jashtë ekuilibrit nëse shuma e numrave në njërën anë të peshores nuk është e barabartë me numrin në anën tjetër të peshores. Detyra 2 është një detyrë e hapur dhe pas llogaritjes së shumës $3 + 2$ si përgjigje të saktë, nxënësit mund të zgjedhin të vendosin numrin 1, 2, 3 ose 4 në anën e djathtë të peshorës, por pasi të kenë llogaritur shumën $5 + 4$ në anën e djathtë duhet të vendosë numrin 10. Në procesin e zgjidhjes, nxënësit nxiten të kontrollojnë përgjigjet e tyre në peshorën matematikore dhe të përpiqen të kontrollojnë shuma të tjera në të.

Aktiviteti 3 - Puna me përmbajtje interaktive(akitvitet jashtëshkollor)

Në varësi të pajisjes me aparate TIK dhe aksesit në internet, arsimtari sugjeron faqe me aktivitete me peshorën matematikore, të cilat realizohen si aktivitete të lira.

AKTIVITETI PËRFUNDIMTAR- nxjerrja e konkluzioneve

"Kur një peshore matematikore është e balancuar dhe kur jo?"

"Si mund të kontrollojmë se sa është shuma e numrave 4 dhe 4?" "Pse ndonjëherë kemi më shumë se një përgjigje të saktë?" Kur ndodh kjo?"

"Nëse vendosim një peshë në numrin 10 në njërën anë, sa janë shanset për të vendosur dy pesha në anën tjetër?" Shpjego pse!"

MBLEDHJA ME RENDITJE TË NDRYSHME

Стр.64

REZULTATET E MËSIMIT
Nxënësi/nxënësja do të jetë i(e) aftë të mbledhë deri në 10

PËRMBAJTJA:
Mbledhja e numrave deri 10.
NOCIONE dh SHENJA:
Mbledhja, sasia, numër njëshifror; + dhe =.

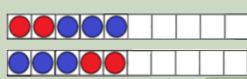
PAJISJE DHE MJETE:

- Kalkulator, matëse matematikore ose manipulator;
- Libri nga Matematika e klasë së parë.

NIVELE TË TË KUPTUARIT

Konkretisht

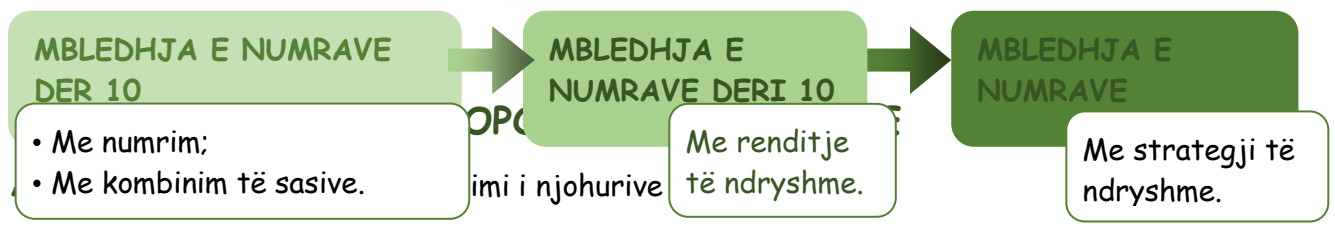
Figurativisht

STANDARDE PËR VLERËSIM	DOMENET KOGNITIVE TË STANDARDEVE
Nxënësi/nxënësja do të jetë i(e) aftë të:	
➤ Emëroj shenjat + dhe =;	Njohja dhe të kuptuarit
➤ Përdorë shenjat + dhe = gjykimet matematikore që kanë të bëjnë me mbledhjen;	Njohja dhe të kuptuarit
➤ Përdorë strategji të ndryshme për mbledhje të numrave çift deri në 10;	Zbatimi
➤ Sqaron se ndryshimi i renditjes së mbledhësve nuk e ndryshon shumën.	Të menduarit logjik

Në moshën e hershme shkollore nuk parapëqehet emërimi i mbledhjes me renditje të ndryshme me termin **mbledhja komutative**.

LIDHJA VERTIKALE (TRAEK) E TË MËSUARIT DHE MËSIMDHËNIA):

Nxënësit diskutojnë rrugën nga shtëpia në shkollë, çfarë kalojnë, për shembull, sa të mëdha dhe sa të vogla janë shtëpitë dhe sa janë gjithsej. Ata përcaktojnë se gjatë kthimit nga shkolla në shtëpi kalojnë pranë të njëjtave objekte, por në rend të kundërt dhe për këtë arsye numri i tyre i përgjithshëm është i njëjtë.

Ata thonë se nëse në çantën e shkollës vendosin fillimisht 5 fletore, e më pas 4 libra, në çantë do të kenë gjithsej 9 lëndë. Nëse fillimisht nxjerrin nga çanta të 4 libra dhe më pas të 5 fletoret, do të nxjerrin gjithsej 9 lëndë.

Propozim AKTIVITETE HYRËSE 1, 2 dhe 3 nga Snezhana Trajkovska, mësuese e klasës në SHFK "Kiro Gligorov", Komuna. Qendër, Shkup, janë përpunuar në f.1xx. Në to afirmohen manipulimet në nivel konkret për thellimin e kuptimit të komutativitetit të mbledhjes.

AKTIVITET KRYESORE - mësim nga përvoja

Propozim AKTIVITETE KRYESORE 1, 2 dhe 3 nga mësuesja Snezhana përpunohen në f.1xx. Në to parashikohet puna në çifte. Është e dëshirueshme që nxënësit në dyshe të ulen përballë njëri-tjetrit dhe t'i kryejnë aktivitetet si pasqyrë.

Aktiviteti 4 -Puna me libër: MATEMATIKA e klasës së parë

Diskutimi vazhdon me lexim të përbashkët dhe zgjidhjen e detyrës hyrëse dhe detyrës 1 në f. 86. Nxënësit zgjidhin detyrën 2 dhe 3 në f. 87, dhe më pas me ndihmën e kalkulatorëve tregojnë pse zgjidhjet janë të sakta. Në fund ata nxjerrin konkluzion se numrat mund të mbledhen në mënyrë të ndryshme dhe se gjatë asaj do të fitohet i njëjti rezultat. Duke vizatuar drejtëz numerike (detyra 3), paraqitja vizuale e komutativitetit të mbledhjes përforcohet.

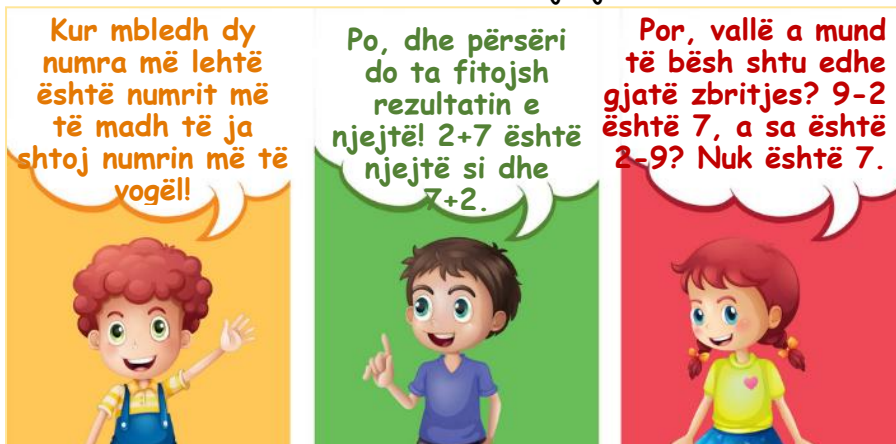
NË KLASË ME NXËNËSIT E MËSIMDHËNËSES SNEZHANA

Aktiviteti 5 - Fletë pune: SHOKËT NË NDIHMË

Nxënësit zgjidhin në mënyrë të pavarur detyrat nga **Shokët për ndihmë**.

Ata kontrollojnë zgjidhjet duke përdorur kalkulatorë ose peshore matematikore. Në të njëjtën kohë, paraqitja vizuale e komutativitetit të mbledhjes është ngurtësuar

AKTIVITETI PËRFUNDIMTAR - nxjerja e konkluzioneve

DENARË MAQEDONAS

Ctp.67

REZULTATET E MËSIMIT

Nxënësi/nxënësja do të jetë i(e) aftë të:

1. llogarit si të paguhet shuma e saktë deri në 20 denarë me përdorimin e monedhave të vogla ose kartmonedhat deri në 10 denarë;
2. të rendit, tregon dhe lexon të dhëna në dijagram;
3. përdor tabela dhe dijagrame për sjelljen e konkluzioneve.

PËRMBAJTTJA: Para

NOCIONET:

Monedha 1, 2, 5 dhe 10 denarë dhe bankënotat prej 10 denarë

STANDARDE PËR VLERËSIM

Nxënësi/nxënësja do të jetë i(e) aftë të:

- Njeh dhe emëron monedha më të vogla;
- Grupon monedha sipas vlerës;
- Lexon dhe sqaron të dhëna të paraqitura në kolana të thjeshta;
- Nxjerr konkluzione nga rezultatet e vendosura në lista, tabela dhe dijgrame.

DOMENET KOGNITIVE TË STANDARDEVE

Njohja dhe të kuptuarit

Zbatimi

Njohja dhe të kuptuarit

Të menduarit logjik

Nxënësi/nxënësja do të dij dhe mund të:

- Përcaktojë çfarë informata i nevojiten, gjen, zgjedh dhe mer të dhëna digjitale, informata dhe përmbajtje;
- Jep propozime, shqyrton mundësi të ndryshme dhe i parasheh pasojat me qëllim të nxjerrjes së konkluzioneve dhe të sjell vendime racionale.

PAJISJET DHE MJETET: Për çdo nxënës/nxënëse

- Nga 4 kasa (të përpunuara në Art figurativ) të shënuara me monedhat prej 1, 2, 5 dhe 10 denarë;
- Komplet prej 10 kartelave „Memorja“ me fotografi nga ana e prapme dhe e pasme prej monedhave prej 1, 2, 5 dhe 10 denarë dhe kartmonedha prej 19 denarë, të ngjitura në një rën anë të çdo karte;
- Monedha dhe kartmonedha nga shtojca - Monedhat dhe kartmonedhat;
- Libri i matematikës për klasën e parë;
- Burime të shtypura ose digjitale për qenin e Sharrit, rrëqebullin maqedonas, troftën e Ohrit dhe pallua.

LIDHJA VERTIKALE (TRAEKTORIA E TË NXËNIT DHE MËSIMDHËNIES):

NUMRAT PREJ 1 DERI 10

- Numrimi;
- Operacionet.

MONEDHA 1, 2, 5 DHE 10 DEANRË DHE KARTMONEDHA PREJ 10 DENARË

- Njeh dhe emëron;
- Grupon sipas vlerës.

PAGIMII SHUMËS SË SAKTË

- Me mbledhje dhe zbritje;
- Në mënyra të ndryshme.

Shkenca Natyrore

orë

1 orë Matematikë + 1 orë Shkenca Natyrore; 1 orë Art figurativ + 1 orë matematikë

Ctp.68

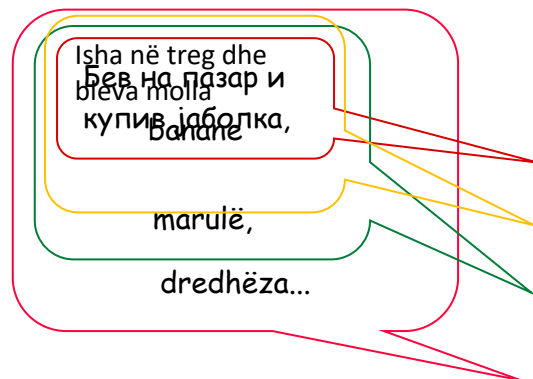
PROPOZIM-AKTIVITETE

AKTIVITETI HYRËS - Aktivizimi i njohurive paraprake

Loja grupe: ISHA NË TREG DHE BLEVA...

Loja fillon me fjalinë: "Isha në treg dhe bleva..." Secili nga nxënësit, kur i vjen radha, duhet të thotë fjalinë hyrëse, të listojë të gjitha ushqimet që kanë thënë nxënësit e mëparshëm, duke mbajtur rendin e listimit, dhe në fund thuaj një që nuk është emëruar tashmë. Mosrespektimi i renditjes së ushqimeve të listuara do të rezultojë në daljen nga loja.

Fitues është nxënësi që nuk gabon në rendin e emërimit të ushqimeve që kanë thënë shokët e klasës dhe do të thotë një të re.

AKTIVITET KRYESORE - të mësuarit nga përvoja

Aktiviteti 1 - Diskutimi grupor: PARATË FLASINË

Matematika e klasës së parë (f. 90)

Nxënësit njihen me personazhet: Share, Belvica, Risko dhe Panky. Ata identifikojnë kafshët dhe diskutojnë karakteristikat e tyre themelore sipas pyetjeve në f. 90.

Aktiviteti 1 paraqet mundësi për integrim me Shkencat natyrore dhe zgjerimin e njohurive për kafshët e përjetësuar në denarë maqedonas. Kjo hap një mundësi për të diskutuar marrëdhëniet e njeriut me Natyrën dhe nevojën për të mbrojtur kafshët.

Ky skenar mund të realizohet së bashku me një skenar për aktivitete në klase/jashtëmësimore të dedikuara për hulumtime të: qeni i Sharrit, rrëqebullin maqedonas, troftën e Ohrit dhe pallua duke përdorur mësimin e bazuar në projekte dhe duke përdorur burime të shtypura dhe/ose digjitale.

LIDHJA NDËRLËNDORE: SHKENCAT NATYRORE

Tema: Qeniet e gjalla

REZULTATET E MËSIMIT :Nxënësi/nxënësjë i identifikon njerzit, kafshët dhe bimët si qenie të gjalla dhe i emëron dhe përshkruan dallimet kryesore mes tyre.

Aktiviteti 2 - Diskutimi grupor: DENARI MAQEDONAS

Diskutimi udhëhiqet nga pyetjet e formës: "Ku shohim foto të qenit të Sharrit, troftë, rrëqebull dhe pallua?" Pse i përdorim paratë?..."

Nxënësit i përshkruajnë denarët maqedonas sipas formës së tyre (të rrumbullakët ose drejtkëndëshe) dhe sipas materialit nga i cili janë bërë (metal ose letër).

Ata njihen me termat **monedhë dhe kartëmonedhë** dhe me pamjen e monedhave 1, 2, 5 dhe 10 denarësh dhe kartëmonedhës 10 denarë (f. 91).

NË KLASËN E NXËNËSËVE TË MËSIMDHËNËSES MERI

Aktiviteti 3 - Loja: KASA KURSYESE

Integrimi meslëndorë me Artin figurativ mund të realizohet në këtë mënyrë. Në orën e Artit figurativ nga materialet që mund të reciklohen (kutitë e letrës, shishet plastike, kavanozët....) nxënësit përpunojnë kacë për kursim të parave të shënuara me ilustrim të figurave të Share, Belvica, Risko dhe Panki. Kasatë i emërojnë sipas figurave të përmendura.

Në orën e matematikës çdo nxënës në bankën e vet i ka katër kasat e kursimit dhe monedhat nga SHTOJCA - MONEDHA DHE BANKNOTAT (faq.159).

LIDHJA NDËRLËNDORË: ARTI FIGURATIV

Tema: Formëzimi plastik

REZULTATET E MËSIMIT :Nxënësi/nxënësja bën figura të thjeshta nga plastelina/ brumë dhe letër.

Me një sinjal të caktuar, secili nga nxënësit rendit monedhat në derrkucin përkatës sipas vlerës së tyre në një interval të caktuar kohor. Monedhat me vlerë 1 denar vendosen në derrkucën e Share, 2 denarë në kasën e Belvicës, 5 denarë në kasën e Riskos dhe 10 denarë në kasën e Pankit.

Më pas secili prej nxënësve ndërron vendet me shokun e tij dhe kontrollon nëse shoku e ka zgjidhur saktë detyrën duke kontrolluar monedhat në çdo kase.

Aktiviteti 4 - Loja: MENDOJ DHE ZGJIDH

Nxënësit diskutojnë kërkesat e detyrës 2 në fq.91 (njohja dhe emërtimi i monedhave me vlerë të ulët) dhe detyrën 3 në f. 92. Në detyrën 3, përveç rezultateve të të nxënës nga tema e **Matjes**, integrohen edhe aktivitete nga tema **Puna me të dhënat** për të arritur rezultate të përshtatshme të nxënës (përdorimi i tabelave dhe diagrameve për të nxjerrë përfundime; renditja, shfaqja dhe leximi i të dhënave në tabela dhe diagrame).

Pasi zgjidhin detyrat në mënyrë të pavarur, me teknikën "Fruljetë", nxënësit rishikojnë zgjidhjet e detyrave të shokëve.

PROPOZIM-AKTIVITETE

Aktiviteti 5 - Loja: MEMORJA BANKARE

Çdo nxënës ka komplet të kartelave me dimensione të njëjta dhe ngjyrë të njëjtë në anën e jashtme të kartelës. Komplet i kartelave përmbanë 5 çifte kartash prej të cilave njëra kartelë në anën e brendshme e ka fotografën e anës së përparshme të monedhave 1,2,5,10 denarë, si dhe banknota prej 10 denarë, kurse kartela tjetër e ka anën e pasme. Rregullat e lojës janë rregulla standarde të lojës „Memorja“. Nxënësi zgjedh dy kartela. Nëse anët e brendshme të kartelës përputhen, respektivisht nëse ana e përparshme dhe ana e pasme të monedhës kanë vlerë të njëjtë, atëherë ata menjahen, e nëse kartelat nuk janë të njëjta (ana e përparme dhe e pasme të monedhës ose banknotës të njëjtës vlerë) ata përsëri kthehen aty ku ishin. Loja mbaron kur do të menjahen të gjitha çiftet e kartelave. Fitues është ai pjesëmarrës i cili në kohë më të shkurtër do ta mbarojë lojën.

AKTIVITETI PËRMBYLLËS - refleksioni ose nxjerrja e konkluzioneve

Gjatë realizimit të mësimit me integrim ndërlëndor për disa orë, reflektimi mund të shërbejë për të lidhur njohuritë nga lëndë të ndryshme dhe për të futur pjesë të izoluar në dukje njohuri në tablonë më të gjerë të botës. Reflektimi mund të shërbejë edhe për të nxjerrë në pah përshtatshmërinë e veprimtarisë së kryer në funksion të zhvillimit të të kuptuarit.

Rrëqebulli është kafsha më e preferuar! Dua të di gjithçak për rrëqebullin! Do të kërkojë në internet për ata. Paratë i kam mësuar shumë kohë më parë dhe tani blej vetë!

Qeni i Sharrit është mbret! Gjyshi im ka qen sharri dhe shumë e dua. Kam edhe libër për të gjitha llojet e qenëve.

Unë dua troftë në zgarë! Ushqimi më i shëndetshëm në botë! Kur do të rritem do të bëhem kuzhinier dhe do të bëjë ushqime të shijshme prej peshkut!

NUMRAT RENDOR DERI 10

Стр.71

Kjo skenë realizohet nëse arsimtari vlerëson se për të aplikuar dhe mësuar ditët e javës dhe muajt e vitit në interes të nxënësve do të jetë paraprakisht të aftësohen për njohjen dhe përdorimin e numrave rendor deri 10.

Renditja në varg nënkupton zbatimin e numrave rendor për emërimin e anëtarëve të vargut (psh.muaji i dytë i vitit,dita e gjashtë e javës,ora e pestë...).

REZULTATI NGA MËSIMI

Nxënësi/nxënësja do të jetë i(e) aftë të njohë dhe ti përdorë numrat rendor deri 10.

STANDARDE PËR VLERËSIM

Nxënësi/nxënësja do të jetë i(e) aftë të:

- Emërojë numrat rendorë deri 10;
- Shkruajë numrat rendorë deri 10;
- Përdorë numrst rendorë deri 10 në kontekst të përditshëm.

DOMENET KOGNITIVE TË STANDARDEVE

Njohja dhe të kuptuarit

Njohja dhe të kuptuarit

Zbatimi

Nxënësi/nxënësja do të dij dhe mund të:

- Ti formuloj dhe argumentoja ги формулира и аргументира своите г botkuptimet e veta, ti dëgjojë dhe analizojë botkuptimet e të tjerëve dhe me respekt të sillet ndaj tyre, bile edhe kur nuk pajtohet me ata;
- Ti lidh njohjet nga shkencat me aplikimin e tyre në teknikë dhe teknologji dhe me jetën e përditshme.

Nxënësi/ kupton dhe pranon se:

- Të arriturat personale dhe mirëqenia në masë të madhe varen nga puna që vet e investon dhe nga rezultati të cilion vet e arrin.

PËRMBAJTJET

Numrat rendor deri 10.

NOCIONET

Numrat rendor.

LIDHJA VERTIKALE (TRAEKTORJA E MËSIMIT DHE MËSIMDHËNIES):

NUMRAT DERI 10

- Numrimi;
- Të shkruarit;
- Mbledhja dhe zbritja.

NUMRAT RENDOR DERI 10

- Emërimi dhe të shkruarit;
- Përdorimi në jetën e përditshme

NUMRAT RENDOR

Përdorimi në kontekst të ndryshëm.

LIDHJA NDËRLËNDORE: SHKENCAT NATYRORE

Tema: genie të gjalla

REZULTATET E MËSIMIT : Nxënësi/nxënësja i sqaron karakteristikat themelore të genieve të gjalla (njerëzit).

MËSIMDHËNËSES SIMONA

AKTIVITETI HYRËS - Aktivizimi i njohurive paraprake

Loja: GARA ME BRETKOSA, GARA E KARKALECAVE DHE GARA E PINGUINËVE

Nxënësit ndahen në grupe jo më shumë se 10 nxënës dhe zgjedhin një rol, psh. Roli i bretkosave ose karkalecave ose i pinguinëve. Organizohen tre gara të njëpasnjëshme. Çdo grup garon varësisht nga roli që e ka marrë grupi (bretkosat kërcejnë, karkalecat vrapojnë me lëvizje anësore, pinguinët lëvizin me këmbë të kufizuara me shirita gome). Në kuadër të çdo grupi emërohet orari i arritjeve në qëllim; e para, e dyta, e treta.. Çdo garues në qëllim mer kartel-kafshë me numër rendor. Në fund, çdo njëri nga nxënësit e ngren kartelën me numrin rendor dhe thotë: „Unë isha e para (e dyta, e treta...)!” Në shenjë të caktuar çdo grup renditet në kolonë sipas numrit rendor.

PROPOZIM-AKTIVITETE

AKTIVITETET KRYESORE-të mësuarit nga përvoja

Aktiviteti 1. Fletë pune: **NUMRAT RENDOR DERI 10**

Njohja me numrat rendor deri 10 zhvillohet përmes emërimit të renditjes së vagonëve të trenit nga fotografia hyrëse. Nxiten nxënësit ti numërojnë shkronjat në fjalën **lokomotiva** dhe të diskutojnë për ngjyrën e çdo shkronje, si dhe për ngjyrën e çdo vagoni. Tërhiqet paralelja në mes pozitës së çdo shkronje në fjalë dhe pozitës së çdo vagoni në kompozicion. Përcaktohet se numrat na shërbejnë të numërojmë sa sende ka, por edhe të përcaktojmë renditjen e sendeve kur ata janë të renditura në varg (rende ose kolona).

Pastaj diskutohet për ngjyrën e kapelës së çdo këlyshi që e tërheqin sajën e eskimëve në detyrën 1 me zbatimin e terminologjisë për numrat rendor. Nxënësit të pavarur e zgjedhin detyrën 2, kurse kontrollimin e bëjnë përmes diskutimit grupor.

Në diskutimin e përbashkët për orarin e mësimeve në detyrën 3 dhe për klasat ku janë bërë fotografitë nga Davidi, në detyrën 4 nxënësit i lidhin numrat rendor me kontekste të ndryshme nga përditshmëria të lidhura me kohën (përveç kontekstit në orarin e ndeshjeve ose për vendin e zërë në gara dhe kontekstin e hapësirës kompozuese siç është treni).

Hapet mundësia për integrim në lëndën e Gjuhës maqedone (njohja e shkronjës së parë në fjali) dhe integrimi me lëndën e Shkencave natyrore (lartësia si karakteristikë e rritjes së Davidit nga klasa e parë).

AKTIVITETI PËRMBYLLËS - refleksioni ose nxjerrja e konkluzioneve

Tani e kuptojë pse më quajnë nxënës i klasës së parë! Mësoj në klasë të parë! 	Vitin e ardhshëm do të mësojmë në klasë të dytë! 	Vllaçko mëson në klasë të pestë. Edhe 4 vjet edhe ne do të jemi në klasën e pestë! 	Të gjithë tani më e festojmë ditëlindjen e gjashtë. Cili është i ardhshmi? Sa vjet do të kalojnë deri te e dhjeta?
--	---	--	---

TABELA

REZULTATE NGA MËSIMI

Nxënësi/nxënësja do të jetë i(e) aftë të:

1. Përdorë tabela për sjelljen e konkluzioneve;
2. Rrendit, tregon dhe lexon të dhëna në tabela.

STANDARDET PËR VLERËSIM

Nxënësi/nxënësja do të jetë i(e) aftë të:

- Mbledh dhe shënon të dhëna në listë dhe tabelë;
- Rregullon të dhëna në tabelë;
- Lexon dhe sqaron të dhëna të paraqitura në tabelë;
- E sqaron kriterin sipas së cilit janë grupuar sendet në diagram (Kerolit);
- Propozon kritere të ndryshme për grupim të sendeve të njëjta;
- Nxjerr konkluzione nga rezultatet e vendosura në lista dhe tabela.

DOMENE

KOGNITIVE TË STANDARDEVE

- Njohja dhe të kuptuarit
- Aplikimi
- Aplikimi
- Të menduarit logjik
- Të menduarit logjik
- Të menduarit logjik

Nxënësi/nxënësja do të di dhe mundet:

- Të jep propozime, të shqyrtoj mundësi të ndryshme dhe ti parasheh pasojat me qëllim të nxjerrjes së konkluzioneve dhe të sjell vendime racionale;
- Ti formuloj dhe argumentoj botkuptimet e veta, ti degjoj dhe analizoj botkuptimet e të tjerëve dhe respekti ndaj tyre, bile edhe kur nuk pajtohet.

PËRMBAJTTJA:

Mbledh, tregon, interpreton dhe lexon të dhëna.

NOCIONE:

Të dhëna, tabela (rende dhe kolona), diagram.

➤ LIDHJA VERTIKALE (TRAJEKTORJA PËR MËSIM DHE MËSIMDHËNIE):

NUMRIMI DHE NUMRAT

- Mbledhja e të dhënave
- Shënimi i të dhënave.

LISTAT DHE TABELAT

- Rregullimi i të dhënave;
- Leximi i të dhënave;
- Sqarimi i të dhënave.

NXJERRJA E KONKLUSIONEVE

I rezultateve të vendosura në lista dhe tabela.

LIDHJA NDËRLËNDORE: ARSIMI FIZIK DHE SHËNDETSOR

Tema: Sportoj dhe luaj

Rezultatet nga të mësuarit: Nxënësi/nxënësja mer pjesë në lojra ritmike, valle.

PAZ

- Pl...
- form...
- Libri i matematikës për klasën e parë.

PROPOZIM-AKTIVITETE

HYRËSE- aktivizimi i njohurive paraprake

Loja: LUAJMË VALLE DHE VALLËZIME!

Nxënësit mësojnë të luajnë valle të kapur për dore në rreth. Ndonjëherë e ndërprejnë rrethin

REZULTATET E MËSHTIT
Nxënësit përdorin njohuritë e mësuara për të
lexoj dhe shkruaj numra prej
0 deri 20.

AKTIVITETET KRYESORE

Aktiviteti 1. Puna me libër: MAT

Nxënësit bisedojnë për pyetjen val
rreth, si dhe për pyetjet në faq.99

Kur kapen në rreth nuk ka as të pa
renditja mund të emërohet.

Kur kapen për dore njëri me tjetri
cili i fundit, sepse rendi ka dy skaj
psh. skaji i djathtë (siç shkruajmë
Përdoret nocioni **tabelë, rend, dhe**

Aktiviteti 2. Loja: GRUPIMI, NU

Nxënësit përdorin komplete të pla
sipas rregullës së dhënë(forma, ngjyra dhe madhësia), i numëron dhe formojnë listat ose
shkruhen në tabela.

STANDARDET PËR VLERËSIM

Nxënësi/nxënësja do të jetë i(e) aftë
të:

- Numëron sedne deri 20 dhe e lidh
sasin e sendeve me numrin adekuat
- Bën vlerësim të arsyeshëm për
numrin e disa sendeve që mund të
kontrollohet me numrim deri 20.

DOMENE KOGNITIVE TË STANDARDEVE

Njohje dhe të
kuptuarit

Njohje dhe të
kuptuarit

Nxënësi/nxënësja do të di dhe mund të:

- Ti formuloj dhe argumentoj botkuptimet e veta, ti
dëgjoj dhe analizoj botkuptimet e të tjerëve dhe me
respekt të sjellet ndaj tyre, bile edhe atëherë kur nuk
pajtohet.

Nxënësi/nxënësja kupton dhe pranon se:

- Çdo veprim që e mer ka për pasojë për atë dhe/ose për
rrethinën e saj.

Aktiviteti 3. Puna me libër: Matematika për klasën e parë

Përmes zgjedhjes së detyrës 1 dhe 2 (faq.100) nxënësit ushtrojnë mbledhjen dhe shënojnë të
dhënat në tabelë, lexojnë dhe interpretojnë të dhëna në tabela të caktuara, si dhe përcaktimin
e rregullës sipas së cilës duhet të mbledhen dhe shkruhen të dhënat në tabelë.

AKTIVITETI PËRFUNDIMTAR - refleksioni dhe nxjerrja e konkluzioneve

Çka mund të bëjmë kur
duhet të numërojmë
shumë sende në ngjyra të
ndryshme dhe madhësi?

Mund ti grupojmë
sipas ndonjë
rregulle dhe të
bëjmë lista dhe
tabela.

Si e lexojmë çka është shkruar në tabelë?

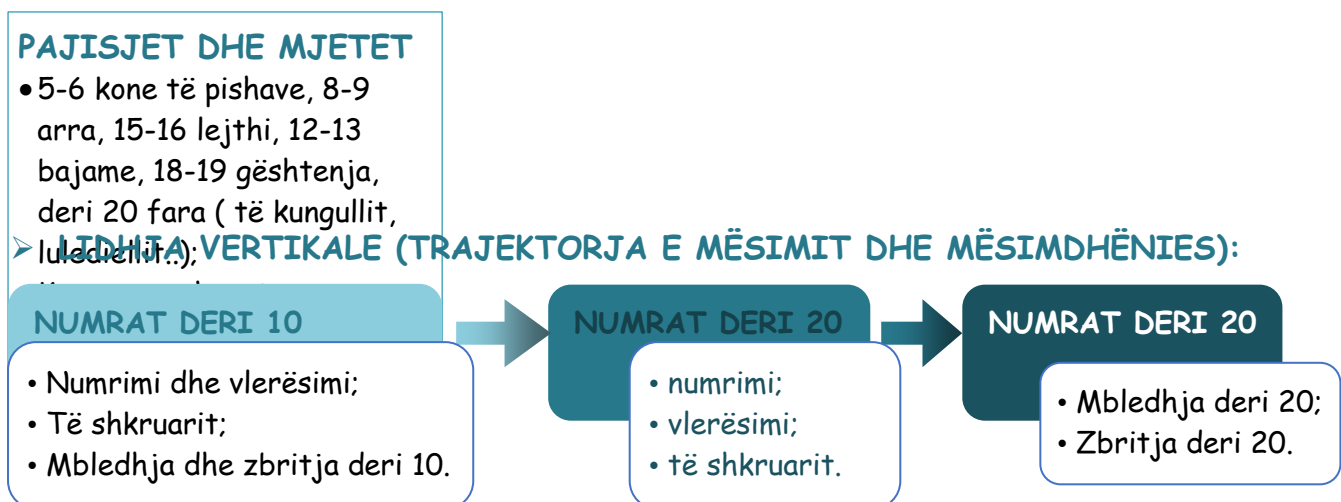
Së pari përcaktojmë sipas cilës rregulle
janë mbledhur dhe shkruar të dhënat.
Pasatj i përdorim të dhënat që të vendosim

PËRMBAJTJA

Numrat deri 20

NOCIONET

Numri, sasia, shifra.

LIDHJA NDËRLËNDORE: ARSIMI MUZIKOR

Tema: Këndojmë, ekzekutojmë dhe luajmë

Rezultate nga mësimi: Nxënësi/nxënësja mer pjesë në instrumentet muzikore për fëmijë dhe loja me këndim, vallëzim dhe ekzekutim në instrumente ritmike për fëmijë.

Cтp.77

LIDHJA NDËRLËNDORE: SHKENCAT NATYRORE

Tema: Njeriu dhe trupi i njeriut

Rezultate nga mësimi: Nxënësi/nxënësja tregon kujdes për shëndetin e vet dhe ushqimit të shëndetshëm.

AKTIVITETET
Nxënësit vlerësojnë

deri në 10 (psh. 1 tabelë, 1 dërë, 6 dritare, 10 banka, 4 shkumësa...).

AKTIVITETET KRYESORE- të mësuarit nga përvoja

Aktiviteti 1. Loja: KETRI E VYESHME VERÇEJA

Në disa shporta/thasë/kavanoza janë vendosur: 5-6 kone të pishave, 8-9 arra, 15-16 lejthi, 12-13 bajame, 18-19 gështenja, deri 20 fara (të kungullit, lulediellit...) etj. Nxënësit njihen me një tregim të shkurtër:

„Ketri e vyeshme Verçe mbledh arra, lajthi, bajame, boçë pishe, fara... Eja të gjejmë:

Sa kone të pishave ka në çerdhen e saj?

Sa arra ka në thesin e saj?

Sa lajthi ka në shportën e saj?

Sa bajame ka në çantën e saj?

Sa fara ka në kavanozin e saj?..."

Nxënësit bëjnë vlerësim, shkruajnë dhe kontrollojnë me numërim. Bisedojnë kur bëjnë vlerësim të saktë (kur numri i sendeve është i vogël).

Arsimtari shton ose nxjerr sende nga çdo enë/thes dhe loja përsëritet.

Стр.78

NË KLASË ME NXËNËSIT E MËSIMDHËNËSES SHQIPE

Стр.79

(Нема текст има само фотографии)

TEMA:
NUMRAT
DHE
NUMËRIMI

OPOZIM-AKTIVITETE

Aktiviteti 2. Puna në libër: **MATEMATIKA për klasën e parë**
Vlerësimi i sendeve deri 20, lidhja e sasive të sendeve me numrin adekuat, si dhe
bërja e vlerësimit për numrin e disa sendeve që mund të kontrollohet me numërimin
deri 20 janë rezultat i mësimi që ushtrohet me zgjedhjen e detyrave 1,2 dhe 3 në
faq.108.

REZULTATET E MËSIMIT

Vërehet se kur dimë se sendet grupohen nga 10 në kuti (ose në ndonjë tërësi) që
Nxënësit bëjnë vlerësim të saktë e mjaftueshëm është vizualisht të vlerësojmë sa ka
i/e qarta të numër (je objekte),
të lexojë dhe të shkruajë
numra nga 0 deri në 20.

Aktiviteti 3. Më të punë (shtojcë): **PËRSËRI VLERËSOJMË DHE NUMROJMË**

Nxënësit së bashku diskutojnë për fotografitë hyrëse në detyrën 1, 2 dhe 3. Në
detyrën 1 diskutimi zgjerohet me kuptimin e ushqimit të shëndetshëm të pasur me
perime të freskëta, fruta, arra, barishte...Vlerësimet i bëjnë bashkë, shkruajnë dhe
pastaj të pavarur numërojnë dhe shkruajnë.

Detyra 1 është e përshtatshme për integrim me lëndën Shkencat natyrore,
kurse detyra 2 dhe 3 ofrojnë mundësi për lidhje ndërlëndore me Arsimin
muzikor.

AKTIVITETI FINAL- refleksioni ose nxjerrja e konkluzioneve

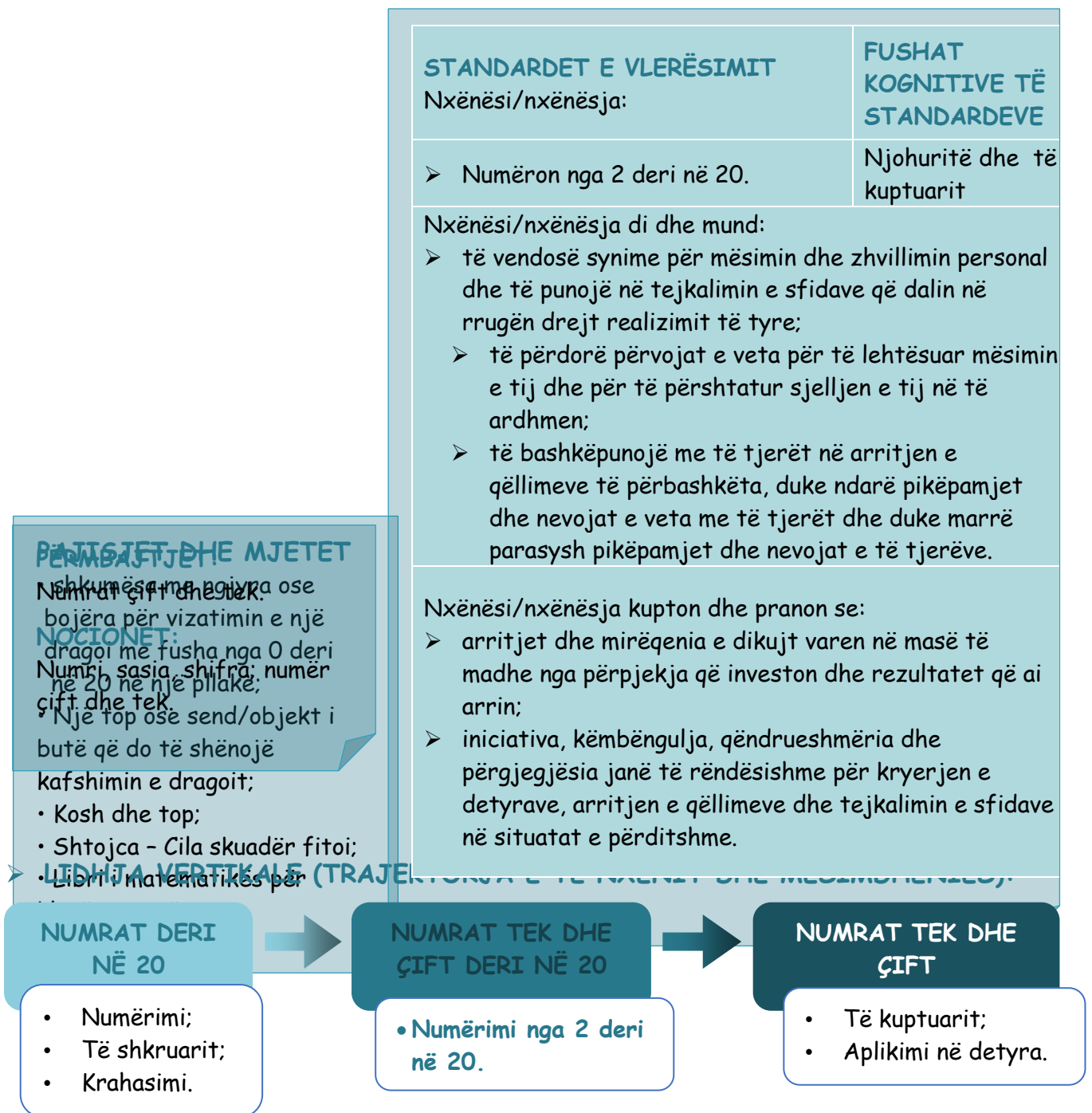
Pse vlerësojmë?

Kur është më lehtë të
bëjmë vlerësim të saktë?

Si e bëjmë kontrollin
vallë vlerësimi është i
saktë?

Bërja e vlerësimit për numrin e objekteve para se ti qasemi
numërimit ka edhe rol vital në zhvillimin e të kuptuarit/ndjenjës
për numrin dhe ndërtimin gradual të pasqyrës për madhësinë e e
sasive. Përforsimi i shprehjes së ndërtimit të vlerësimit ka rol
pozitiv gjatë zgjedhjes së detyrave me llogaritje rutinore,
sidomos gjatë zgjedhjes së detyrave problematike në kontekst
të dhënë në drejtim të interpretimit të drejtë të rezultateve
dhe bërjen e vlerësimit për arsyeshmërin e zgjedhjes.

NUMËRIMI NGA 2 deri në 20

LIDHJA NDËRLËNDORE:

Arsimi fizik dhe shëndetësor

TEMA:

Bëj sport dhe luaj

REZULTATET E MËSIMIT:

Nxënësi/nxënësjë merr pjesë në lojëra në grup duke respektuar rregullat.

LOJËRA NË OBORR ME NXËNËSIT E MËSIMDHËNËSES VALENTINA

AKTIVITET HYRËS-aktivizimi i njohurive paraprake

Loja: Numëroni nga 2, kërce dhe ushqejini Dragoin!

Në një fushë sporti është vizatuar një Dragua. Mësimdhënësja vendos një "kafshatë ushqimi" (një top të butë) në numrin 0, dhe lojtari i parë ndalon në katrorin 0, merr topin dhe fillon të kërcejë mbi një katror dhe të numërojë mbi dy: 0, 2, 4, 6... 20. Kur kërçen mbi kokën e Dragoit, ai "ushqen" Dragoin (i lëshon topin në kokë). Më pas mësimdhënësja e lëshon topin mbi numrin 1, lojtari i dytë ndalon në katrorin 1, e merr topin dhe kërçen nëpër një katror duke numëruar me dy: 1, 3, 5, 7... 19. Kur hidhet mbi kokën e Dragoit, ai ushqehet. Kërcimi mund të jetë në të dy këmbët në të njëjtën kohë, vetëm në të majtë, vetëm në të djathtë ose në mënyrë alternative.

Nxënësit diskutojnë pyetjet:

"Kërçen nga 2 fusha. Nëse filloni të kërçeni nga një numër tek, te cilët numra do të hidheni?"

"Ju hidheni pas 2 fushave. Nëse filloni të kërçeni nga një numër çift, te cilët numra do të hidheni?"

AKTIVITETET KRYESORE-të nxënës nga përvoja

Aktiviteti 1 – Punë në libër: MATEMATIKA për klasën e parë

Nxënësit njihen me përdorimin e drejtëzës numerike gjatë numërimit nga 2 deri në 20 me delfinin në detyrën 1 në fq. 114.

Numërimi me 2 duhet të vendoset në kontekst që ofron vetë mundësinë e grupimit të sendeve/objekteve me 2 kur numërohen deri në 20 si në detyrën 2 (numërimi i rrotave të biçikletës dhe i krahëve të aeroplanit).

Është e dëshirueshme që nxënësit të mësojnë se kur numërohen me 2, është e rëndësishme nga cili numër fillon. Në detyrën 3 nxënësit numërojnë me 2 duke filluar nga 2, nga 1 dhe nga 5 duke përdorur ilustrimin ose monedhat e prera nga Shtojca - MONEDHA DHE BANKËNOTAT nga teksti shkollor, fq. 161. Jepet mundësia të shqyrtohet se megjithëse ka pothuajse të njëjtin numër monedhash në tre rreshtat, nuk mund të jepet vlerësimi se të tre fëmijët kanë të njëjtën sasi parash. Pse?

PROPOZIM-AKTIVITETET

Aktiviteti 2- Lojë në terren sporti: **JIP GOL PËR DY PIKË!**

(realizohet në orën e Arsimit Fizik dhe Shëndetësor)

Nxënësit ndahen në dy skuadra që qëndrojnë në kolona paralele përpara një vije të tërhequr në një distancë nga koshi në të cilën një numër i mirë i tyre mund të shënojnë. Një lojtar me radhë nga çdo kolonë përpiket të hedhë topin në kosh, duke numëruar 2 pikë për çdo goditje.

Fiton skuadra që arrin 20 pikë më shpejt ose skuadra që ka fituar më shumë pikë pasi të gjithë lojtarët kanë pasur mundësi të hedhin, me kusht që numri i lojtarëve në të dy kolonat të jetë i njëjtë.

Aktiviteti 3. Punë në çifte: **SHTOJCA - CILA SKUADËR FITON?**

Mësimdhënësi i njohton nxënësit me kontekstin e detyrës duke lexuar dhe zhvilluar tekstin nga shtojca në fq. 132. Më pas nxënësit punojnë në çifte dhe shënojnë rezultatet, në rolin e skuadrës së kaltër dhe skuadrës së kuqes. Përndryshe, bëhet një diskutim me të gjithë klasën dhe problemi i paraqitur në tabelë ose në ekran zgjidhet.

AKTIVITETI PËRFUNDIMTAR - reflektimi ose nxjerrja e përfundimeve

NJË NUMËR PËR DY MË I MADH OSE PËR DY MË I VOGËL NGA NUMRI I DHËNË

Стр.84

REZULTATET E MËSIMIT

Nxënësi/nxënësja do të jetë i/e aftë të:

1. Përdor njohuritë për të krahasuar dy numra dhe grupe objektesh/sendesh deri në 30;
2. Grupon numrat çift dhe tek deri në 20

STANDARDET E VLERËSIMIT Nxënësi/nxënësja:	FUSHAT KOGNITIVE TË STANDARDEVE
➤ Përdor nocionet më i madh ose më i vogël për të krahasuar dy numra deri në 30 dhe tregon një numër që ndodhet ndërmjet tyre;	Zbatimi
➤ Thekson një numër për dy më të madh ose për dy më të vogël se një numër deri në 20.	Zbatimi
Nxënësi/nxënësja di dhe mund:	
➤ të bashkëpunojë me të tjerët në arritjen e qëllimeve të përbashkëta, duke ndarë pikëpamjet dhe nevojat e veta me të tjerët dhe duke marrë parasysh pikëpamjet dhe nevojat e të tjerëve.	
Nxënësi/nxënësja kupton dhe pranon se:	
➤ iniciativa, këmbëngulja, qëndrueshmëria dhe përgjegjësia janë të rëndësishme për kryerjen e detyrave, arritjen e qëllimeve dhe tejkalimin e sfidave në situatat e përditshme.	

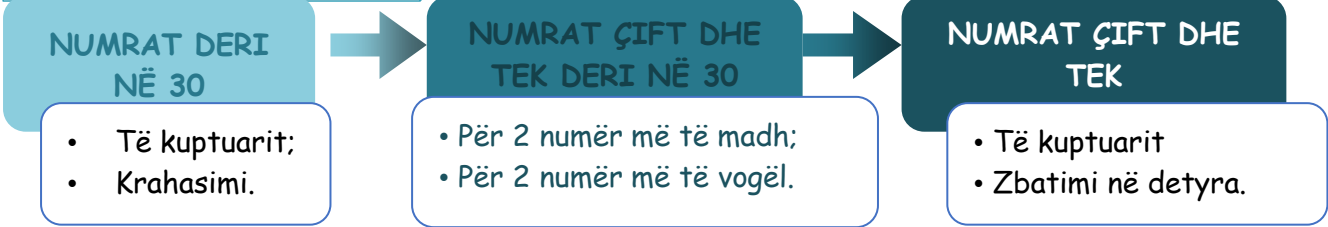
PAJISJET DHE MJETET

- Shkumsa me ngjyra;
- Përkrahja me numra krahasues deri në 30;
- Numrat çift dhe tek për krahasim.

NOÇIONET

Numri, sasia, shifra; më i madh, më i vogël; numër çift dhe tek.

➤ **LIDHJA VERTIKALE (TRAJEKTORJA E TË NXËNIT DHE MËSIMDHËNIES):**

PROPOZIM-AKTIVITETET

AKTIVITETI HYRËS - aktivizimi i njohurive paraprake

Lojë në oborrin e shkollës: **DEMJA KËRCIM - DY!**

Nxënësit ndahen në grupe me nga 4-5 nxënës. Secili grup vizaton me shkurtesa një demjë (ose Dragoin) të përbërë nga 21 rrathë (fusha) aq të mëdha sa një nxënës të mund të qëndrojë në secilën prej tyre. Ata secilin nga rrathët e shënojnë me numrat nga 0 në 20 në varg rritës. Një përfaqësues nga secili grup fillon lojën. Mësimdhënësi thotë një numër nga 1 deri në 20 dhe ata qëndrojnë në kutinë e shënuar me atë numër.

Më pas mësimdhënësi thotë: "Kërce 2 më pak (ose 2 më shumë) se (ai numër)!" Nxënësit duhet të kërcejnë dhe të qëndrojnë në fushën e shënuar me numrin e saktë, duke fituar 1 pikë për grupin. Më pas mësimdhënësi thotë një numër tjetër dhe një nxënës tjetër nga secili grup luan lojën derisa të gjithë nxënësit të kenë kaluar. Fituesi është grupi me më shumë pikë.

AKTIVITETET KRYESORE-të nxënës nga përvoja

Aktiviteti 1 - Loja: **KËRKOJMË NJË NUMËR...**

Secili nxënës ka para vetes një set kartelash me numrat nga 1 deri në 20. Mësimdhënësi tregon një kartë dhe bën një pyetje: "Kërkojmë një numër!" Cili numër? Një numër që është për 2 më i vogël (më i madh) se numri në kartë! Nxënësit ngritin lartë kartën me numrin e duhur. Nxënësi që nuk merr një kartë me numrin e saktë është jashtë loje.

Aktiviteti 2 – **Matematika për klasën e parë**

Nxënësit diskutojnë se si në drejtëzën e numrave të përcaktojnë numrin që është për 2 më i vogël ose për 2 më i madh se numri i dhënë.

Detyrat 1, 2 dhe 3 në fq., 115-116 mund të zgjidhen nëpërmjet një diskutimi me të gjithë klasën ose me punë të pavarur të nxënësve të ndjekur nga kontrolli në grup ose kontrolli me teknikën "Fruljeta".

Detyra 1 ofron një paraqitje vizuale të marrëdhënies midis mbledhjes dhe zbritjes (në këtë rast, për numrin 2).

AKTIVITETI PËRFUNDIMTAR - reflektimi ose nxjerrja e përfundimeve

Për 2 më i madh se 2 është 4, për 4 është 6, për 6 është 8, pastaj 10, 12, 14, 16, 18, 20... Të gjithë janë çift!	Por për 2 më i madh se 1 është 3, për 3 është 5, për 5 është 7, pastaj 9, 11, 13, 15, 17, 19,... Të gjithë janë tek!	Ju të dy keni të drejtë! Varet nga cili numër fillon, nëse numri është çift ose tek.
---	---	---

Стр.86

NË KLASËN ME NXËNËSIT E MËSIMDHËNËSES BRANKA

(Нема текст)

VLERËSIMI DHE NUMËRIMI DERI NË 30

Стр.87

REZULTATET E MËSIMIT

Nxënësi/nxënësja do të jetë i/e aftë të numërojë sende, të lexojë dhe shkruajë numra prej 0 deri në 20.

PAJISJET DHE MJETET PËRMBATËTJA

- Loder (psh. lepur, ari...) dhe një kuti me kube/zare (deri në 30)
- NOÇIONET:**
- Numërsia, bashkimi
- Numërsia, bashkimi (shkumësia me ngjyra, kopsa, zhetona...); Kartat me numra deri në 30;
- Kutit me rruaza;
- Libri i matematikës për klasën e parë.

STANDARDET E VLERËSIMIT

Nxënësi/nxënësja:

- Bën një vlerësim të arsyeshëm të numrit të disa objekteve që mund të kontrollohen duke numëruar deri në 30.

FUSHAT KOGNITIVE TË STANDARDEVE

Njohuritë dhe të kuptuarit

Lidhja ndërlëndore:

Gjuhë maqedonase

Tema:

1. Të dëgjuarit dhe të folurit
2. Letërsia, të shprehurit dhe krijimtaria.

Rezultatet e të nxënit:

Nxënësi/nxënësja e përshkruan atë që e ka parë në situatën e dhënë (objekte);

Rikrijon poezi.

Lidhja ndërlëndore: Arsimit figurativ

Tema. Formësimi plastik

Rezultatet e të nxënit:

Nxënësi/nxënësja krijon me mënyra të ndryshme: grisje, prerje, palosje, bashkim, ndarje, përdredhje, formësim.

Nxënësi/nxënësja di dhe pranon se:

- iniciativa, këmbëngulja dhe qëndrueshmëria janë të rëndësishme për zbatimin e detyrave, realizimin e qëllimeve dhe tejkalimin e sfidave në situata të përditshme.

➤ LIDHJA VERTIKALE (TRAJEKTORJA E TË NXËNIT DHE MËSIMDHËNIES):

NUMRAT DERI NË 20

- Vlerësimi, numërimi;
- Krahësimi.

NUMRAT DERI NË 30

- Vlerësimi, numërimi;
- Krahësimi.

NOCIONI PËR NUMËR

- Të kuptuarit;
- Zbatimi në detyra.

Pjesë përbërëse e formimit të nocionit/konceptit të numrit është vlerësimi i sasive. Shpesh nxënësit më të rinj e marrin me mend numrin pa e menduar vërtet. Të luash

lojëra në të cilat fitorja varet nga gjykimi i saktë është një mënyrë për të inkurajuar gjykimet e afërta me ato të sakta.

PROPOZIM-AKTIVITETET

AKTIVITETI HYRËS - aktivizimi i njohurive paraprake

Shfaqen para nxënësve një lodër e mbushur për fëmijë (psh., lepur, arushë...) dhe një kavanoz që përmban një numër të caktuar topash ose zare, jo më shumë se 30. Çdo nxënës ka një grup kartash deri në numrin 30.

Bëhet një diskutim i përbashkët me pyetje të formës: "Çfarë na ka fshehur Lepuri në kavanoz?". Çfarë forme kanë objektet? Për çfarë përdoren?

Loja: KUSH DO TA QËLLOJË?

Nxënësit konkurrojnë për të bërë vlerësimin më të mirë të numrit të manipuluesve në kavanozin enigmë të Medos duke vendosur kartën e numrave përpara vetes. Më pas numërohen manipuluesit në kavanozin e Medos dhe zgjidhet fituesi.

AKTIVITETET KRYESORE - të nxënësve nga përvoja

Aktiviteti 1 - Vlerësoj, numëroj, zgjidh enigmë!

Nxënësit njihen me lojën duke shpjeguar rregullat e lojës. Një nxënës merr shkumës me ngjyra (kopëse, zhetona...) dhe të gjithë nxënësit interpretojnë poezinë **Numëroj, numëroj, numëron!**

*Numëroj, numëroj, numëron,
vlerësoj, zgjidh enigmë,
rinumëroj, shkruaj numërin e saktë!
Sa ngjyra kam në dorë,
Një, dy, tre qëllo tani ti!*

Më pas nxënësit shkruajnë numrin nga vlerësimi i tyre manipulues në një kartë (ose përdorin kartat me numra) dhe e mbajnë lart kartën. Pas numërimit të manipuluesve, fitues është nxënësi që ka bërë një vlerësim të saktë të numrit të manipuluesve. Varësisht nga numri i nxënësve në klasë, kjo lojë mund të luhet në nivel klase ose në grupe më të vogla.

Aktiviteti 2 - Matematika për klasën e parë

Diskutimi në grup rreth imazhit hyrës në fq. 117 fillon me pyetjen "Cili numër është për 1 më i madh se numri 20?" pas së cilës nxënësit vazhdojnë të numërojnë së bashku deri në 30 duke e lidhur numërimin me pikat në drejtëzën numerike.

Përmes pyetjeve: "Sa bletë ka vlerësuar djali që ka në fotografi?" "Sa bletë numëroi vajza në fotografi?" nxënësit udhëzohen të numri që është rezultati i vlerësimit në

detyrën 1 të rrethojnë në re në të majtë të grupit të objekteve (sendeve) dhe rezultati i numërimit të rrethohet në tabelë në të djathtë.

PROPOZIM-AKTIVITETET

AKTIVITETI HYRËS - aktivizimi i njohurive paraprake

Tema e bisedës është miqësia. Nxiten nxënësit të mendojnë dhe të shprehin mendimet e tyre se çfarë do të thotë të jesh shok/shoqe, si ruhet miqësia... Prezantohet ideja për të bërë byzylykë shokëve/shoqeve dhe bisedohet për rëndësinë e tyre.

AKTIVITETET KRYESORE

- të nxënit nga përvoja

Aktiviteti 1 - BËJMË BYZYLIKË PËR SHOKËT TANË!

Secili nga nxënësit ka një kavanoz (kuti) me 30 rruaza (margaritarë, kopsa, makarona...) me vrima të gjera. Secili nga fëmijët bën një byzylyk miqësie për një shok/shoqe klase. Mund të emërtoni paraprakisht se për cilin shok/shoqe do të jetë byzylyku, por jo patjetër.

Ky aktivitet mund të zbatohet në orën e Arsimit figurativ të lidhur me një orë të Matematikës.

Aktiviteti 2 - DHUROJMË BYZYLIKË SHOKËVE/SHOQEVE!

Pasi të kenë përfunduar byzylykët, secili nxënës i kthen rruazat e mbetura në kavanoz dhe më pas fillon loja "**Qëlloje sa!**".

Rregullat e lojës nuk tregohen përpara se rruazat të mblidhen në kavanoza. Qëllimi i lojës është të dihet saktë se sa rruaza ka në kavanozin e secilit fëmijë. Shoku/shoqja e qëllon saktë, ndërsa pronari i kavanozit numëron. Pastaj ata ndërrojnë rolet. Në fund, i dhurojnë njëri-tjetrit byzylykë miqësie, pavarësisht nëse e kanë qëlluar saktë.

Aktiviteti 3 - BYZYLIKË PREJ 10 RRUAZASH DHE DISA TË TJERA!

Mësimdhënësi/mësimdhënësjë për çdo bankë ka përgatitur dy byzylykë, secili byzylyk më saktësisht 10 rruaza. Në secilën bankë vendos dy byzylykë dhe disa rruaza të lira (nga 1 në 10). Fillimisht ai thekson se çdo byzylyk përbëhet nga 10 rruaza.

"Unë e di që çdo byzylyk është bërë nga 10 rruaza."

"Sa rruaza gjithsej ka në bankë/tavolinë?" Lëreni njëri prej jush të vlerësojë dhe tjetri të numërojë të gjitha rruazat në bankë!"

AKTIVITETI PËRFUNDIMTAR - reflektimi ose nxjerrja e përfundimeve

"Kur kemi shumë gjëra në një grumbull, a mund të bëjmë një vlerësim të saktë se sa janë?"

A është më e vështirë apo më e lehtë për të bërë një vlerësim të saktë të numrit të tyre nëse e dimë se ata janë të grupuar me 10? Pse?

Çfarë duhet të vlerësojmë apo numërojmë për të ditur saktësisht?..."

KRAHASIMI I NUMRAVE DERI NË 30

REZULTATET E MËSIMIT

Nxënësi/nxënësja do të jetë i/e aftë të:

- përdor njohuritë për të krahasuar dy numra dhe grupe objekteve deri në 30;
- rendit, shfaq dhe lexon të dhënat në diagrame;
- përdor diagrame për të nxjerrë përfundime.

PËRMBAJTJET: Krahasimi i numrave deri në 30;

Mbledh, shfaq, interpreton dhe lexon të dhëna.

NOCIONET: Më i madh, më i vogël, më shumë, më pak; (diagram)

PAJISJET DHE MJETET

Për çdo bankë:

- Peshq të punuar nga letra (deri në 30);
- Nga 2 pjata letre secila e dekoruar si liqe;
- Nga 3 koka krokodili secila si simbole të shenjave <, =, >.
- Për çdo nxënësi:
 - Fletë pune (në shtojcë);
- Nga 3 lista (e kaltër, e kuqe, e gjelbër) për akuariume;
- Libri i matematikës për klasën e parë.

STANDARDET E VLERËSIMIT

Nxënësi/nxënësja:

- Përdor termat pak a shumë për të krahasuar grupet e objekteve (sendeve) deri në 30;
- Rendit numrat deri në të paktën 20 në vargun e numrave;
- Përdor nocionet **më i madh** ose **më i vogël** për të krahasuar dy numra deri në 30 dhe tregon një numër që ndodhet ndërmjet tyre;
- Lexon dhe shpjegon të dhënat e paraqitura nga një diagram;
- Nxjerr përfundime nga rezultatet e paraqitura në diagrame.

FUSHAT KOGNITIVE TË STANDARDEVE

Njohuritë dhe kuptuarit

Njohuritë dhe kuptuarit

Zbatimi

Zbatimi

Të menduarit logjik

Në pjesën **Shembuj të aktiviteteve** në Programin mësimor të matematikës dhe në librin **Matematika për klasën e parë** propozohen detyra në të cilat kërkohet nga nxënësit të perceptojnë mënyrën se si formohet një varg numrash deri në 30 dhe të zbulojnë se cilët anëtarë të vargut mungojnë.

Kjo është pjesë përbërëse e fushës **Të menduarit logjik** dhe rekomandohet të zhvillohet si një **mundësi mësimi**.

➤ LIDHJA VERTIKALE (TRAJEKTORJA E TË NXËNIT DHE MËSIMDHËNIES):

KRAHASIMI I GRUP
OBJEKTEVE DERI
NË 30

- Më shumë;
Më pak.

KRAHASIMI I
NUMRAVE DERI
NË 30

- Numër më i madh;
• Numër më i vogël

RADHITJA E
NUMRAVE DERI
NË 30

- Të kuptuarit;
• Zbatimi në detyra.

LIDHJA NDËRLËNDORE: ARSIMI FIGURATIV

Tema: Formësimi plastik

Rezultatet e mësimit: Nxënësi/nxënësja krijon në mënyra të ndryshme: grisje, prerje, palosje, bashkim, ndarje, përdredhje dhe formësim.

Materialet për këtë
skedar mund të

PROPOZIM -AKTIVITETE

AKTIVITETI HYRËS - aktivizimi i njohurive paraprake

Lojë në grupe të vogla (në çdo bankë):

KROKODILI DËSHIRON MË SHUMË PESHQ!

Në çdo bankë ka:

- ✓ tre krokodila - modele të <, > dhe = të bëra prej kartoni ose binarë me ngjyrë të gjelbër;
- ✓ 30 peshq prej letre në ngjyra të ndryshme;
- ✓ dy pjata letre të zbukuruara si liqej (me kallamishte, guralecë...).

Një nga nxënësit në secilën bankë (një grup prej 2-4 nxënës) lëshon peshk në një liqe, një tjetër lëshon peshk në liqenin tjetër dhe nxënësi i tretë (ose i pari) midis liqeneve vendos shenjën e krokodilit me gojën hapur drejt liqenit me më shumë peshq (< ose >) ose shenja =. Nxënësi i katërt (ose i dyti) kontrollon duke numëruar nëse krokodili është vendosur saktë dhe të gjithë nxënësit e ulur në atë grup shkruajnë (pa)barazinë në fletoret e tyre. Loja vazhdon për disa raunde, secili anëtar i grupit ka mundësinë të vendosë shenjën e krokodilit.

PROPOZIM-AKTIVITETET

AKTIVITETET KRYESORE - të nxënës nga përvoja

Aktiviteti 1 - PESHQIT NË AKUARIUM

Versioni I: Secili nxënës ka një grup prej 3 akuariumesh (drejtkëndësja letre të etiketuara me ngjyrë të gjelbër, kaltër dhe të kuqe), peshk në tre ngjyra (p.sh., 8 të gjelbër, 21 të kaltër dhe 15 të kuqe) dhe një fletë me diagram shtyllor me 3 kolona, me 30 rreshta për ngjyrosje.

Në këtë detyrë nxënësit vendosin peshqit në akuariume sipas ngjyrës, numërojnë peshqit dhe ngjyrosin numrin e duhur të katrorëve me ngjyrën e duhur. Më pas diskutojnë të dhënat në diagram dhe krahasojnë se cili akuarium ka më shumë ose më pak peshq dhe duke numëruar kutitë përcaktojnë sa më shumë peshq ka në njërin prej akuariumeve në krahasim me tjetrin. Në këtë mënyrë, përveç numërimit dhe krahasimit të numrave deri në 30, aktivitetet synojnë edhe arritjen e rezultateve të nxënës nga tema Puna me të dhëna (Nxënësi/nxënësja: përcakton, shfaq dhe lexon të dhënat në tabela dhe diagrame; përdor tabela dhe diagrame për të nxjerr përfundime). Në të njëjtën kohë, krijohet një mundësi për të praktikuar zbritjen e dy numrave duke numëruar fushat në diagram dhe duke futur spontanisht matjen e gjatësisë me njësi jo standarde përmes pyetjeve të tilla si:

"Sa peshq më shumë janë në akuariumin e kuq në krahasim me atë të gjelbër?"

"Për sa fusha është më e lartë shtylla e kaltër se sa shtylla e gjelbër?"

Versioni II: Secili nga nxënësit zgjidh detyrën në një fletë pune të shtypur (bashkëngjitur).

Aktiviteti 2 - Punë në libër: MATEMATIKA për klasën e parë

Duke e zgjidhur problemin në mënyrë të pavarur. 1 (fq. 119) ngurtëson kuptimin e renditjes së marrëdhënieve të numrave deri në 30 dhe përdorimin e shenjave $<$, $>$ dhe $=$.

Kur kontrollojnë zgjidhjet, nxënësit nxiten të emërtojnë format 2D:

"Janë 29 rrathë të gjelbër. Ngjyroja 27 rrathë të kaltër të errët; $29 > 27$."

Detyra. 2 ofron dy mundësi thelbësore për mësimin dhe zhvillimin e:

- ✓ Të menduarit logjik - të kuptuarit se si formohet çdo varg sanduiçesh (vargu i numrave në rritje dhe zbritje) dhe cilët anëtarë në vargun e numrave mungojnë;
- ✓ Puna ekipore - në bisedën për bashkësitë e miligonave theksohet nevoja e bashkëpunimit për mbijetesën e bashkësisë.

AKTIVITETI PËRFUNDIMTAR - reflektimi ose nxjerrja e përfundimeve

"Kush mund të thotë numrat më të mëdhenj se 4 dhe më të vegjël se 23?"

"Cilët janë numrat që janë më të mëdhenj se 17 dhe më të vegjël se 30?"

"Cilët numra janë midis 26 dhe 27?"

**TEMA:
NUMRAT
DHE
NUMËRIMI**

NUMËRIMI NGA 10 DERI NË 100

REZULTATET E MËSIMIT

Nxënësi /nxënësja do të jetë i/e aftë të numërojë sende /objekte deri në 100.

STANDARDET E VLERËSIMIT

Nxënësi/nxënësja:

- Numëron nga dhjetë nga 0 në 100.

FUSHAT KOGNITIVE TË STANDARDEVE

Njohuritë dhe të kuptuarit

Nxënësi/nxënësja di dhe mund:

- të bashkëpunojë me të tjerët në arritjen e qëllimeve të përbashkëta, duke ndarë pikëpamjet dhe nevojat e veta me të tjerët dhe duke marrë parasysh pikëpamjet dhe nevojat e të tjerëve;
- të lidhë njohuritë nga shkencat me zbatimin e tyre në teknikë e teknologji dhe me jetën e përditshme.

Nxënësi kupton dhe pranon se:

- çdo veprim që ai ndërmerr ka pasoja për të dhe/ose për mjedisin e tij/saj;
- iniciativa, këmbëngulja, qëndrueshmëria dhe përgjegjësia janë të rëndësishme për kryerjen e detyrave, arritjen e qëllimeve dhe tejkalimin e sfidave në situatat e përditshme.

PËRPARATJET E MJETET

- Numrat deri në 100
- Gjurmëve të gishtërinjve;
- Letër për postere
- Numri, sasia, shifra

Për çdo nxënësi:

- Fletë pune (në shtojcë);
- Tabela 100;
- Libri i matematikës për klasën e parë, me monedhat dhe bankënotat nga Shtojca.

➤ LIDHJA VERTIKALE (TRAJEKTORJA E TË NXËNIT DHE MËSIMDHËNIES):

NUMËRIMI DERI NË 20

- Numërim përpara
- Numërim prapa

NUMËRIMI DERI NË 100

- Numërim nga 10
- Përpara
 - Prapa

VARGJET NUMERIKE

Shumëfishi i numrave deri në 10.

LIDHJA NDËRLËNDORE: ARSIMI FIGURATIV

Tema: Shtypje (vulosje)

Rezultatet e mësimi: Nxënësi/nxënësja zgjedh dhe përdor sende të ndryshme të lyera me ngjyrë mund të japin përshtypje të ndryshme.

PROPOZIM-AKTIVITETET

AKTIVITETI HYRËS - aktivizimi i njohurive paraprake

Loja: KUSH DËSHIRON TË BËHET BANKIER?

Secili nxënës ka për detyrë të numërojë sa monedha nga 1 denar i ka mbetur nga Shtojca: Monedhat dhe bankënotat (fq. 161) dhe t'i grupojë në grumbuj, secili grumbull me vlerë prej 10 denarë. Nxënësi nga secila bankë që i pari e kryen detyrën bëhet bankier.

Nxënësit-bankirë marrin nga mësimdhënësi monedha ose bankënota prej 10 denarë (në shtojcë). Secili nxënës (dhe bankieri) thotë se sa denarë i kanë mbetur duke numëruar me zë të lartë dhe për çdo grumbull dhjetëshe Banka e shpërblen me një monedhë ose bankënotë 10 denarësh. Në fund, çdo nxënës numëron me zë të lartë se sa para ka (vlera e përgjithshme) dhe i vendos në kompletin e tij.

Krijohet mundësia që nxënësit të zbulojnë vetë se është më e lehtë të numërosh me 10 duke i treguar grumbull pas grumbulli: 10, 20, 30...

AKTIVITETET KRYESORE - të nxënësve nga përvoja

Aktiviteti 1 - GJURMËT E TË DY DUARVE ME 10 GISHTËRINJTË

Në orën e Arsimit figurativ nxënësit e ndarë në grupe me numër të ndryshëm nxënësish (deri në 10) bëjnë postera sipas zgjedhjes së tyre në mënyrë që secili anëtar i grupit të bëjë gjurmë të të dyja duarve me 10 gishtat me një ngjyrë, mundësisht të ndryshme nga ngjyra e nxënësve të tjerë në grup. Në orën e matematikës, nxënësit diskutojnë:

"Sa nxënës në grupin tuaj bënë gjurmët e tyre të pëllëmbës?" Numër me grupimin nga dy gjurmë (nga pëllëmba e majtë dhe nga e djathta)!"

"Gjithsej sa gjurmë gishtash kanë lënë në fotografi?" Numëro nga 10 dhe thuaj numrin e përgjithshëm të gishtërinjve!"

Sa gjurmë të pëllëmbës së majtë (djathtë) ka? "

NË KLASË ME NXËNËSIT E MËSIMDHËNËSES INEKA

Aktiviteti 2 – Fletë pune: **POSTER NGA GJURMËT**

Kalimi nga puna me materiale konkrete në kuptimin e kontekstit në një problem të caktuar matematikor të paraqitur me ilustrim dhe zgjidhja e tij mundësohet duke lidhur aktivitetet në fletën e punës (në shtojcë) me aktivitetin 1.

Nxënësit njihen me situatën përmes një diskutimi në grup dhe pas vlerësimit të mësimsdhënësit zgjidhja realizohet si aktivitet i pavarur ose përmes diskutimit në grup.

Aktiviteti 3 – Punë me **TABELA 100**

Nxënësit përdorin tabelën 100 për të numëruar me 10 përpara nga 0 në 100 dhe prapa nga 100 në 0. Numërimi me 10 përpara ose prapa praktikohet, gjithashtu duke filluar nga një dhjetë e zgjedhur në mënyrë arbitrare në tjetrën.

Aktiviteti 4 – Punë në libër:

MATEMATIKA për klasën e parë

Gjatë gjithë diskutimit të fotografisë në fq. 121 forcohet ideja e grupimit me 10 sende/objekte kur numri i objekteve është i madh dhe numërimi me 10 si një mënyrë për të numëruar në mënyrë më efikase nga 0 në 100 dhe nga 100 në 0.

Detyra 1 ofron një kontekst të përditshëm për përdorimin spontan të numërimit me 10 duke numëruar 10 monedha den. për pagesën e shumave të dhjetësheve të plota.

AKTIVITETI PËRFUNDIMTAR - reflektimi ose nxjerrja e përfundimeve

"Le të numërojmë nga 10 në 80 duke filluar nga 30!"

"Pse numërojmë deri në 10?" Pse nuk numërojmë me 8? Sa gishta gjithsej kemi?"

"Kush mund të numërojë me 10 mbi 100?"

"Cili është numri më i madh që mund të arrihet duke numëruar me 10?"

**TEMA:
OPERACIONET
ME NUMRA**

MBLEDHJA E NUMRAVE DERI NË 20

Стр.96

REZULTATET E MËSIMIT

Nxënësi/nxënësja do të jetë i/e aftë të mbledh numra deri në 20.

PËRMBAJTJA:

Mbledhja e numrave deri në 20

NOCIONET dhe SHENJAT:

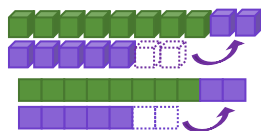
mbledhja, + dhe =.

PAJISJET DHE MJETET:

- Hamer në ngjyrë të gjelbër dhe ngjyrë kafeje, letër në ngjyrë të kuqe dhe të verdhë për të bërë dru molle dhe mollë.

Për secilin nxënë:

- Karta me numra deri në 10;
- Zhetona ose kopësa me ngjyrë të kuqe dhe të verdhë;
- Libri i matematikës për klasën e parë.

STANDARDET E VLERËSIMIT

Nxënësi/nxënësja:

- Emërton shenjat + dhe =;
- Përdor shenjat + dhe = në pohimet matematikore që kanë të bëjnë me mbledhjen;
- Mbledh duke numëruar para dhe duke bakombinuar dy sasi;
- Përdorni strategji të ndryshme për të mbledhur çifte numrash deri në 20.

FUSHAT KOGNITIVE TË STANDARDEVE

Njohuritë dhe të kuptuarit

Njohuritë dhe të kuptuarit

Zbatimi

Të menduarit logjik

Pse standardi Përdor strategji të ndryshme për mbledhjen e numrave çift deri në 20 e klasifikojmë në fushën kognitive вме во когнитивниот домен Të menduarit logjik, dhe jo në fushën Zbatimi?

Përdorimi i nocioneve të ndryshme të mbledhjes paraqet aplikimin e koncepteve dhe procedurave të njohura (numërimi, shumëzimi, mbledhja në 10).

Por fakti që nxënësit mund të kalojnë nga një strategji në tjetrën do të thotë se ata lidhin strategji ekuivalente për zgjidhjen në një nivel të caktuar (intuitiv), megjithëse nuk janë ende të pajisur për të analizuar dhe vlerësuar strategjitë, si dhe për t'i mbështetur ato me argumentim matematikor.

NIVELET E TË KUPTUARIT

➤ Konkrete **MBLEDHJA VERTIKALE (TRAJEKTOPJA E TË NXËNIT DHE MËSIMDHËNIES):**

MBLEDHJA E NUMRAVE

- Në dhjetëshen e parë;
- Në dhjetëshen e dytë.

MBLEDHJA E NUMRAVE DERI NË 20

Duke numëruar (niveli konkret dhe

MBLEDHJA E NUMRAVE DERI NË 20

Pa numëruar (niveli abstrakt)

PROPOZIM-AKTIVITETET

AKTIVITETI HYRËS - aktivizimi i njohurive paraprake

Lojë grupore në çifte: EDHE SA DERI NË 10?

Mësimdhënësi tregon një kartë me një numër (nga 0 në 10). Në çdo çift, njëri nga nxënësit rregullon atë numër manipuluesish (butonash) në bankë dhe nxënësi tjetër mbledh deri në 10. Nxënësi i parë merr kartën me numrin që mbledh 10. Fituesi është çifti i cili së pari merr një kartë me numrin e duhur.

Mësimdhënësi tregon një kartë të re me një numër dhe nxënësit ndryshojnë rolet.

AKTIVITETET KRYESORE - të mësuarit nga përvoja

Aktiviteti 1 - Lojë grupore në çifte: **MOLLA E KUQE DHE E ARTË!**⁷

KOPSHTI

(poster i madh në tabelë/mur)
Dy pemë molle me nga 10 molla -
ngjitëse.

Nxënësit vijnë në kopsht në çifte. Secili anëtar i çiftit zgjedh disa mollë nga vetëm një pemë molle. Nxënësi i parë rendit (ngjit) mollët e vjela në një rresht në kuti nga e majta në të djathtë. Nxënësi i dytë plotëson rreshtin e nisur dhe vazhdon në rreshtin tjetër.

Nxënësit në çift tregojnë sa mollë kanë mbledhur së bashku dhe shpjegojnë se si i kanë renditur mollët në kuti. Për shembull:

8 mollë të kuqe dhe 2 të tjera të arta në rreshtin e parë, dhe 3 mollat tjera të arta në rreshtin e dytë. Kështu e perceptojnë ata se 8 dhe 5 është 13 (1Dh 3NJ).

Aktiviteti 1 është në nivel konkret. Aplikimi i aktiviteteve të nivelit ilustrativ dhe abstrakt bëhet gradualisht, rreshtazi gjatë disa orëve të njëpasnjëshme.

⁷ Matematikë me fruta në: <https://www.unicef.org/northmacedonia/mk/media/5591/file> është aktivitet me përmbajtje të ngjashme, por pa theks të integruar në mbledhjen e dy numrave me plotësim deri në 10.

PROPOZIM-AKTIVITETET

Sipas vlerësimit të mësimdhënësit, Aktiviteti 2 (niveli konkret) dhe Aktiviteti 3 (niveli ilustrativ dhe niveli abstrakt) mund të zbatohen paralelisht me Aktivitetin 1 ose menjëherë pas tij.

Aktiviteti 2 - MODELIMI I SHUMAVE ME MANIPULUES (NIVELI KONKRET)

Ndërsa çdo çift nxënësish në kopsht (përpara posterit) vjel (mbledh) dhe rendit mollët në kuti, secili nxënës në një fletë të përgatitur nga mësimdhënësi rregullon një numër të përshtatshëm manipulimesh (kopsa, zhetona, kapakë...) në dy ngjyra të ndryshme për të treguar shumën e numrave të mollëve që çiftet e nxënësve mbledhën në kopsht.

Nëse Aktiviteti 2 kryhet menjëherë pas Aktivitetit 1, në Aktivitetin 1 nxënësit e secilit çift tregojnë numrin e mollëve të kuqe të zgjedhura dhe numrin e mollëve të arta të mbledhura në tabelë/poster (për shembull, duke shkruar numrat në një tabelë).

Aktiviteti 3 - VIZATIMI (NIVELI ILUSTRATIV) DHE SHKRIMI I SHUMAVE (NIVELI ABSTRAKT)

- 1) Secili nga nxënësit në fletore (në fletë):
i vizaton dhe i ngjyros mollat që i ka mbledhur dhe më pas mollat nga shoku i çiftit të tij
- 2) e shkruan shumën;
- 3) shpjegon se si ai/ajo e ka llogaritur shumën.

AKTIVITETI PËRFUNDIMTAR - reflektimi ose nxjerrja e përfundimeve

Diskutimi bëhet në drejtimin e zhvillimit të kuptimit të mbledhjes si numërimit përmes plotësimit deri në 10.

Dhe aktiviteti përfundimtar si dhe aktivitetet kryesore mund të përdoren për të monitoruar dhe vlerësuar nëse nxënësit po demonstrojnë zhvillimin e strategjive të tyre për mbledhjen.

Demonstrimi i një nxënësi/nxënese të një strategjie të mbledhjes me rinumërim duke filluar nga mbledhësi më i madh është dëshmi e nënkuptuar e përdorimit spontan të vetive komutative të mbledhjes.

Стр.99

MOLLAT E KUQE DHE TË ARTA NË KLASËN E
MËSIMDHËNËSES ANA

(Само слики, нема текст)

Стр.100

MOLLAT E KUQE DHE TË ARTA NË KLASËN E
MËSIMDHËNËSES SIMONA

(Само слики, нема текст)

PROPOZIM-AKTIVITETET

PUNA ME MATERIALE MËSIMORE TË SHTYPURA (LIBËR)

Puna me materialet e shtypura (niveli ilustrativ dhe abstrakt) realizohet pasi të sigurohet që shumica e nxënësve të jenë të aftë të kryejnë mbledhjen e numrave deri në 20 duke përdorur manipulime dhe paraqitje ilustrative të shumave.

AKTIVITETI HYRËS - aktivizimi i njohurive paraprake

Udhëhiqet një diskutim në grup për figurën hyrëse në fq. 132 me pyetjet:

"Çfarë po bën djali në fotografi? Sa kube të kaltra ka në kullën e parë dhe sa kube të kuq ka në kullën e dytë? Sa kube gjithsej ka fëmija? Nëse kullës së kaltërt i shtojmë 2 kube të kuqe për të bërë 10 kube, sa kube mbeten në kullën e kuqe? A mund të themi sa kube gjithsej ka?"

Situata nga fotografia hapëse është modeluar duke përdorur kube.

Shënimi në skemë është i shpjeguar, por nxënësit nuk pritët ta plotësojnë në mënyrë të pavarur. 1.

Të drejtat e numrave mund të përdoren si një mjet për të bërë një regjistrim të performancës ose si një mënyrë për të kontrolluar mbledhjen.

AKTIVITETET KRYESORE - të mësuarit nga përvoja

Detyra 1 në fq. 134 zgjidhet nëpërmjet një diskutimi me të gjithë klasën e drejtuar nga mësuesi/ja. Krahas komunikimit verbal, shumat modelohen edhe me manipulues (p.sh. kube), dhe zgjidhjet shkruhen dhe vizatohen në një tabelë të zakonshme/smart.

Zgjidhja e detyrës 2, 3, 4 dhe 5 në fq. 133 u mundëson nxënësve të zhvillojnë aftësinë për të zgjidhur detyrat në mënyrë të pavarur duke mbledhur numrat deri në 20. Nxënësve u rekomandohet se gjatë mbledhjes së shumave mund të përdorin manipulues.

Këto detyra mund të përdoren për të vlerësuar arritjet dhe për të informuar prindërit për përparimin e nxënësve.

Secili nga nxënësit kontrollon zgjidhjet e detyrave 2, 3, 4 dhe 5 të shokut të tij, i cili kontrollon zgjidhjet e tij/saj. Duke vepruar kështu, nxënësit inkurajohen të zhvillojnë aftësinë për të bashkëpunuar dhe për të shpjeguar strategjitë e tyre të mbledhjes. Nxënësit motivohen të përdorin fjalë për të mbështetur dhe ndihmuar miqtë e tyre.

Në një diskutim të përbashkët, zgjidhjet paraqiten duke modeluar me manipulues specifikë.

AKTIVITETI PËRFUNDIMTAR - reflektimi ose nxjerrja e përfundimeve

Ashtu si në orën e parë kushtuar mbledhjes së aktiviteteve në një nivel konkret (duke numëruar manipuluesit) dhe mbledhjes përmes modelimit ilustrativ, dhe me një kalim

gradual në një nivel abstrakt (përshkrim simbolik i mbledhjes), reflektimi synon të diskutojë strategjitë e veta për të mbledhur nxënësit. Nxënësit inkurajohen të shpjegojnë dhe argumentojnë strategjitë e tyre.

NË TREGUN E GJELBËR

Çp.102

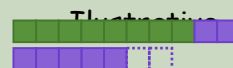
REZULTATET E MËSIMIT	STANDARDET E VLERËSIMIT	FUSHAT KOGNITIVE TË STANDARDEVE
Nxënësi/nxënësja do të jetë i/e aftë të: - mbledh dhe zbrit numra deri në 20; - llogarit se si të paguhet një shumë e saktë deri në 20 denarë duke përdorur monedha më të voala dhe bankënota deri në 10	Nxënësi/nxënësja: I emërton shenjat , + , - dhe =;	Njohuritë dhe të kuptuarit
	I përdor shenjat , + , - dhe = në pohimet matematikore lidhur me mbledhjen dhe zbritjen;	Njohuritë dhe të kuptuarit
	Mbledh duke numëruar para dhe duke kombinuar dy sasi;	Zbatimi
	Përdor strategji të ndryshme për mbledhjen e numrave çift deri në 20;	Të menduarit logjik
PËRMBAJTJA: mbledhja dhe zbritja e numrave deri në 20; Paratë. NOCIONET dhe Shenjat: mbledhja, zbritja, +, -, =; e monedhave prej 1, 2, 5 dhe 10	Thekson disa mënyra me të cilat mund të paguhet një shumë e caktuar.	Zbatimi
		Të menduarit logjik

PAJISJET DHE MJETET:

- Çantë shpine shkollore me mjete shkollore.
- Për secilin grup nxënësish:
 - Kartat me numrat deri në 20;
 - Një enigmë me jo më shumë se 20 copë.
- Për çdo nxënësi:
 - Monedhat dhe bankënotat nga Shtojca në tekstin shkollor 1, 2, 5 dhe 10 denarë;
 - Libri i matematikës për klasën e parë.

NIVELI I TË KUPTUARIT:

Konkrete

LIDHJA VERTIKALE (TRAJEKTORJA E TË NXËNIT DHE MËSIMDHËNIES):

MBLEDHJA DHE ZBRITJA E NUMRAVE DERI NË 20

- Në dhjetëshen e parë;
- Në dhjetëshen e dytë.

MBLEDHJA DHE ZBRITJA E NUMRAVE DERI NË 20

me numërim (niveli konkret dhe ilustrativ)

MBLEDHJA DHE ZBRITJA E NUMRAVE DERI NË 20

Pa numërim (niveli abstrakt)

PROPOZIM-AKTIVITETET

AKTIVITETI HYRËS - aktivizimi i njohurive paraprake

Loja: **SHITËSJA E**

ÇANTAVE TË SHKOLLËS

Për realizimin e këtij aktiviteti janë vendosur çanta dhe mjete shkollore në katedër. Secili nxënës ka monedha dhe bankënota përpara tij nga Shtojca - Monedha dhe bankënota. Njihen nxënësit me realizimin e lojës duke interpretuar një tregim të shkurtër.

Shitësja e Çantave shkollore organizon tregun e vet. Në tezgën e saj ajo shet të gjitha mjetet shkollore që ka: lapsa, stilolapsa, gërshërë, vizore, fletore... Çdo produkt ka çmimin e vet.

"Urdhëroni, ejani - gjithçka që ju nevojitet për në shkollë, mund të blini nga shitësja e çantave shkollore!"

Mësimdhënësi/ja u tregon nxënësve një objekt dhe u tregon çmimin e tij. Nxënësit duhet të formojnë vlerën me monedha. Çmimi i çdo artikulli nuk kalon 20 denarë.

AKTIVITETET KRYESORE - të mësuarit nga përvoja

Aktiviteti 1 - Punë me libër: **MATEMATIKA për klasën e parë**

Drejt një zgjidhjeje të pavarur të secilës detyrë; 1, 2, 3 dhe 4 në fq. 136-137 trajtohet përmes diskutimit të përbashkët të kërkesave. Duke vepruar kështu, tregohet kujdes që të mos ulen nivelet kognitive (njohëse) të kërkesave të detyrave të tekstit, gjë që ndodh nëse mësimdhënësi e zbërthen zgjidhjen në hapa dhe vetë hapat thjeshtohen vetëm në llogaritje. Bëhet vlerësimi nëse disa ose të gjithë nxënësit kanë nevojë për ndihmë shtesë në zgjidhjen e detyrave në mënyrë të pavarur.

Zgjidhja e detyrave 1,2,3 dhe 4 përmbyllet me diskutimin e zgjidhjes. Inkurajohen nxënësit t'i mbështesin zgjidhjet e tyre me paraqitjen e shumave që duhet të paguhen edhe çmimet e prodhimeve me ndihmën e monedhave dhe bankënotave në Shtojcën - Monedhat dhe bankënotat.

PROPOZIM-AKTIVITETET

Aktiviteti 1 - Loja: **ME SHUMËN E SAKTË PRANË ILUSTRIMIT PËR RADHITËSEN!**

Nxënësit ndahen në grupe me nga 4 nxënës. Secili grup ka letra me numrat nga 1 deri në 20 para tij në pankinë. Në lojë merr pjesë një përfaqësues nga grupi. Në mënyrë alternative, të gjithë nxënësit e grupit duhet të jenë përfaqësues në lojë.

Mësimdhënësi/ja u tregon fotografinë e një objekti të shënuar me çmim (deri në 20 denarë). Përfaqësuesit e nxënësve duhet të marrin dy karta me numra që shtojnë shumën e duhur. Atyre grupeve, përfaqësuesit e të cilëve do të zgjidhin detyrën dhe do të ngrenë një numër kartash me sasinë e duhur, mësimdhënësi u jep atyre 1 foto të enigmave që mësimdhënësi përgatiti për secilin nga grupet. Cilido grup të jetë i pari që mbledh të gjitha fotografitë dhe rregullon enigmën e tij, ai grup është fitues!

AKTIVITETI PËRFUNDIMTAR - reflektimi ose nxjerrja e përfundimeve

Paraqitja e një situate problemore (e vendosur në një detyrë tekstuale) me një model matematikor është një shtyllë mbështetëse në kompleksin e shkrim-leximit matematikor. Arsimimi, pra aftësimi i nxënësve për modelimin matematikor të detyrave problemore është një proces që zhvillohet paralelisht me formimin e koncepteve themelore matematikore dhe me përvetësimin e aftësive të avancuara për operacione. Këto procese zhvillohen njëkohësisht dhe janë reciprokisht plotësuese. Prandaj është veçanërisht e rëndësishme që të zbatohen vazhdimisht mundësitë e të mësuarit që përfshijnë detyra të bazuara në problem.

"Sa interesante është kur luajmë lojëra dhe mësojmë matematikë!"

"Më pëlqen të konkurroj dhe të ndihmoj fëmijët në grupin tim të fitojnë!"

"Në ndeshjen e fundit më pëlqeu që të tre grupet kishin përgjigjen e saktë edhe pse tregonim karta të ndryshme!"

"Po, sepse 15 mund të merret si $10 + 5$ dhe $7 + 8$ dhe $14 + 1$, por edhe në mënyra të ndryshme!"

"Sa mënyra të tjera?" Cilat janë ato?"...

VIJA SIMETRIKE

Стр.105

REZULTATET E MËSIMIT

Nxënësi/nxënësja do të jetë i/e aftë të:
përdor njohuritë për vijën simetrike në shembuj të thjeshtë.

PËRMBAJTJET:

Vija simetrike

NOCIONET:

Palosja, vija simetrike.

PAJISJET DHE MJETET:

Për secilin nxënë:

- Komplet kartash me gjysma të figurave simetrike të kafshëve;
- Fletë e palosur në gjysmë me gjysmën e formës 2D;
- Gërshërë, ngjyra dhe shkumësa;
- Pllaka dhe vizore logjike matematikore;
- Libri i matematikës për klasën e parë.

STANDARDET E VLERËSIMIT

Nxënësi/nxënësja:

- Njeh vijën simetrike në forma 2D dhe vizatime objektsh.

- Përgjysmon format me palosje.

FUSHAT

KOGNITIVE

TË

STANDARDEVE

Njohuritë dhe të kuptuarit

Njohuritë dhe të kuptuarit

Nxënësi/nxënësja do të dijë dhe mund të:

- formulojë dhe argumentojë pikëpamjet e tij, të dëgjojë dhe analizojë pikëpamjet e njerëzve të tjerë dhe t'i trajtojë me respekt, edhe kur ai nuk është dakord;
- lidhë njohuritë nga shkencat me zbatimin e tyre në teknike e teknologji dhe me jetën e përditshme.

Nxënësi/nxënësja kupton dhe pranon se:

- arritjet dhe mirëqenia e dikujt varen në masë të madhe nga përpjekja që investon dhe rezultatet që ai/ajo arrin;
- çdo veprim që ai/ajo bën ka pasoja për të dhe/ose për mjedisin e tij/saj.

➤ LIDHJA VERTIKALE (TRAJEKTORJA E TË NXËNIT DHE MËSIMDHËNIES):

VIJA E DREJTË DHE FORMAT 2D

- Njohja dhe diferencimi;
- Vizatim dhe formim;
- Përbërja dhe zbërthimi.

VIJA SIMETRIKE

- Njohja.

VIJA SIMETRIKE

- Vizatimi;
- Zbatimi në zgjidhjen e detyrave problematike.

LIDHJA NDËRLËNDORE: ARSIMI FIGURATIV

Tema: Pikturimi

Rezultatet e mësimit: Nxënësi/nxënësja përdor materiale dhe mjete të ndryshme të pikturimit.

PROPOZIM-AKTIVITETET

AKTIVITETI HYRËS - aktivizimi i njohurive paraprake

Lojë me karta: KAFSHA E FSHEHUR

Nxënësit marrin një grup kartash me gjysma simetrike të kafshëve. Në një shenjë të caktuar, nxënësit duhet të mbledhin kartat, të cilat do t'u jepnin atyre imazhin e një kafshe të tërë.

AKTIVITETET KRYESORE - искусственно учење

Aktiviteti 1. GËRSHËRËT E VLEFSHME

Secili prej nxënësve merr një fletë letre, të palosur në gjysmë. Në gjysmën e fletës vizatohet gjysma e një forme 2D (drejtkëndësh, katror, rreth, trekëndësh, yll...). Detyra e secilit prej nxënësve është të bëjnë prerjen me gërshërë të formës së dhënë përgjatë vijave të shënuara për prerje me gërshërë. Pas hapjes së fletës, nxënësit do të vërejnë se kanë marrë një pamje të plotë në formë 2D.

Aktiviteti 2. KRIJOJ NJË FOTOGRAFI ME VIJË SIMETRIKE

Aktiviteti realizohet me integrim ndërlëndor me Arsimin figurativ sipas hapave të mëposhtëm.

1. Palosni një fletë letre në gjysmë!
2. Hidhni ngjyrat brenda letrës!
3. Shtypni letrën në mënyrë që ngjyrat të lyejnë të dyja gjysmat!
4. Hape letrën! Çfarë vini re?

Kur fotografia në njërën anë të vijës është një pasqyrë e fotografisë në anën tjetër, themi se vija e palosjes së letrës quhet vijë simetrike.

Nocioni i vijës simetrike prezantohet duke përdorur nocione të njohur: njësoj-ndryshe, vijë përgjatë së cilës është palosur letra, fotografi reflektim/fotografi në pasqyrë.

ARTISTËT E RINJ NË PARALELEN E MESIMDHËNËSES SLLAVICA

Aktiviteti 3. Lojë në oborr: **VIZORJA KASTOR**

Secili nga nxënësit në rolin e një ndërtuesi kastor në oborrin e shkollës vizaton një shtëpi me shkumës në të cilën duhet të vizatojë forma 2D sipas dëshirës në një interval kohor të përcaktuar nga mësimdhënësi. Pas përfundimit të kohës, nxënësit vrapojnë rreth hapësirës së vizatuar me shtëpitë e të gjithë kastorëve. Me sinjalin e mësimdhënësit: "Kastori shkon në shtëpinë e shokut të tij!" nxënësit qëndrojnë para një shtëpie të vizatuar rastësisht nga një shok.

"Kastor, vizato vijën simetrike të formave në shtëpinë e shokut-kastorit!" është një aktivitet që kryen secili prej nxënësve në vendin ku qëndron.

Aktiviteti 4. Punë me libër: **MATEMATIKA për klasën e parë**

Nxënësit përmes diskutimit të përbashkët dhe punës së pavarur realizojnë aktivitetet dhe i zgjidhin detyrat 1, 2 dhe 3 në fq. 139.

Duke i zgjidhur ato, ata përforcojnë konceptin e vijës simetrike si një vijë e drejtë që e ndan fotografinë/imazhin në dy gjysma të përputhshme. Më pas ata e përdorin atë njohuri për të vizatuar gjysmat e formave të filluara 2D në një rrjet të katërkëndëshit kënddrejtë.

Aktiviteti 5 - Loja: **FOTOGRAFI SIMETRIKE**

Për të realizuar këtë aktivitet nxënësit përdorin pllaka logjike matematikore dhe një vizore ose një pipth. Detyra e nxënësve është të krijojnë një pamje simetrike duke radhitur pllakat e përputhshme në të dy anët e vizores ose pipthit në një distancë të barabartë dhe vendndodhje të përshtatshme.

AKTIVITETI PËRFUNDIMTAR - nxjerrja e përfundimeve

"Ku në natyrë dhe përreth nesh ka simetri?"

"Numëro disa shembuj të simetrisë në botën e kafshëve dhe insekteve!"

"Vizatoni disa shembuj të bimëve, luleve, gjetheve simetrike...!"

"A mund të vizatoni një objekt dhe të tregoni vijën simetrike?"

"A dini ndonjë formë 2D që ka më shumë se një vijë simetrike?" Cilat formë 2D?"

VLERËSIMI DHE MATJA E GJATESISË

REZULTATET E MËSIMIT	STANDARDET E VLERËSIMIT	FUSHAT KOGNITIVE TË STANDARDEVE
Nxënësi/nxënësja do të jetë i/e aftë të: 1. vlerësojë dhe të bëjë matjen e gjatësisë me njësi të zakonshme jo standarde; 2. përdor diagrame për të nxjerrë përfundime.	Nxënësi/nxënësja:	
	➤ Vlerëson gjatësinë, me njësi jo standarde;	Njohuritë dhe të kuptuarit
	➤ Numëron njësitë jo standarde të gjatësisë;	Njohuritë dhe të kuptuarit
	➤ Përdor njësitë e zakonshme jo standarde të gjatësisë;	Zbatimi
	➤ Krahason gjatësitë dhe thekson rezultatet e krahasimit.	Zbatimi
	➤ Nxjerr përfundime nga rezultatet e paraqitura në diagrame.	Të menduarit logjik

PAJISJET DHE MJETET:

- Set dominash për secilin grup nxënësish;
- Kapëse;
- Libri i matematikës për klasën e parë.

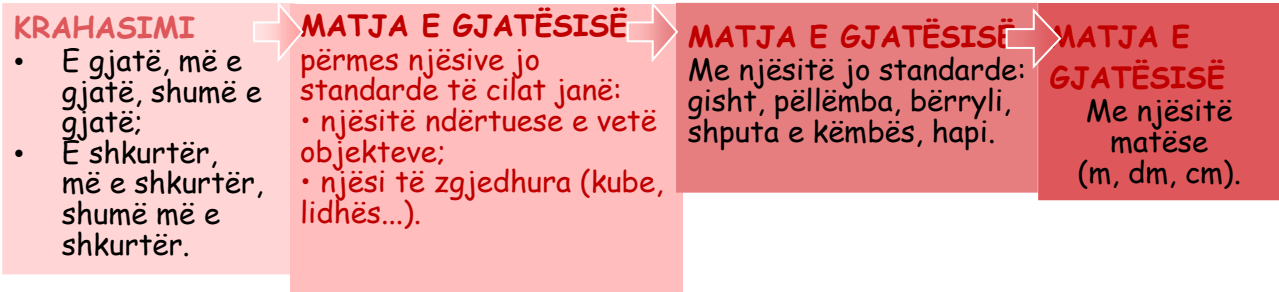
PERMBAJTJA:

Gjatësia

NOCIONET:

Gjatësia, pëllëmba, bërryli, shputa e këmbës, hapi.

- Trajektorja e **gjatësisë** së të nxënit dhe mësimdhënies dhe aftësimi i nxënësve për të **matur gjatësinë** zhvillohet në disa faza dhe sekuenca e tyre ka bazën e vet logjike. Tashmë në moshën parashkollore, fëmijët mësojnë dallimet midis objekteve të shkurtra dhe të gjata, domethënë ata i kuptojnë relacionet **më të shkurtra se** dhe **më të gjata se**. Ajo njohuri zgjerohet me njohjen e mundësisë së krahasimit dhe renditjes së objekteve sipas gjatësisë ose lartësisë (kalimshmëria e relacioneve). Faza vijuese përfshin "leximin" e gjatësisë së sendeve/objekteve që janë vetë të përbëra nga njësi ndërtimi të dukshme (domino, kube...). Për sendet/objektet që nuk kanë një strukturë të tillë diskutohet nevoja e zgjedhjes së masave të vetme, në radhë të parë kube, lidhëse..., pastaj njësi matëse siç janë: gishti, pëllëmba, bërryli, shputa e këmbës dhe hapi. Qëllimi përfundimtar është aplikimi i matjes së gjatësisë me njësitë matëse standarde.
- **LIDHJA VERTIKALE (TRAJEKTORJA E TË NXËNIT DHE MËSIMDHËNIES):**

PROPOZIM-AKTIVITETET

AKTIVITETI HYRËS - aktivizimi i njohurive paraprake

Loja: SHTEGU MË I GJATË I DOMINOS

Nxënësit ndahen në grupe me nga 4 nxënës që vendosen rreth një tavoline. Grupet konkurrojnë për të parë se kush mund të bëjë rrugën më të gjatë të domino.

Në mes të çdo tavoline është një grup dominosh të kthyera në mënyrë që pikat e tyre të duken. Nxënësit nga secili grup rreshtojnë domino-t sipas pozicionit të tyre të ndenjës, në mënyrë që secili fëmijë të ketë mundësinë të zgjedhë një domino nga grumbulli dhe ta vendosë në të dy skajet e pistës. Shtegu është i plotë kur në grumbull nuk mund të gjendet asnjë domino me numrin e duhur të pikave.

Grupi me rrugën më të gjatë fiton!

AKTIVITETET KRYESORE - të mësuarit nga përvoja

Aktiviteti 1 – Punë në libër: MATEMATIKA për klasën e parë, fq. 140

Nxënësit zgjidhin detyrën 1 në mënyrë të pavarur ose përmes diskutimit në grup duke kuptuar se gjatësia e secilës shteg domino mund të përcaktohet duke numëruar domino nga të cilat është bërë.

Në detyrën 2 hapet një diskutim mbi çështjen e gjatësisë së secilit prej fëmijëve "ujqër" dhe problemin e përcaktimit se cili është më i gjati.

"A është më i gjatë ujku në të cilin ka më shumë fëmijë, apo ujku në të cilin fëmijët i mbajnë krahët e shtrirë?" Apo ujku në të cilin fëmijët kapen për litarin?"

Konfirmohet nevoja për të marrë një vendim:

"Ne kemi nevojë për një marrëveshje!" Meqenëse fëmijët që mbahen për litar mund të afrohen më afër njëri-tjetrit ose më larg njëri-tjetrit, është më mirë të merreni vesh që të gjithë fëmijët në litar të mbahen në të njëjtën mënyrë, për shembull me krahët e shtrirë me pëllëmbët mbi supet e fëmijës para tyre. Tani a do të jemi në gjendje të dallojmë se cili "ujk" është më i gjatë?"

Aktiviteti 2. Punë në libër: MATEMATIKA për klasën e parë

Në detyrën 3 në fq. 141 nxënësit diskutojnë në kontekst që u përket botës së fantazmës dhe që është i parapëlqyeri i tyre. Përcaktimi i gjatësisë së dragojve/dinosaurëve me numërimin e kubit vazhdon duke lidhur gjatësitë e lexuara me një lloj modeli të drejtëzës numerike.

Kjo, gjithashtu mundëson lexim të drejtpërdrejtë (duke numëruar kube, dhe pa përlllogaritur) dallimet në gjatësinë e dragojve

PROPOZIM-AKTIVITETET

Aktiviteti 1 - Punë në libër: **MATEMATIKA** për klasën e parë

Detyra 5 në fq. 141-142 nxënësit diskutojnë se nëse matja bëhet e drejtë, sendet të zgjedhura për njësinë matëse (për shembull: kapëse me madhësi të njëjtë) vendosen të përputhura njëra pranë tjetrës në vijë të drejtë të pandërprerë pa mbyllje dhe jo të lakuar.

Ata shohin se në të kundërtën matja do të rezultojë me vlera të gabuara (psh., sendeve/objekteve me gjatësi të ndryshme do t'iu bëhet "matja" me gjatësi të barabartë).

Në detyrën 5 nxënësit përdorin kapëse metalike për matjen e gjatësisë të gërshërëve dhe kompletit të ngjyrave të ujit, ndërsa rezultatet nga matja i shkruajnë në tabelë.

Aktiviteti 2 - Punë në libër:

MATEMATIKA për klasën e parë

Detyra 6 në fq. 142-143 mundëson qasje integruese në arritjen e rezultateve nga mësimi në temat Matja, Puna me të dhëna dhe Mbledhja dhe zbritja e numrave deri në 20 përmes: përdorimit të masave jo standarde për gjatësinë (pjesë nga trangu i pallmës), caktimi i lartësisë të secilës kafshë, vënia e rezultateve në diagramin shtyllor, krahasimi, përlllogaritja e ndryshimit në lartësi, mbledhja e lartësive (aditiviteti i gjatësisë) dhe nxjerrja e konkluzioneve/përfundimeve.

Përmes kontrollimit të ndryshimeve të llogaritura duke numëruar fushat e diagramit, nxënësit bëjnë lidhje midis përshkrimeve të ndryshme të operacioneve matematikore.

Shënim: Detyra 6 përmban edhe pjesën (gj) në të cilën në mënyrë implicite është në mëdyshje masa (e gjatësisë).

Zgjidhja e detyrës si detyra 6 kontribuon për zhvillimin e të menduarit logjik te nxënësit. Por, në këtë proces roli i mësimdhënësit është vendimtar, nga vënia e nxënësve në situatën deri në formimin e shprehisë për të bërë kontrollimin.

AKTIVITETI PËRFUNDIMTAR- reflektimi ose nxjerrja e përfundimeve

Si mund ta masim gjatësinë e rrugës nga shkolla në shtëpi? Apo lartësinë e secilit prej nesh?
A mund të përdorim kapëse? Pse?
Çfarë na duhet?

Mund të numërojmë sa hapa bëjmë rrugës për në shtëpi!

I vendosim vizat derës së dhomës sime kur masim lartësinë!

Kështu e di që je rritur! Por sa? Një gisht më i lartë?

GISHTI, PËLLËMBA, BËRRYLI, SHPUTA E KËMBËS, HAPI

Ctp.111

REZULTATET E MËSIMIT:

Nxënësi/nxënësja do të jetë i/e aftë të vlerësojë dhe masë gjatësinë me njësi të zakonshme jo standarde.

STANDARDET E VLERËSIMIT

Nxënësi/nxënësja:

- Vlerëson gjatësinë, me njësi jo standarde;
- Numëron njësitë jostandarde të gjatësisë;
- Përdor njësitë e zakonshme jostandarde të gjatësisë;
- Krahason gjatësitë dhe i thekson rezultatet e krahasimit.

FUSHAT KOGNITIVE TË STANDARDEVE

Njohuritë dhe të kuptuarit

Njohuritë dhe të kuptuarit

Zbatimi

Zbatimi

PAJISJET DHE MJETET:

PËRMBAJTJA: Gjatësia
Libri i Matematikës për

NOTIONET: gjatësia,
pëllëmba, bërryli, shputa e këmbës, hapi

LIDHJA VERTIKALE (TRAJEKTORJA E TË NXËNIT DHE MËSIMDHËNIES):

MATJA E GJATËSISË

përmes njësive jo standarde të cilat janë:

- pjesët ndërtuese të vetë objekteve;
- të zaidhura (kubë, kapëse...).

MATJA E GJATËSISË

me njësi jo standarde:
gishti, pëllëmba, bërryli,
shputa e këmbës dhe hapi

MATJA E GJATËSISË

me njësi standarde
(m, dm, cm...).

LIDHJA NDËRLËNDORE: SHKENCAT NATYRORE

Tema: Njeriu dhe trupi i njeriut

Rezultatet e mësimi: Nxënësi/nxënësja emërtoni pjesët e jashtme të trupit, shpjegon funksionin e tyre dhe, bazuar në to, identifikon ngjashmëritë dhe dallimet midis njerëzve.

LIDHJA NDËRLËNDORE: ARSIMI FIZIK DHE SHËNDETËSOR

Tema: Unë dhe trupi im

Rezultatet e mësimi: Nxënësi/nxënësja bën ushtrime të thjeshta motorike me trup.

PROPOZIM-AKTIVITETET

AKTIVITETI HYRËS - aktivizimi i njohurive paraprake

Loja në çifte: **KËMBË PAS KËMBE, HAP PAS HAPI**

Dy nxënës janë vendosur përballë njëri-tjetrit në një distancë të caktuar. Në një shenjë të caktuar, ata fillojnë të lëvizin këmbë pas këmbë në një vijë të drejtë drejt njëri-tjetrit dhe në të njëjtën kohë numërojnë sa hapa duhet të bëjnë përgjatë rrugës për të arritur mikun e tyre. Loja mund të modifikohet. Për shembull, çiftet e nxënësve mund të lëvizin duke përdorur hapin si një njësi jo standarde.

AKTIVITETET KRYESORE - të mësuarit nga përvoja

Aktiviteti 1 - Puna me libër **MATEMATIKA** për klasën e parë

Në një diskutim sipas figurës hyrëse në fq 144 emërtohen dhe përshkruhen njësi jo standarde: **gishti, pëllëmba, bërnyli, shputa e këmbës dhe hapi**. Nxënësit diskutojnë për zgjedhjen e njërës prej tyre si njësi matëse. Sipas kërkesave të detyrës 1, 2 dhe 3 identifikojnë njësinë matëse ose përdorin njësinë e matjes për të vlerësuar dhe matur objektet/sendet në klasë dhe në terrenin sportiv. I regjistrojnë të dhënat e marra duke përdorur njësitë e zgjedhura në një tabelë.

AKTIVITETI PËRFUNDIMTAR - reflektimi ose nxjerrja e përfundimeve

NXËNËSIT E MËSIMDHËNËSES KATERINA MASIN DHE LUAJNË

Loja e mëposhtme nuk synon drejtpërdrejt arritjen e qëllimeve të përcaktuara në programin mësimor. Vlera e tij e dobishme qëndron në kontekstin më të gjerë në të cilin vendoset matja e gjatësisë me njësi jo standarde. Kjo lojë hap mundësinë për të diskutuar çështje që lidhen me shpejtësinë e lëvizjes, por edhe lidhjen e kundërt midis gjatësisë së një hapi/kërcimit dhe numrit të hapave/kërcimeve të nevojshme për të kaluar të njëjtën rrugë.

Lojë në grup

KUSH ËSHTË MË I SHPEJTI?

Loja zhvillohet në oborrin e shkollës. Nxënësit duhet të qëndrojnë në një rreth. Në një shenjë të caktuar, secili nga nxënësit tregon se si lëviz një kafshë, për shembull, kali, lepuri, macja, kërmilli, gjarpëri, kanguri, bretkoca...

Më pas organizohet një garë për lëvizjen e kafshëve. Fotografitë e kafshëve vendosen në një kuti. Secili nxënës vizaton një figurë në mënyrë të rastësishme. Detyra e secilit prej nxënësve është të imitojë lëvizjen e kafshës së vizatuar dhe të marrë pjesë në garën Kush është më i shpejtë. Gara zhvillohet në një pistë të shënuar FILLO-QËLLIMI. Më në fund zhvillohet një diskutim.

"Pse kali ia arriti qëllimit më shpejt dhe kërmilli i fundit?" Si lëviz secili? Kush vrapon, kush zvarritet, kush kërcen, kush fluturon...? Nga të gjitha kafshët që kërcëjnë (vrapojnë), cila kafshë ka kërcimin (hapin) më të gjatë? Cila kafshë do të ketë nevojë për më shumë kërcime (hapa) për të kaluar të njëjtën rrugë?..."

VLERËSIMI DHE MATJA E VËLLIMIT

Utp.114

REZULTATET E MËSIMIT

Nxënësi/nxënësja do të jetë i/e aftë të vlerësojë dhe të masë vëllimin me njësi të zakonshme jo

STANDARDET E VLERËSIMIT

Nxënësi/nxënësja:

- Vlerëson vëllimin, me njësi jo standarde;
- Numëron njësi vëllimore jo standarde;
- Përdor njësi të zakonshme vëllimore jo standarde;
- Krahason vëllimet dhe rendit rezultatet e krahasimit.

FUSHAT KOGNITIVE TË STANDARDEVE

Njohuritë dhe të kuptuarit
Njohuritë dhe të kuptuarit
Zbatimi
Zbatimi

PAJISJET DHE MJETET:

PËRMBANTËT E VËLLIMIT
NOÇIONET Vëllimi, pa të matja, masat jo standarde për vëllim, filxhan dhe shishe

të madhësive të ndryshme;

- Fasule, oriz, grurë...;

Dhe trajektorja e vëllimit e të mësuarit dhe të mësimdhënies dhe trajnimi i nxënësve për të matur vëllimin zhvillohet në disa faza, si ajo për (matjen) e gjatësisë. Njohja e dallimeve midis objekteve të vogla dhe të mëdha dhe kuptimi i marrëdhënieve **më të vogël se** dhe **më të mëdha se** zgjerohet me njohjen e mundësisë së krahasimit dhe renditjes së objekteve sipas madhësisë (transititeti i marrëdhënieve). Faza tjetër përfshin përcaktimin e vëllimit si madhësia e hapësirës së zënë nga objektet e ngurta që janë vetë të përbëra nga njësi ndërtimi të dukshme (p.sh. një kështjellë e bërë nga kube) duke numëruar ato njësi ndërtimi dhe duke shprehur vëllimin përmes numrit të tyre. Për të matur vëllimin e lëngjeve, fillimisht përdoren njësi jo standarde si filxhan, shishe e vogël, shishe e madhe... Fillimisht vetëm me hamendje dhe përpjekje, kurse në klasat më të larta dhe me ndihmën e mendimit logjik paraqitet varësia në përpjesëtim të zhdrejtë e madhësisë së njësive matëse të zgjedhur dhe numri i njësive që përfaqësojnë vëllimin e shprehur prej saj. Qëllimi është zhvillimi spontan i konceptit të vëllimit të trupave të ngurtë, lëngjeve dhe gazeve dhe vënia graduale e matjes së vëllimit me njësi standarde.

LIDHJA VERTIKALE (TRAJEKTORJA E TË NXËNIT DHE MËSIMDHËNIES):

VLERËSIMI I VËLLIMIT

- E madhe- e vogël
- Më e madhe se - më e vogël se.

MATJA E VËLLIMIT

me njësi jo standarde (kuba, gota...).

MATJA E VËLLIMIT

Me njësiti matëse standarde (m^3 , cm^3 , litër...).

PROPOZIM-AKTIVITETET

AKTIVITETI HYRËS - aktivizimi i njohurive paraprake

Nxënësit përpigën të mbushin kutitë boshe të madhësive të ndryshme me topa të së njëjtës madhësi dhe krahasojnë se cila kuti u nevojitet më shumë dhe cila kuti ka më pak topa.

AKTIVITETET KRYESORE - të mësuarit me përvojë

Aktiviteti 1 – Punë në libër: **MATEMATIKA për klasën e parë**

Koncepti i vëllimit prezantohet përmes një diskutimi të imazheve hyrëse në fq. 145. Diskutohet se objektet e vogla zënë më pak hapësirë, kurse ato të mëdhatë më shumë. Nxënësit nxiten të mendojnë se si mund të matim hapësirën që zënë objektet. Tregohet mundësia për të mbushur kutinë dhe pishinën me topa për të parë se cili prej tyre mbledh më shumë topa, dmth., se cili prej tyre ka nevojë për më shumë topa për t'u mbushur plotësisht.

Ne, gjithashtu i referohemi përvojave të mëparshme të fëmijëve në ndërtimin e kullave, kështjellave dhe ndërtimeve të tjera nga kube (të së njëjtës madhësi): kështjellat e mëdha kërkojnë një numër të madh kubesh të vegjël dhe një kështjellë e vogël mund të bëhet nga një numër më i vogël kubesh të tillë të vegjël.

Gjatë zgjidhjes së detyrës 1 pohon se vëllimi i secilës figurë përcaktohet duke numëruar kubet nga të cilët është bërë.

Gjatë zgjidhjes së detyrës 2 diskuton se vëllimi i secilit prej mureve të kështjellës mund të gjendet gjithashtu si shuma e numrit të kubeve të verdha dhe numrit të kubeve kafe. Në këtë mënyrë, vetia e aditivitetit të masës futet në mënyrë spontane, ndonëse vetia nuk emërtohet shprehimisht me nxënësit.

Aktiviteti 2 – Matja praktike **VËLLIMI**

A. Nxënësit fillimisht vlerësojnë dhe më pas matin vëllimin e një të madhe dhe një kavanoz të vogël duke numëruar sa herë kanë mbushur një filxhan deri në majë me oriz (fasule, grurë...) dhe e kanë derdhur në secilën prej kavanozëve për t'i mbushur. Ata emërtojnë sa gota orizi mblidhet në secilën prej kavanozëve.

B. Më pas nxënësit matin vëllimin e dy kavanozëve të së njëjtës madhësi duke përdorur dy gota me madhësi të ndryshme. Ata arrijnë në përfundimin se është e nevojshme të përmendet se cila njësi matëse zgjidhet në matjen e vëllimit të secilit prej kavanozëve.

PROPOZIM-AKTIVITETET

Aktiviteti 3 – Matja praktike VËLLIMI I LËNGJEVE

Në mënyrë analoge me aktivitetin 2, nxënësit fillimisht vlerësojnë, më pas matin, regjistrojnë dhe krahasojnë sa gota, më pas sa shishe të vogla dhe në fund sa shishe të mëdha duhet të mbushen me ujë deri në majë dhe të derdhen në dy enë të ndryshme (enë e madhe dhe e vogël) për të mbushur secilën prej kontejnerëve. Theksohet se për matje të saktë, gotat dhe shishet e përzgjedhura si njësi matëse duhet të mbushen deri në majë përpara se të derdhet i gjithë uji prej tyre në enë. Më pas bëhet një diskutim rreth të dhënave të matjes dhe nxirren përfundime rreth:

- lidhjen midis madhësisë së enës që po mbushet dhe numrit të gotave/shisheve me ujë që duhet të derdhen në të për ta mbushur atë (p.sh. kova e madhe mbledh 12 gota ujë dhe kova më e vogël mbledh vetëm 8 gota e ujit);
- lidhja midis njësisë së zgjedhur të matjes (gotë, shishe e vogël ose shishe e madhe) dhe numri i mbushjeve deri në majë dhe derdhjes së ujit në enë (psh., një kovë e madhe mund të mbushet me ujë nga 2 shishe të mëdha ose me ujë nga 6 shishe të vogla ose me ujë nga 12 gota);
- nevoja për të zgjedhur një njësi matëse (p.sh. kova e madhe mbledh më shumë ujë se e vogla edhe pse në kovën e madhe grumbullon "vetëm" 2 shishe të mëdha ujë, dhe në atë të vogël 4 shishe të vogla me ujë dhe për këtë arsye ajo është e rëndësishme të zgjedhim se me çfarë do të masim dhe si do t'i shfaqim të dhënat e matjes).

Aktiviteti 4 – Punë n libër:

MATEMATIKA për klasën e parë (fq.146)

Në detyrën 3 praktikohet matja e vëllimit të lëngjeve me njësi (gota) jo standarde. Në detyrën 4 është një problem në të cilin madhësia e njësisë matëse (gotë ose kovë) lidhet në mënyrë të zhdrejtë me numrin e gotave/kovave të nevojshme për të mbushur fuçi me të njëjtën madhësi.

AKTIVITETI PËRFUNDIMTAR – reflektimi ose nxjerrja e përfundimeve

VLERËSIMI DHE MATJA E MASËS

Ctp.117

REZULTATET E MËSIMIT

Nxënësi/nxënësja do të jetë i/e aftë të vlerësojë dhe të bëjë matjen e masës me njësi të zakonshme jo standarde.

PËRMBAJTTJA: Masa.

NOCIONET: Masa, matja, masat jo standarde të masës, ekuilibri.

PAJISJET DHE MJETET:

- Varëse rrobash, çanta dhe peshore shkollore;
- Kapëse, kube...;
- Dy kuti kartoni;
- Topa, bila/shishe të vogla plastike;
- Libri i Matematikës për klasën e parë

STANDARDET E VLERËSIMIT

Nxënësi/nxënësja:

- Vlerëson masën, me njësi jo standarde;
- Përdor njësi të zakonshme jo standarde të masës;
- Krahason tabelat dhe rendit rezultatet e krahasimit.

FUSHAT

KOGNITIVE
TË

STANDARDEVE

Njohuritë dhe të kuptuarit

Zbatimi

Zbatimi

Nocionet **masë** dhe **peshë** janë të lidhura ngushtë dhe shpesh ndërrohen në fjalimin e përditshëm. Përpara se të hyjnë në një studim sistematik të **peshës si forcë dhe masës si masë e inercisë së trupave**, është e vështirë për studentët të bëjnë dallimin midis tyre. Por pikënisja kur prezantohet koncepti i tabelës është të sigurohet që nxënësit të bëjnë dallimin mes të vështirës dhe të lehtës, të gjykojnë se çfarë është e vështirë dhe çfarë është e lehtë. Masa e sendeve/objekteve vlerësohet në mënyrë indirekte - përmes peshës së tyre. Matja e masës futet duke balancuar një peshore duke vendosur një numër të mjaftueshëm objektesh identike të zgjedhura për njësitë matëse të masës jo standarde. Më pas kryhen aktivitete që lidhin masën e trupave me lëvizjen e trupave në qetësi dhe me frenimin e trupave në lëvizje.

LIDHJA VERTIKALE (TRAJEKTORJA E TË NXËNIT DHE MËSIMDHËNIES):

VLERËSIMI I PESHËS

- Vështirë-lehtë;
- Më e vështirë-më e lehtë.

MATJA E PESHES

me njësi jo standarde (kube, kapëse, shirita gome...).

MATJA E PESHES

me njësi standarde (kg, g...).

LIDHJA NDËRLËNDORE: SHKENCAT NATYRORE

Tema: Forcat dhe lëvizja

Rezultatet e mësimit: Nxënësi/nxënësja njeh forcën si shkak të lëvizjes dhe ndryshimet në lëvizjen e trupave nëpërmjet shtytjes dhe tërheqjes.

NË KLASËN ME NXËNËSIT E MËSIMDHËNËSES OLIVERA

AKTIVITETI HYRËS - aktivizimi i njohurive paraprake

Teksti hyrës: **GJYSHI KTHEHET NGA TREGU** (fq.147)

Nxënësit njihen me tekstin e shkurtër për gjyshin Sokol dhe mënyrën se si ai shkon kudo. Ata diskutojnë drejtimin e biçikletës (me dhe pa rrota ndihmëse) dhe mbajtjen e ekuilibrit. Një varëse me 2 qese demonstron **ekuilibri** dhe çekuilibri. Nxënësit kujtojnë nocionet e vështirë, e lehtë, më e vështirë, më e lehtë.

AKTIVITETET KRYESORE - të mësuarit nga përvoja

Aktiviteti 1 - Puna në libër dhe matje praktike të masës
MATEMATIKA për klasën e parë (fq. 147-148)

Aplikohet nocioni **masa** përmes diskutimit të përbashkët dhe zgjidhja e detyrës 1.

Diskutohet kuptimi i dyfishtë i fjalës "masa" në gjuhën maqedonase.

Me ndihmën e një peshore shkollore me pesha (këto janë të njëjtat objekte të zgjedhura për disponueshmërinë e tyre në numër të madh si kapëse, kube, vegla...), mësimpldhënësi demonstron matjen e masës së një objekti (lodër, top, vegël...). Nxënësit diskutojnë për **matjen e masës** duke sjellë në peshore në ekuilibër dhe duke vendosur një numër të sendeve/objekteve të njëjta të zgjedhura si **njësi matëse për masën**. I shqyrtojnë mundësitë e zgjedhjes së objekteve të ndryshme si njësi matëse për masën. Pastaj e zgjidhin detyrën 2 në çifte duke përdorur varëse rrobash dhe qese. Vlerësojnë dhe masin masën e sendeve/objekteve dhe regjistrojnë të dhënat e marra me njësitë e zgjedhura në tabelë.

PROPOZIM-AKTIVITETET

Aktivitetet 2 - Lojëra në oborr: MASA DHE LËVIZJA

Nxënësit luajnë lojëra duke shtyrë kutitë boshe dhe kutitë plot me mbështetëse në një sipërfaqe të sheshtë dhe më pas hamendësojnë se cila kuti ka më shumë masë.

Ata rreshtojnë shishe boshe dhe shishe plastike të mbushura me rërë ose ujë në një sipërfaqe të sheshtë dhe përpiqen t'i rrëzojnë ato me topa dhe topa të masave të ndryshme. Ata diskutojnë se çfarë po ndodh.

"Pse mund të trokasë balona/topi i plazhit mbi shishet e zbrazëta plastike, por jo ato të plota?"
Me çfarë lloj topi mund t'i shtyjë shishet e plota nëse lëkundemi mjaftueshëm?..."

Rekomandohet lojëra në të cilat përplasen objekte të të njëjtit lloj ose formë, por me masë të ndryshme: toptha qelqi, makina, bila... Nëpërmjet lojërave, njohuria se masa e objekteve varet nga sa e lehtë ose e vështirë mund t'i lëvizim. ngurtësohet një gjendje pushimi ose për të ndryshuar rrugën e tyre të lëvizjes. Masa si masë e inercisë së trupave futet përmes këtij lloj aktiviteti pa përdorur shprehimisht terminologjinë shkencore.

AKTIVITETI PËRFUNDIMTAR - reflektimi ose nxjerrja e përfundimeve

Cilat objekte janë të vështira për t'u lëvizur?

Si e masim masën e objekteve?

Cilat objekte mund të ndalojmë lehtësisht kur ato janë në lëvizje?

Si mund të ndryshohet drejtimi i lëvizjes së një topi që rrotullohet?

Duke krahasuar!
Shkalla duhet të jetë në ekuilibër.
Ne do të vendosim pesha të mjaftueshme!

Masa dhe pesha nuk janë të njëjta! Objektet më të rënda kanë më shumë masë dhe objektet më të lehta kanë më pak masë.

Bilat bien sepse topi i rrëzon. Ajo ka më shumë masë se të gjithë dhe lëviz shpejt!

MUAJT E VITIT

REZULTATET E MËSIMIT

Nxënësi/nxënësja do të jetë i/e aftë për të radhitur muajt e vitit.

STANDARDET E VLERËSIMIT

Nxënësi/nxënësja:

- I radhit muajt e vitit

FUSHAT KOGNITIVE TË STANDARDEVE

Njohuritë dhe të kuptuarit

Nxënësi/nxënësja do të dijë dhe do të mund që:

- të dëgjojë në mënyrë aktive dhe të përgjigjet siç duhet, duke treguar ndjeshmëri dhe mirëkuptim për të tjerët dhe duke shprehur shqetësimet dhe nevojat e veta në mënyrë konstruktive;

Nxënësi/nxënësja kupton dhe pranon se:

- iniciativa, këmbëngulja, qëndrimi dhe përgjegjësia janë të rëndësishme për kryerjen e detyrave, arritjen e qëllimeve dhe tejkalimin e sfidave në situatat e përditshme;

PAJISJET DHE MJETET:

PËRMBLUTJA: Koha
NOCIONET:

Një model ose fotografi e një torte ditëlindjeje;
Fotografi të festimeve të ditëlindjeve në të 4 stinët;

- Plastelinë ose material për plastelinë të bërë vetë (sipas recetës së përshkruar në Aktivitetin 3).

Për çdo nxënësi:

- Kartat me muajt;
- Libri i Matematikës për klasën e parë.

LIDHJA VERTIKALE (TRAJEKTORJA E TË NXËNIT DHE MËSIMDHËNIES):

TË KUPTUARIT

- I madh - i vëgël;
- Më i madh se- më i vogël se.

RADHITJA E MUAJVE TË VITIT

PËRDORIMI I KALENDARIT

dhe duke specifikuar intervalet kohore (në muaj).

LIDHJA NDËRLËNDORE: ARSIMI FIGURATIV

Tema: Formësimi plastik

Rezultatet e mësimi: Nxënësi/nxënësja bën figura të thjeshta nga plastelina/brumi dhe letra.

PROPOZIM-AKTIVITETET

AKTIVITETI HYRËS - aktivizimi i njohurive paraprake

Diskutim: FESTA IME E DITËLINDJES

Duke treguar një model torte ditëlindjeje dhe një këngë ditëlindjeje, nxënësit njihen me një diskutim rreth festimeve të ditëlindjes së tyre.

"Kur është festa juaj e ditëlindjes?" Sa kohë duhet të kalojë deri në festimin e ditëlindjes së radhës? Vitin e kaluar mbushi 5 vjeç, këtë vit mbush 6 vjeç. Sa është periudha kohore atëherë? "

AKTIVITETET KRYESORE - të mësuarit nga përvoja

Aktiviteti 1 - Diskutim sipas ilustrimeve: FESTIMI I DITËLINDJES

Nxënësve u shfaqen fotografitë e ditëlindjeve të fëmijëve që organizoheshin në pranverë, verë, vjeshtë dhe dimër.

Bëhet një diskutim i përbashkët se si ndryshojnë festimet e ditëlindjeve të fëmijëve: veshjet e fëmijëve, stinët (dimër - ka borë në foto, pranverë - pemë në lulëzim, lule dhe gjelbërim, verë - aktivitete ujore, vjeshtë - gjethe të verdha...).

Aktiviteti 2 - Puna në libër:

MEDOJA DHE MUAJT E VITIT

Zgjerohet diskutimi i përbashkët sipas pyetjeve të tekstit Matematika për klasën e parë (fq. 149).

"A është natyra gjithmonë e njëjtë?" Përshkruani se si ajo ndryshon!

Sa stinë ka? Si dallohen ato?

Çfarë bën Medoja në pranverë, verë, vjeshtë dhe dimër?

Le të emërojmë (përmendim) muajt e vitit! Në cilin muaj vjen pranvera? Në cilin muaj fillojnë pushimet verore dhe në cilin muaj fillon viti shkollor?"

Aktiviteti 3 - Mjeshtëri krijuese: TORTA E DITËLINDJES

Nxënësit modelojnë tortën e ditëlindjes prej plastelinë ose plastelinë të bërë vetë (përgatitur sipas recetës së dhënë) me motivin e periudhës së vitit në të cilën kanë lindur.

Receta: LE TË BËJMË PLASTELIN SHTËPIE!

Përbërësit e nevojshëm: 1 filxhan miell, 4-5 lugë kripë, 2 pako limontus, 1 lugë vaj, 1 filxhan ujë, ngjyra ushqimore (e gjelbër, kafe, e kaltërt, e kuqe...).

Përgatitja:

1. Në një tenxhere hedhim miellin, kripën, lëngun e limonit dhe vajin.
2. Shpërndani ngjyrën e ushqimit në gotën me ujë.
3. Përziejini të gjithë përbërësit së bashku.

4. Vendosni në një temperaturë të ulët dhe përziejini me lugë druri derisa të përftohet konsistenca e dëshiruar e plastelinës.

Стp.122

PROPOZIM-AKTIVITETET

Aktiviteti 4 - Loja: TRENI I DITËLINDJES

Çdo nxënës mban një fotografi të vetes pas një detyre të caktuar më parë nga mësimdhënësi. Së bashku bëjnë trenin e vitit dhe në varësi të muajit në të cilin kanë lindur e vendosin fotografinë në vagon. Treni i ditëlindjes është vendosur në këndin e arsimit figurativ.

Aktiviteti 5 - Fletë pune: MEDOJA DHE DYMBËDHJETË MUAJT

Njihen nxënësit me një diskutim të përbashkët për detyrën 1 të fletës së punës. "Çfarë bën Medoja në secilin nga muajt e vitit?" A e dini numrin rendor të secilit prej vagonave? Më pas nxënësit rishikojnë zgjidhjen e shokut të tyre duke përdorur teknikën "Fruljeta".

Aktiviteti 6 - Loja: KARTELAT - MUAJT E VITIT

Çdo nxënës ka një grup kartash me muajt e shkruar në to. Kartat vendosen në tavolinë pa respektuar rendin e muajve të vitit. Në një sinjal të dhënë nga mësimdhënësi dhe në një interval të caktuar kohor, secili nga nxënësit ka për detyrë të renditë kartat sipas radhës. Loja përfundon pas intervalit kohor të caktuar. Me teknikën "Gjuetari i zgjidhjeve të sakta", secili nga nxënësit shqyrton zgjidhjen e detyrës së shokut të tij. Secili nga nxënësit që renditi saktë kartat me muajt e vitit merr një pikë -fletë ngjitëse!

AKTIVITETI PËRFUNDIMTAR - reflektimi ose nxjerrja e përfundimeve

Një varg diskutimesh që mund të ndiqet ka të bëjë me nevojën për të njohur emrat e muajve dhe renditjen e tyre. "Ç'dobi ka të dish emrat e muajve dhe renditjen e tyre?"

Ekziston një histori e vjetër maqedonase,
Vajza dhe dymbëdhjetë muajt. E keni lexuar? Çfarë ndodhi me vajzën dhe muajt? Pastaj më thuaj cili është muaji yt i parapëlqyer.

Gjyshja më tha që muajt kanë emra të tjerë!

Edhe unë kam dëgjuar për ta! Kishte një kohë-të vjeljes së rrushit!

Ndoshta tregimi i përmban emrat e tyre!

DITËT E JAVËS

Стр.123

REZULTATET E MËSIMIT

Nxënësi/nxënësja do të jetë i/e aftë për të radhitur ditët e javës.

PAJISJET DHE MJETET:

- Teksti: Çorapet e Medos (në shqipërisë);

PERMBAJTJA: Koha

- Një set kartash/letrash (një për çdo nxënës të ditës) në një numër nga 1 deri në 7 në njërën anë dhe

një rreth në njërën nga ngjyrat e çorapeve të Medos në anën tjetër;

Për çdo nxënës:

- Set kartash me ditët e javës;
- Libri i matematikës për klasën e parë.

STANDARDET E VLERËSIMIT

Nxënësi/nxënësja:

- I radhit ditët e javës;

FUSHAT KOGNITIVE TË STANDARDEVE

Njohuritë dhe të kuptuarit

Nxënësi/nxënësja do të dijë dhe do të mund:

- të përdorë përvojat e veta për të lehtësuar mësimin e tij dhe për të përshtatur sjelljen e tij në të ardhmen.

Nxënësi/nxënësja kupton dhe pranon se:

- kërkimi i komenteve dhe pranimi i kritikave konstruktive shpijnë në përparimin personal në nivel individual dhe shoqëror.

LIDHJA VERTIKALE (TRAJEKTORJA E TË NXËNIT DHE MËSIMDHËNIES):

PËRDORIMI I KALENDARIT

dhe përcaktimi i intervaleve kohore (në ditë).

EDONASE

ntaria

një tekst të shkurtër shprehës përmes t dhe kohës së zhvillimit.

PROPOZIM-AKTIVITETET

AKTIVITETI HYRËS - aktivizimi i njohurive paraprake

Shtojca-tekst: ÇORAPET E MEDOS

Ky aktivitet realizohet sipas tekstit të përpiluar më parë në orën e gjuhës maqedonase (integrimi ndërdisiplinor).

Nxënësit njihen me një diskutim:

"Sa palë çorape kishte Medoja?"

Pse kishte shtatë palë çorape?

Çfarë ngjyre çorape vishte çdo ditë të javës?"

AKTIVITETI KRYESOR - të mësuarit nga përvoja

Aktiviteti 1 - NGJYROSI ÇORAPET E MEDOS!

MATEMATIKA për klasën e parë

Nxënësve u jepet detyrë bazuar në diskutimin e tekstit për të ngjyrosur me ngjyrën e duhur çorapet e paraqitura në detyrën. 1 (fq. 150).

Aktiviteti 2 - Fletë pune: KUTIA PËR ÇORAPE

Nxënësit diskutojnë kërkesat për detyrën 1 dhe 2 të fletës së punës dhe i zgjidhin ato në mënyrë të pavarur.

Pas zgjidhjes së detyrave, nxënësit rishikojnë zgjidhjet e detyrave të shokëve duke përdorur teknikën "Fruljeta".

Aktiviteti 3 - Loja: TRENI I ÇORAPEVE TË MEDOS

Secili nga nxënësit e paraleles merr në mënyrë të rastësishme një kartë të bërë nga mësimdhënësi. Pjesa e brendshme e shtatë letrave është e ngjyrosur sipas ngjyrave të çorapeve të Mados: e kaltërt, e verdhë, e gjelbër, rozë, portokalli, e kuqe dhe e bardhë, dhe letrat e mbetura janë shënuar me numrat 1 deri në 7 (numrat 1 deri në 7 përsëriten).

Nxënësi/nxënësja me kartonin e shënuar me ngjyrë të kaltërt do të luajë rolin e vagonit E HËNË, me kartonin e verdhë - E MARTË, me kartonin e gjelbër - E MËRKURË, me kartonin rozë - E ENJTE, me kartonin portokalli - E PREMTE, me kartonin e kuq - E SHTUNË, me karton me ngjyrë të bardhë - E DIEL.

Nxënësit që kanë marrë një kartë të shënuar me numrat 1 deri në 7 në lojë kanë rolin e pasagjerëve.

Me sinjalin e mësimdhënësit, nxënësit që luajnë rolet e vagonëve rreshtohen dhe formojnë një tren sipas renditjes së ditëve të javës. E hëna e parë, e marta e dytë... dhe ata formojnë trenin e çorapeve të Medos.

Me sinjalin apo shenjën: "Të gjithë pasagjerët në vagonin e tyre!", secili prej nxënësve duhet të qëndrojë prapa nxënësit në rolin e vagonit dhe numri i kartës të jetë i barabartë me numrin rendor të ditës së javës.

Nxënësit që kanë karta të shënuara me numrin 1 qëndrojnë pas nxënësit në rolin e vagonit E HËNË etj. Treni i çorapeve të Medo mund të fillojë të lëvizë vetëm kur të gjithë nxënësit janë në vagonin e duhur.

Ctp.125

PROPOZIM-AKTIVITETET

Aktiviteti 4 - Loja: CILA DITË JAM UNË?

Secili nxënës ka një sërë kartash me ditët e javës të shkruara në to. Loja fillon me pyetjet:

"Unë jam dita e dytë e javës. Çfarë dite jam?"

Nxënësit marrin kartën me të shkruar të martën.

"Nëse sot është e martë, çfarë dite është pasnesër?"

Nxënësit mbajnë kartën që ka të shkruar të enjten.

Çdo nxënës që merr një kartë me një përgjigje të pasaktë është jashtë loje.

AKTIVITETI PËRFUNDIMTAR - reflektimi ose nxjerrja e përfundimeve

Diskutimi me nxënësit zhvillohet në drejtim të kuptimit të nevojës për njohjen e emrave dhe emërtimin e saktë të ditëve të javës.

Nëse nuk do të ekzistonin emra për ditët e javës, si do t'i emërtonit ditët kur diçka ka ndodhur ose duhet të ndodhë?

Çfarë do të ndodhë nëse ne vetë nxjerrim emra të ndryshëm për çdo ditë të javës?

Pse mësuam për ditët e javës?
Nuk kam nevojë t'i dijë!

E di që shkojmë në shkollë nga e hëna në të premtë!

Nuk shkojmë të shtunave dhe të dielave! Pastaj luajmë në park, në shesh lojërash...

SA ËSHTË ORA?

Ctp.126

REZULTATET E MËSIMIT

Nxënësi/nxënësja do të jetë i/e aftë për të lexuar kohën (në orë dhe minuta).

PËRMBAJTTJA: Koha

NOCIONET: Minuta, ora.

PAJISJET DHE MJETET:

- Topi.

Për secilin nxënësi:

- Pllakë letre rrethore, karton i vogël dhe i madh/shigjeta me shkop, tapë, ngjitës dhe gjilpërë (nxënësit nuk e vendosin kunjat);
- Libri i matematikës për klasën e parë.

STANDARDET E VLERËSIMIT

Nxënësi/nxënësja:

- E lexon kohën (në orë dhe minuta).

Nxënësi/nxënësja di dhe mund:

- të bashkëpunojë me të tjerët në arritjen e qëllimeve të përbashkëta, duke ndarë pikëpamjet dhe nevojat e veta me të tjerët dhe duke marrë parasysh pikëpamjet dhe nevojat e të tjerëve.

Nxënësi kupton dhe pranon se:

- ndërveprimi me të tjerët është i dyanshëm - pasi ai/ajo ka të drejtë t'u kërkojë të tjerëve të kënaqin interesat dhe nevojat e tij/saj, pra ka përgjegjësinë t'u japë hapësirë të tjerëve për të kënaqur interesat dhe nevojat e veta.

FUSHAT

KOGNITIVE

TË

STANDARDEVE

Të njohurit dhe kuptimi

LIDHJA VERTIKALE (TRAJEKTORJA E TË NXËNIT DHE MËSIMDHËNIES):

KOHA

- Ditë- natë;
- Mëngjes-mesditë-mbrëmje.

LEXIMI I KOHËS

- në
- Orë digjitale;
- Orë analoge.

MATJA E KOHËS

- Intervallet kohore;
- Zgjidhja e detyrave problemore.

LIDHJA NDËRLËNDORE: GJUHË MAQEDONASE

Fusha: Të dëgjuarit dhe të folurit

Rezultatet e mësimit: Nxënësi/nxënësja përshkruan atë që pa në një situatë të caktuar.

PROPOZIM-AKTIVITETET

AKTIVITETI HYRËS - aktivizimi i njohurive paraprake

Loja në grup: KUSH JAM UNË

Nxënësit njihen me diskutimin përmes një gjëegjëzë të gojëdhënave popullore për orën.

Tik-Tak, Tik- Tak,

unë qëndroj në një vend

tik-tak, tik-tak,

unë shkoj gjatë gjithë kohës!

Tik-tak, tik-tak,

unë numëroj kohën.

Ata përshkruajnë orën, çfarë forme ka, nga çka është bërë dhe për çfarë shërben.

AKTIVITETET KRYESORE - të mësuarit nga përvoja

Aktiviteti 1. BËJMË ORË

Nxënësit kanë një komplet për krijimin e orës (pjata letre, shkopinj/kartona, një tapë dhe ngjitës letre) dhe mësimdhënësi ka gjilpëra. Mësimdhënësi/ja shpjegon hapat për krijimin e orës.

Aktiviteti 2. Puna me libër: MATEMATIKA për klasën e parë

Nëpërmjet diskutimit të përbashkët prezantohen elementët e orës dhe shpjegohet roli i tyre. Më pas hulumtohet fotografia hyrëse në fq. 153 me thëniet e fëmijëve në figurë dhe theksohet roli i akrepave të vegjël dhe të mëdhenj të orës.

Aktiviteti 3 - Loja: TIK-TAK ORA TREGON...

Nxënësit tregojnë kohën që thotë mësimdhënësi me orën që kanë bërë.

Aktiviteti 4 - Loja: ZOTËRI ORA

Një nxënës është zgjedhur të jetë z. Ora. Ai/ajo qëndron në një distancë (mbi 3 metra) nga nxënësit e tjerë me shpinën e kthyer nga ata. Lojtarët e tjerë qëndrojnë krah për krah në një rresht, përballë shpinës së z. Ora. Të gjithë bërtasin bashkë: "Ora po tregon, po tregon... Sa po tregon ora zoti Ora?".

Z. Ora përgjigjet duke shpallur orën (ndërmjet 1 dhe 12), dhe lojtarët e tjerë bëjnë numrin e shpallur të hapave drejt z. Orës.

Kjo pjesë e lojës përsëritet dhe lojtarët i afrohen gjithnjë e më shumë zotit Ora.

Kur z. Ora është i përgatitur (zakonisht kur lojtarët e tjerë janë afër atij/asaj), ai e ndryshon përgjigjen e tij/saj: duke thënë "Është koha e darkës!"

Me këtë sinjal, të gjithë nxënësit vrapojnë në pozicionin e fillimit, ndërsa z. Ora i ndjek nxënësit në përpjekje për të kapur darkën. Lojtari që kapet bëhet z. Ora i radhës dhe loja vazhdon.

Стр.128

PROPOZIM-AKTIVITETET

Aktiviteti 5. Punë në libër:

MATEMATIKA për klasën e parë, fq. 152-153

Diskutohet që një orë e zakonshme (me akrepa) dhe një orë digjitale (TV, pajisje celulare...) tregojnë të njëjtën kohë, por në një mënyrë tjetër. Shpjegohet se ka 24 orë në ditë, mesnata është ora 0, mesdita është ora 12. Në orën 24:00 të mesnatës, ajo ditë përfundon dhe fillon një ditë e re, dhe koha fillon të numërojë nga ora 0:00. Me një diskutim të përbashkët shqyrtohen kërkesat e detyrave 1, 2, 3 dhe 4 dhe nxënësit i zgjidhin në mënyrë të pavarur. Së bashku ose në dyshe kontrollojnë zgjidhjet.

Aktiviteti 6 - Loja: LE TË BIE... ORA!

Loja është përshtatje e lojës së njohur **Le të bie, le të bie...** Në anën e sipërme të pëllëmbës së secilit nxënës shënohet ora nga 0 deri në 24, dhe nëse ka më shumë se 25 nxënës, si vijon shkruhet edhe: shigjeta e vogël, shigjeta e madhe, ora, koha ... Rregullat e lojës janë të njëjta si në versionin origjinal.

AKTIVITETI PËRFUNDIMTAR - reflektimi ose nxjerrja e përfundimeve

Pse duam të dimë sa është ora?
Nëse nuk dimë të lexojmë kohën në orë, a mund të biem dakord me shokët tanë se kur do të luajmë?

E shikoj orën vetëm kur nis filmi im i preferuar!

Është më e lehtë për mua të tregoj kohën kur po shikoj celularin!

DIAGRAMI I VENIT

Ctp.129

REZULTATET E MËSIMIT

Nxënësi/nxënësja do të jetë i/e aftë:

1. Të përdorë tabela dhe diagrame për të nxjerrë përfundime;
2. Rendit, shfaq dhe lexon të dhënat në tabela dhe diagrame.

PËRMBAJTJET:

Mbledh, shfaq, interpreton dhe lexon të dhëna

NOCIONET:

Të dhënat, diagrami i Venit.

PAJISJA DHE MJETET:

- Lejleku-kukull ose model maske ose kartoni.
Për çdo nxënësi:
- Modele të formave 2D ose pllakave logjike matematikore;
- Libri i Matematikës për klasën e parë.

STANDARDET E VLERËSIMIT

Nxënësi/nxënësja:

- Përdor diagramin e Venit për të grupuar të dhënat ose objektet e mbledhura;
- Lexon dhe shpjegon të dhënat e paraqitura nga diagrami i Venit.
- Shpjegon kriterin sipas të cilit grupohen objektet në diagramin e Venit;
- Sugjeron kritere të ndryshme për grupimin e lëndëve të njëjta.

FUSHAT KOGNITIVE TË STANDARDEVE

Zbatimi

Zbatimi

Të menduarit logjik

Të menduarit logjik

Nxënësi/nxënësja do të dijë dhe mund:

- të bëjë sugjerime, të shqyrtojë mundësi të ndryshme dhe të parashikojë pasojat për të nxjerrë përfundime dhe për të marrë vendime racionale.

Nxënësi/nxënësja kupton dhe pranon se:

- iniciativa, këmbëngulja, qëndrimi dhe përgjegjësia janë të rëndësishme për kryerjen e detyrave, arritjen e qëllimeve dhe tejkalimin e sfidave në situatat e përditshme;
- Kërkimi i komenteve dhe pranimi i kritikave konstruktive shpiejnë në përparimin personal në nivel individual dhe shoqëror.

➤ LIDHJA VERTIKALE (TRAJEKTORJA E TË NXËNIT DHE MËSIMDHËNIES):

DIAGRAMI I VENIT

- Radhit;
- Shfaq dhe
- Lexon të dhëna.

DIAGRAMI I VENIT

Nxjerr përfundime nga të dhënat në diagrame.

DETYRAT PROBLEMORE

Zgjidh duke përdorur diagrame.

NË KLASËN ME NXËNËSIT E MËSIMDHËNËSES GORDANA

AKTIVITETI HYRËS - aktivizimi i njohurive paraprake

Loja: LEJLEKU LARUSH, KËRKON...

Në dyshemenë e klasës ose në oborrin e shkollës është vizatuar një rreth mjaft i madh sa për të përfshirë dhjetë fëmijë. Një nxënës i zgjedhur rastësisht merr lejlekun Larush dhe e fillon lojën duke thënë një strofë në të cilën fjalia e nënvizuar (kriteri i grupimit) ndryshohet sipas dëshirës:

Larushi, kërkoi
fëmijë me bluzë të kaltërt
në kënetë të gjejë!

Larushi, kërkoi
fëmijë të veshur me xhinse
në kënetë të gjejë!

Larushi, kërkoi
fëmijë që mbajnë syze
në kënetë të gjejë!

Nxënësit që plotësojnë kërkesën e lejlekut hyjnë në rrethin që përfaqëson kënetën. Loja vazhdon, dhe fëmija që hyri i pari në rreth merr lejlekun.

AKTIVITETET KRYESORE - të mësuarit nga përvoja

Aktiviteti 1- GRUPIMI I FORMAVE 2D

Nxënësit para vetes kanë një grup me forma 2D dhe një fletë letre me diagramin e Venit të vizatuar në të. Nxënësit duhet të grupojnë format 2D sipas kriterit të treguar nga mësimdhënësi. Për shembull:

"Gruponi trekëndëshat sipas madhësisë!" Vendosni vetëm trekëndëshat në diagramin e Venit! Vendosni format 2D që nuk janë trekëndësha jashtë diagramit!"

Kërkesat formulohen me qëllimin e grupimit sipas një kriteri: ose sipas formës, ose sipas ngjyrës ose sipas madhësisë.

Grupimi sipas dy kriterëve futet vetëm nëse përcaktohet se nxënësit kanë përvetësuar aftësinë e grupimit sipas një kriteri. Pastaj mund t'i drejtoheni kërkesave për vendosjen si më poshtë.

"Vendosni rrathët e vegjël në diagram!" Vendosni katrorët e mëdhenj jashtë diagramit!"

PROPOZIM-AKTIVITETET

Aktiviteti 2 – Punë në libër MATEMATIKA për klasën e parë

Diskutim në grup rreth imazhit hapës në f. 156:

"Çfarë kafshësh deti dalluan Dare dhe Filipa në fund të detit?" Çfarë detyre morën Dare dhe Filipa? Sipas cilit kriter i grupoi Filipa kafshët në diagramin e parë të Venit? Sipas cilit rregull i grupoi ajo në diagramin e dytë? Çfarë duhet të bëjë Dare?"

Detyra 1, 2 dhe 3 në fq. 156 mund të zgjidhet nëpërmjet diskutimit në të gjithë klasën e udhëhequr nga mësuesi ose nga puna e pavarur e nxënësve e ndjekur nga një kontroll në grup ose një kontroll duke përdorur teknikën "Fruljetë".

AKTIVITETI PËRFUNDIMTAR – reflektimi ose nxjerrja e përfundimeve

"Për të formuar një diagram të Venit, çfarë duhet të vendosim së pari?"

"Kur shikojmë një diagram të Venit, a mund të themi se me cilin rregull grupohen gjërat në të?"

"Leximi i të dhënave nga diagrami i Venit përfshin njohjen e asaj që të gjitha gjërat në diagramin e Venit kanë të përbashkët."

SHTOJCAT PËR NXËNËSIT

ZLLATKA DHE TRE ARINJTË

A e dini tregimin për Zllatkën dhe tre arinjtë?
Mundohuni ta shpjegoni me ndihmën e fotografive!

FORMAT 2D NË GJEOTABELË

1. Lidhi pikat e ngjyrosura me vija të drejta për të fituar dhe !

2. Vizato dhe duke bërë lidhjen e pikave me vija të drejta!

3. Tea bën foton më poshtë me fije me ngjyra të ndryshme. Ndhmoheni atë ta përfundojë.

Lidhi pikat! Numëroji format 2D!

TANGRAMI

NË TË DYJA FOTOGRAFITË SË BASHKU, ka gjithsej trekëndësja dhe katrorë.

Ngjiti në karton format e treguara më sipër dhe prisni për së gjat!

Përpiku të bësh figurat e mëposhtme:

Përpiku të bësh edhe numra të tjerë dhe disa shkronja!

NË LIVADH, NË KËNETË DHE NË PYLL

1. NË LIVADH!

Sa janë gjithsej:

dhe

? Shkruaj!

Sa janë gjithsej

? Shkruaj!

dhe

2. NË KËNETË!

Në kënetë dhe përreth saj ka gjithsej

Disa u kërcyen dhe tani ka vetëm një

Sa

kërcyen në kënetë?

3. NË PYLL! Çdo

ka ngrënë disa

dhe

LLogarit sa fruta ka ngrënë secili?

dhe lidhi!

4. PËRSËRI NË LIVADH! Fluturat: Sani, Nela, Maja, Timi dhe Lela janë në livadh. Secila prej tyre duhet të pushojë në lule me numrin e marrë kur zbriten numrat në kartat e tyre.

Llogariti dhe lidhi!

FOLEJA E DRAGOIT

(Нема текст, само илустрации)

DIAGRAMI I KEROLIT

Shiko fotografinë me Gjyshin dimër në "Tregimin për Vitin e Ri".
Plotëso tabelat nga ajo që keni vënë re në fotografi!

Detyra 1. Vizato dhe ngjyros sipas shembullit!

Detyra 2. Fshije atë që nuk është...! Rretho atë që është...!

Fshij ose rretho çka është....	Afër		Larg	
E MADHE	 	 		
E vogël	 	 		

Стр.140

KAPELË "PJESË - PJESË - TËRËSI"

Стр.141

NUMRAT ÇIFT SHUMA E TË CILËVE ËSHTË...

1. Numëro dhe shkruaj!

Shkruaji në fletore numrat tjerë çift, shuma e të cilëve është 9!

2. Lidhi numrat çift shuma e të cilëve është numri i shkruar në _____.

Së pari, rinumëro dhe shkruaj!

Стр.142

PESHORJA MATEMATIKORE

Shembull i zgjidhur!

E DUA MATEMATIKËN

1. Shokëve të vegjël iu nevojitet ndihmë. **Vizato dhe shkruaj!**

Përdore peshoren matematikore!

Стр.143

Kur peshorja është jashtë ekuilibrit?

2. Shokëve të vegjël iu nevojitet ndihmë. **Vizato dhe shkruaj!**

Стр.144

SHOKËT NË NDIHMË

1. Shkruaji numrat që të jenë të saktë!

Стр.145

1. Miqtë në vështirësi! **Vizato dhe shkruaj!**
Përdore peshoren matematikore!

NUMRAT RENDOR DERI NË 10

Lokomotiva

i parë

i dytë

i tretë

i katërt

i pestë

i gjashtë

i shtatë

i tetë

i nëntë

i dhjetë

1. Cila

2. Shkruaj numrin rendor të

Mësimdhënëset Svetle dhe Drita nxënësve të klasës së parë u dhanë orarin e mësimit për nesër.

2. Shkruani numrin rendor të klasës!

Shkencat natyrore në orën e 2-të

2 час.

Arsimi fizik dhe shëndetësor në orën ____

Shoqëri në orën ____

Matematikë në orën ____

Giuhë amtare kemi në orën ____

Aktivitete të lira në orën ____

Стp.148

Davidi bëri fotografi në çdo klasë, por fotografitë nuk janë në dukje.

Vlerësoni! Shkruani numrin rendor të klasës!

Nëse e njihni **shkronjën e parë**, lidhni fjalën me numrin rendor!

E parë

E dytë

E tretë

E katërt

E pestë ----- 5

E gjashtë

E shtatë

E tetë

E nëntë

Shkruaj në cilën klasë Davidi është fotografuar me:

Klasën -----

Стp.149

5.Shkruaj numrin rendor!

Qëllimi

Cili fëmijë fitoi vendin **e parë**, cili **të dytën** dhe cili **të tretin**?

Ngjyros!

6.Cili fëmijë është i pari?

Pse?

Si janë rreshtuar?

PËRSËRI VLERËSOJMË DHE NUMËROJMË

1. Çka mendon, sa ka nga secili prodhim? Vlerëso dhe shkruaj!

Pastaj numëro dhe shkruaj!

Vlerësova

Numërova

Vlerësova

Numërova

Стp.151

2. Vlerëso sa fëmijë po përgatiten për shfaqjen e shkollës! Pastaj numëro dhe shkruaj!

VLERËSOVA NUMËROVA GABOVA PËR

Sa fëmijë këndojnë me?

Sa fëmijë luajnë me?

Sa fëmijë këndojnë gjithsej

ose luajnë me ?

3. Sa instrumente janë gjithsej në fotografi?

Vlerëso dhe numëro!

VLERËSOVA NUMËROVA GABOVA PËR

Стp.152

CILA SKUADËR FITOI?

Skuadra e kaltërt dhe skuadra e kuqe kishin lojë garuese në basketboll.

Çdo ka 2 pikë përveç në largësi, i cili ka 3 pikë.

Në fillim skuadra e kuqe fituan 2 pikë, më pas skuadra e kaltërt 3 pikë.

Më pas secila skuadër jepte një kosh për 2 pikë në mënyrë alternative:

e kuqe, pastaj skuadra e kaltërt, e kuqe, e kaltërt...

Dhe asnjëra skuadër nuk goditi një "trepikësh".

Fitoi skuadra e parë që shënon të paktën 20 pikë!

Shkruaji numrat në tabelën e rezultateve ashtu siç ndryshojnë!

e kaltërt	e kuqe
--------------	--------

Cila skuadër fitoi?

Стр.153

PESHQIT NË AKUARIUMET

1. Shkruaj sa peshq _____ ka në çdo akvarium!
Ngjyros aq fusha sa numëroni _____!

Për sa më shumë _____ ka në akvariumin me më shumë
_____ se akvariumi me më pak _____? Numëro dhe shkruaji!

Стр.154

POSTER NGA GJURMËT

Albini dhe Rudina i tregojnë grupit të tyre posterin.
Së bashku me miqtë e tyre kanë bërë një fotografi.

**Secili fëmijë në grup la gjurmët e 10 gishtave e të dyja duarve.
Sa fëmijë në grup lanë gjurmët e tyre?**

Grupoji nga 2 gjurmë të dorës, së majtë dhe të djathtë. Numëro dhe shkruaj!

**Gjithsej sa gishta kanë lënë gjurmë në fotografi!
Numëro nga 10 dhe rretho numrin e përgjithshëm të gishtërinjve?**

Sa gjurmë të dorës së majtë ka në poster?

Стр.155

MEDOJA DHE DYMBËDHJETË MUAJT

1. Lidh numrin rendor të lokomotivës dhe secilin vagon me kartelën e ariut në të cilën shkruan muaji!

JANAR	SHKURT	
MARS	PRILL	
MAJ	QERSHOR	KORRIK
GUSHT	SHTATOR	
TETOR	NËNTOR	
DHJETOR		

Стр.156

Çorapet e Medos

Personazhet: Medoja, Dhelpra dhe Ujku

Dhelpra: Mirëdita Ujk! Si jeni? Pse je kaq i zbehur?

Ujku: Mirëdita Dhelprë! Unë jam mirë, por kam shumë ftohtë, kështu që jam i ngushtë.

Dhelpra: A nuk ju mban ngrohtë palltoja juaj e trashë? Këtu jam shumë ngrohtë nga palltoja ime. Këmbët e mia janë pak të ftohta.

Ujku: Pikërisht! Edhe këmbët e mia janë të ftohta. Prandaj erdha këtu në shpellën e Medos. Unë e shoh atë duke ecur nëpër pyll çdo ditë. Ai vesh çorape të bukura në këmbë.

Dhelpra: Ai ka veshur çorape!? Dhe çfarë ngjyre janë?

Ujku: Unë Dhelprë jam i turpshëm, nuk i kuptoj ngjyrat!

Medoja: Zgjat çorapet dhe sheh Ujkun dhe Dhelprën: - Hej, çfarë po bëni këtu përballë shpellës sime?

Dhelpra: I dashur Medo, kemi ardhur të të pyesim se nga i ke çorapet? Dimri po vjen dhe këmbët tona janë shumë të ftohta.

Medoja: Mmmm! Çorapet e mia ishin thurur për mua nga Pula Thurëse. E dini, edhe këmbët e mia ishin gjithmonë të ftohta. Më duhej t'i fërkoja me putrat dhe t'i ngrohja. Por sapo ndalova së fërkuari, këmbët m'u ftohën përsëri. Dhe kam shumë për të bërë, kështu që nuk mund të ulem dhe të fërkoj këmbët. Kështu shkova te Pula Thurëse, e pyeta dhe ajo më thuri shtatë palë çorape.

Ujku: Dhe pse çorapet tua janë me ngjyra të ndryshme?

Medoja: Pula Thurëse më thuri shtatë palë çorape në shtatë ngjyra të ndryshme. Çorapet e kaltërta janë për të hënën, të verdha për të martën, të gjelbra për të mërkurën, rozë për të enjten, portokalli për të premten, të kuqe për të shtunën dhe të bardha për të dielën. Edhe pse jam plakur, të dielave më pëlqen të jem i veshur.

Dhelpra: E di zemer, me mjafton vetëm një palë çorape.

Ujku: Të gjithë duhet të kenë disa palë çorape, çorapet ndoten lehtësisht, ndaj duhet t'i ndërrojmë çdo ditë.

Dhelpra: Zemër, a do të dojë Pula Thurëse të thur çorape edhe për ne?

Medoja: Une nuk e di! Shkoni në fshat. Ajo jeton në shtëpinë e fundit. Çfarë që të ndodhë - ejani e më tregoni. Dhe, tani një mendim i mëvonshëm! Kam punë për të bërë, duhet të përgatitem për gjumin e gjatë të dimrit.

FLETË PUNE: KUTIAT PËR ÇORAPE

1. Medoja çorapet e tij i mbante në një kuti me ngjyrën e duhur.

Lidh dhe ngjyrosi _____ sipas radhitjes së ditëve të javës!

Shkruaj numrin rendor të kutisë!

e hënë

e martë

e mērkurē

e enjte

e prente

e shtunë

e diel

2. Vazhdo tregimin!

Na ishte një gjysh. **E diela** ishte dita e tij e pushimit.

Të hënën ai mbledhte kerpudha në mal.

Të martën, ai i shiste kërpudhat në treg.

[illegible]

Në

nipërit e tij i erdhën për

vizitë.

Ctp.158

SA ËSHTË ORA?

1. Fshij çka nuk bën Milla në mëngjes, mesditë dhe në mbrëmje!

MËNGJES

MBRËMJE

MESDITË

Стр.159

Diskutoni dhe vlerësoni kohën e çdo aktiviteti!

2. Ora e parë në shkollë filloi. Engjëlli mëson për orën.

Cilën orë e tregojnë akrepat e orës?

Vizatoji ato!

Shkruaji numrat që tregon ora digjitale!

3. Menjëherë pas orëve të mësimit, Engjëlli luan me shokët e tij. Cilën orë tregojnë

akrepat në orë? **Vizatoji ato!**

Shkruaji numrat që tregon ora digjitale!

4. Koha është për gjumë! Engjëlli është në shtratin e tij. **Vizatoni akrepat**

në orën që tregon kohën kur të zë gjumi!

Shkruaji numrat që tregon ora digjitale.

Стр.160

5. **Imagjinoni një tregim** çka bën Davidi gjatë ditës!

Shkruaji numrat në orë! **Emërtoni orën** për çdo aktivitet!

Lidhi!

Shkruaji numrat në orën digjitale për aktivitetet vijuese:

Стр.161

MONEDHAT DHE BANKËNOTAT

Стр.162

TABELA 100

SHTOJCAT NGA MËSIMDHËNËSIT

Shtojcat nga SIMONA ANASTASOVSKA

mësimdhënëse e grupit klasor në SHFK "Dimitar Milladinov", Qendër, Shkup

NUMRAT ÇIFT SHUMA E TË CILËVE ËSHTË 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9 OSE 10

Tema: OPERACIONET ME NUMRA

STANDARDET E VLERËSIMIT

Nxënësi/nxënësja emërton numrat çift, shuma e të cilëve është 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9 dhe 10.

PËRMBAJTJA:

Mbledhja dhe zbritja deri në 10

NOCIONET

Mbledhja, zbritja, sasia, numri njëshifror.

PAJISJET DHE MJETET

Për secilin nxënësi:

- Kapëse
- Re të shtypura ose të vizatuara me një nga numrat 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9 dhe 10. Në pjesën e poshtme të reve bëhen dy vrima të vogla.

AKTIVITETI KRYESOR - të mësuarit nga përvoja

RETË ME PIKA SHIU

Çdo nxënësi merr një re me numra (2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9 ose 10) dhe kapëse. Duhet të numërojë numrin e saktë të kapëseve dhe t'i ndajë ato në dy grumbuj. Ai lidh kapëset nga një grumbull në formën e një zinxhiri në një vrimë të resë, dhe kapëset nga grumbulli tjetër në një zinxhir të lidhur me vrimën tjetër të resë. Më pas ai numëron sa kapëse janë ngjitur në secilën nga dy vrimat dhe shkruan në fletore numrat çift, shuma e të cilëve është numri i resë.

Aktiviteti vazhdon duke i shpërndarë kapëset në një mënyrë të re, pra duke zbuluar dhe shkruar numrat çift, shuma e të cilëve është numri i resë, derisa të shterohen të gjitha mundësitë.

SHËNIM: Pas vendosjes së dy zinxhirëve me pika në re, nxënësit inkurajohen të kontrollojnë duke numëruar numrin e përgjithshëm të pikave dhe të korrigjojnë gabimet e tyre.

ZBRITJA E NUMRAVE DERI NË 20

Tema: OPERACIONET ME NUMRA

STANDARDET E VLERËSIMIT

Nxënësi/nxënësja:

- zbrit duke numëruar nga prapa dhe duke zbritur një sasi nga një tjetër;
- përdor shenjat – dhe = në pohimet matematikore që përfshijnë zbritjen.

PËRMBAJTJET

Zbritja deri në 20.

NOCIONET

Zbritja, – dhe =.

PAJISJET DHE MJETET

Për secilin nxënë

- Tela të mbështjellur me material të butë;
- 20 rruaza;
- Kartat e detyrave për llogaritjen e diferencave (me numra deri në 20).

Aktiviteti – MATEMATIKA TROPIKE

Secili prej nxënësve merr 20 rruaza të lidhura në një varg dhe një kartë me diferencën që duhet të llogarisë (psh. $12 - 7$). Është e nevojshme të numërohen 12 rruaza dhe të hiqen nga teli. Më pas ai numëron 7 rruaza dhe i largon ato nga pjesa tjetër për të paraqitur zbritjen. Ai numëron rruazat dhe shënon zbritjen në fletore. Nxënësit u tregojnë letrat e tyre bashkëmoshatarëve dhe shpjegojnë përgjigjet e tyre duke përdorur renditjen e rruazave në varg. Aktiviteti vazhdon duke i kthyer të gjitha rruazat në tel dhe duke shkëmbyer letrat mes fëmijëve.

Shtojcat nga **BRANKA JAKIMOVSKA**

mësimdhënëse e grupit klasor në SHFK "Kiro Gligorov", Qendër, Shkup

ZBËRTHIMI I NUMRAVE DERI NË 30 TË DHJETËSHEVE DHE NJËSHEVE

Tema: OPERACIONET ME NUMRA

STANDARDET E VLERËSIMIT

Nxënësi/nxënësjë i zbërthen numrat dyshifrorë deri në 30 të dhjetësheve dhe njësheve dhe anasjelltas.

PËRMBAJTJET

Numrat deri në 30.

NOCIONET

Dhjetëshet dhe njëshet, numrat dyshifrorë.

PAJISJET DHE MJETET

- Mjete shkollore;
- Libri i matematikës për klasën e parë;
- Tabelë inteligjente ose projektor;
- Tabelë magnetike.

AKTIVITETI HYRËS – aktivizimi i njohurive paraprake:

Prezantim me tregimin **XHAXHI MITE DHE MOLLAT**

"Xha Mite një ditë vendosi të mbledhë mollët nga pema e tij e mollës. I vendosi mollët në një shportë të madhe. Kur iu desh të numëronte mollët, Xha Mite mendoi mënyrën më të lehtë për ta bërë këtë. Ai vendosi të grupojë nga 10 mollë. Ai bëri 2 grupe me nga 10 mollë. Por atij i kishin mbetur edhe 3 mollë anash.

Si mendoni: Sa mollë kishte xha Mite?

10 mollë → 1 dhjetëshe = 1D

20 mollë → 2 dhjetëshe = 2D

3 njësi = 3E

2Dh3Nj= 23

Стp.167

AKTIVITETET KRYESORE – të mësuarit nga përvojë

Aktiviteti 1. Nxënësit me flomaster e ndajnë tabelën magnetike në dy pjesë. Pjesa e majtë është vendi i dhjetësheve dhe pjesa e djathtë është vendi i njësheve. Nxënësit në tabelë vizatojnë rathë magnetike sipas numrit të dhënë (psh. për numrin 17 vizatojnë 1 rreth në vendin e dhjetësheve, 7 rathë në vendin e njësheve).

Aktiviteti 2. Mësimdhënësi në tabelë i vizaton kolona me dhjetëshe dhe njëshe, dhe nxënësit "lexojnë" numrin dhe i shkruajnë numrat me shifra (dhe me fjalë nëse nxënësit janë në gjendje ta bëjnë këtë).

Aktiviteti 3.

Punë me librin e matematikës për klasën e parë

Diskutimi në grup rreth detyrës 1 dhe detyrës 2 në fq.120 pasohet nga zgjidhja e pavarur dhe prezantimi i zgjidhjeve të detyrave nga nxënësit.

Kontributet nga autorët:

AKTIVITETI PËRFUNDIMTAR – reflektimi ose nxjerrja e përfundimeve

Hapet një diskutim në lidhje me këtë standard (Zbërthimi i numrave dyshifrorë deri në 30 në dhjetëshe dhe njëshe dhe anasjelltas) për të nxitur nxënësit të mendojnë se përse numrat zbërthehen saktësisht në dhjetëshe dhe njëshe.

"Pse mendoni se ne i shkruajmë numrat në këtë mënyrë?"

Pse i ndajmë numrat në dhjetëshe dhe njëshe?

Sa gishta gjithsej kemi në të dyja duart së bashku? Dhjetë.

Le të paraqesim numrin 24 duke përdorur gishtat e të dy duarve. Si është më e lehtë? Së pari të 10, pastaj përsëri të 10 dhe në fund vetëm 4 gishta të tjerë.

A mund t'i zbërthejmë numrat, për shembull, në pesë dhe një? Si do ta paraqesim numrin 24 duke përdorur vetëm gishtat e njëjës dorë? 5, 5, 5, 5 dhe 4 gishta.

Cila është më e lehtë: të 10 gishtat në të dyja duart apo vetëm pesë gishtat në njëjës dorë?"

LOJA: MESAZHI SEKRET

"Të luajmë një lojë që quhet **Mesazhi sekret!** Unë do të tregoj pesë numra me gishtat e njëjës dorë dhe ju duhet t'i shkruani.

Shfaqen numrat, për shembull: 19, 5, 16, 19, 21.

"Ne do të kuptojmë numrat dhe më pas do t'i gjejmë ato shkronja në alfabet." Në fund do të lexojmë se cili është mesazhi sekret".

A,B,C,Ç,D,DH,E,Ë,F,G,GJ,H,I,J,K,L,LI,M,N,Nj,O,P,Q,R,Rr,S, Sh,T,Th,U,V,X,Xh,Y,Z,Zh

Стp.168

Shtojcat nga **INEKA MOSTERMAN**

mësimdhënëse e grupit klasor në SHFK "Kiro Gligorov", Qendër, Shkup

DETEKTIVË MATEMATIKOR **NË KËRKIM TË FORMAVE TË FSHEHURA**

Tema: GJEOMETRIA

STANDARDET E VLERËSIMIT

Nxënësi/nxënësjë

- Emërton forma 2D dhe shpreh ngjashmëri dhe dallime ndërmjet tyre;
- Emërton forma 3D dhe shpreh ngjashmëri dhe dallime ndërmjet tyre;
- Njeh dhe emërton forma 2D dhe 3D;
- Përshkruan dhe krahason forma 2D;
- Përshkruan dhe krahason forma 3D;
- Identifikon forma 2D në forma 3D.

PËRMBAJTJET

Format - 2D- dhe 3D.

NOCIONET

Rrethi, trekëndëshi, katërkëndësh kënddrejtë, katrori, kubi, kuadranti, cilindri, koni, topi.

PAJISJET DHE MJETET

- Fletë pune *Detektivët Matematikorë* (në shtojcë), për çdo ekip;
- Objekte në klasë me format gjeometrike të mësuara.

Aktiviteti:

Nxënësit të ndarë në grupe si ekip detektivësh u jepet një fletë pune me detyra që janë sfida e tyre për të zbuluar dhe identifikuar format gjeometrike në klasë. Ata hyjnë në klasë dhe zgjedhin objekte në të cilat njohin format e dhëna. Skuadra që përfundon kërkimin në kohën më të shkurtër fiton.

GARA MATEMATIKORE

TEMA: OPERACIONET ME NUMRA

STANDARDET E VLERËSIMIT:

Nxënësi/nxënësja:

- Mbledh duke numëruar përpara dhe duke kombinuar dy sasi;
- Shpjegon se ndryshimi i renditjes së shumave nuk e ndryshon shumën.

PËRMBAJTJA

Mbledhja deri në 20.

NOCIONET

Mbledhja, + dhe =.

PAJISJET DHE MJETET

Për secilin çift nxënësish:

- Fletë pune e laminuar me gara matematikore (në shtojcë);
- Kubi për lojë;
- Dy makina të vogla;
- Flomasterë dhe peceta për pastrim.

AKTIVITETI

Nxënësit ndahen në çifte. Çdo çift merr materialet e duhura për lojën. Mësimdhënësi/ja jep udhëzime për mënyrën e zbatimit dhe shpall fillimin e garës.

Secili çift hedh kubin (zarin) dhe i krahason numrat e fituar. Nxënësi me numrin më të madh fillon garën i pari, hedh të dy zaret, përcakton shumën dhe i shkruan numrat në fushën e shënuar me një flomaster. Më pas ai lëviz makinën e tij përgjatë rrugës, duke kaluar vendin e duhur në vargun e numrave. Nxënësi i dytë përsërit të njëjtën gjë. Fituesi i garës është nxënësi që i pari do të merr shumën 12 dhe do ta arrijë qëllimin me makinën e tij.

Detektivë matematikor

DETEKTIVË:

Vendoseni veten në rolin e një ekipi hetimor detektiv
në kërkim të formave të fshehura 2D dhe formave 3D dhe gjeni ato:

RRETHI

X

KUBI

X

KATËRKËNDËSHI KËNDREJTË

X

TOPI

X

ILUSTROJI OBJEKTET E GJETURA:

Koha:

GARA MATEMATIKORE

Shtojcat nga **SNEZHANA TRAJKOVSKA**

mësimdhënëse e grupit klasor në SHFK "Kiro Gligorov", Qendër, Shkup

MBLEDHJA SIPAS RADHITJES SË NDRYSHME

TEMA OPERACIONET ME NUMRA

STANDARDET E VLERËSIMIT

Nxënësi/nxënësja do të jetë i/e aftë të mbledh numra deri në 10.

PËRMBAJTJET

Mbledhja e numrave deri në 10.

NOCIONET

Mbledhja, sasia, numri njëshifror;
+ dhe =.

PAJISJET DHE MJETET

- Varëse me kapëse në dy ngjyra;
- Letër me ngjyra;
- Gota prej letre ose cilindra prej kartoni;
- Gyptha prej plastike, pirunë dhe lugë.

Për çdo nxënë

- Zhetonë në dy ngjyra;
- Pej leshi.

AKTIVITETET HYRËSE – aktivizimi i njohurive paraprake

Secila nga aktivitetet hyrëse realizohet para tabelës me pjesëmarrjen e një nxënësi/nxënëseje.

Aktiviteti 1. VARËSE ME KAPËSE

Nxënësi vendos 4 kapëse të gjelbra në anën e majtë dhe 1 kapëse të verdhë në anën e djathtë të varëses dhe shkruan në tabelë $4 + 1 = 5$.

Pastaj kthen varësen dhe nxënësit vërejnë se kapëset kanë ndërruar vendet: në të majtë është një kapëse e verdhë dhe në të djathtë katër kapëse të gjelbra. Në tabelë shkruhet $1 + 4 = 5$.

Nxënësit arrijnë në përfundimin se $4 + 1 = 1 + 4$.

Aktiviteti 2. VAZOT ME LULE

Në tabelë vendosen dy vazo letre boshe. Njëri nga nxënësit vendos 5 lule në vazon e parë dhe 1 lule në të dytën. Ai shkruan $5 + 1 = 6$ në tabelë.

Më pas vazot shkëmbejnë vendet e tyre dhe nxënësit vërejnë se në vazon e parë ka 1 lule dhe në të dytën 5 lule. Ai shkruan në tabelë $1 + 5 = 6$.

Nxënësit përcaktojnë se $5 + 1 = 1 + 5$.

Ctp.173

Aktivitetet 3. KUTITË ME VEGLAT PËR USHQIM

Mësimdhënësi/ja vendos në tavolinë 2 gota ose 2 kuti kartoni cilindrike. Njëri nga nxënësit vendos 2 lugë në kutinë e parë dhe 5 pirunë në kutinë e dytë.

Ai shkruan në tabelë $2 + 5 = 7$.

Pasi kutitë shkëmbejnë vendet e tyre, nxënësit vërejnë se në kutinë e parë ka 5 pirunë të bardhë dhe në të dytën 2 lugë të bardha.

Ata shkruajnë $5 + 2 = 7$.

Nxënësit arrijnë në përfundimin se $2 + 5 = 5 + 2$.

AKTIVITETET KRYESORE – të mësuarit nga përvojë

Nxënësit ndahen në 3 grupe me numër çift nxënësish dhe në secilin grup nxënësit punojnë në çifte. Çiftet në grupin e parë bëjnë aktivitetin 1, në të dytin aktivitetin 2 dhe në të tretën aktivitetin 3. Më pas grupet ndërrojnë dhe zëvendësojnë aktivitetet e njëri-tjetrit. Çiftet e nxënësve nga secili grup realizojnë të tre aktivitetet e sugjeruara. Mësimdhënësi/ja u ofron mbështetje nxënësve të secilit grup në bazë të vlerësimit nga monitorimi i punës. Nxënësit në secilin çift ulen përballë njëri-tjetrit.

Aktiviteti 1. PEJ LSHI, ZHETONË DHE SEMAFORI MATEMATIKOR

Secili nxënës në çift përballë tij formon 2 vija të lakuara të mbyllura prej leshi. Një nxënës i çiftit vendos 6 zhetonë të kuq në njërën lakore të mbyllur dhe 3 zhetonë të gjelbër në të tjetrën. Atë e paraqet me një shprehje numerike në semaforin matematikor, $6 + 3 = 9$.

Nxënësi tjetër i çiftit vendos zhetonët në rend të kundërt: në lakoren e parë vendos 3 zhetonë të gjelbër ndërsa në të dytën 6 zhetonë të kuq. Atë e paraqet me shprehje numerike në semaforin matematikor, $3 + 6 = 9$. Më pas nxënësit diskutojnë për numrin e zhetonëve në dy lakoret dhe arrijnë në përfundimin se $3 + 6 = 6 + 3$.

Aktiviteti 2. GOTA ME TUBA OSE SHKOPINJË

Çdo çift merr 4 gota (nga 2 përpara secilit nxënës të çiftit) dhe gyptha ngjyrë rozë dhe të kaltërt. Një nxënës i çiftit në gotën tij të parë vendos 7 gyptha ngjyrë rozë, ndërsa në gotën e dytë vendos 3 gyptha të kaltërt. Atë e paraqet me një shprehje numerike në semaforin matematikor, $7 + 3 = 10$. Nxënësi tjetër në dy gotat e tij vendos gyptha në radhitje të kundërt, në gotën e parë vendos 3 gyptha të kaltërt, ndërsa në gotën e dytë vendos 7 gyptha rozë. Këtë e paraqet me një shprehje numerike në semaforin matematikor $3 + 7 = 10$. Nxënësit konkludojnë se $7 + 3 = 3 + 7$.

Aktiviteti 3. KURORË DHE LULE

Secili çift merr 4 kurora (në formën e gjevrekëve) të bëra me letër të gjelbër (2 përpara secilit nxënës në çift) dhe ngjitëse lulesh në ngjyrat rozë dhe vjollcë. Një nxënës i çiftit vendos 2 lule rozë në kurorën e tij të parë dhe 6 lule vjollcë në kurorën e dytë. Ai e paraqet këtë me një shprehje numerike në semaforin matematikor, $2 + 6 = 8$. Nxënësi tjetër nga çifti vendos lule në dy kurorat e tij në rend të kundërt dhe e paraqet këtë me një shprehje numerike duke përdorur semaforin matematikor, $6 + 2 = 8$. Nxënësit përcaktojnë se $6 + 2 = 2 + 6$.

FOTOGRAFITË E SHFRYTËZUARA

Përveç fotografive të përgatitura nga autorët apo të siguruara nga studio e dizajnit KOMA, Doracaku përfshin edhe fotografi nga realizimi i skenarëve në klasat e mësimdhënësve në paralelet e mësimdhënësve klasore në disa shkolla fillore.

TITULLI I SKENARIT	MËSIMDHËNËSI KLASOR	SHKOLLA FILLORE
<i>Numrat çift shuma e të cilëve është numri 10</i>	Lirie Ballazhi	SHF "Sande Shterjoski", Kërçovë
<i>Numrat rendor deri në 10</i>	Simona Anastasovska	SHFK "Dimitar Milladinov", Komuna Qendër, Shkup
<i>Vlerësimi dhe numërimi deri në 20</i>	Shqipe Mustafa	SHF "Sande Shterjoski", Kërçovë
<i>Numërimi nga 2 deri në 20</i>	Valentina Petrovska	SHFK "Koço Racin", Komuna Qendër, Shkup
<i>Numri për dy më i madh ose për dy më i vogël nga numri i dhënë</i>	Branka Jakimovska	SHFK "Kiro Gligorov", Komuna Qendër, Shkup
<i>Krahasimi i numrave deri në 30</i>	Simona Anastasovska	SHFK "Dimitar Milladinov", Komuna Qendër, Shkup
<i>Krahasimi i numrave deri në 30</i>	Sonja Jovanoviq Krstevska	SHFK "Kiro Gligorov", Komuna Qendër, Shkup
<i>Numërimi nga 10 deri në 100</i>	Ineka Mosterman	SHFK "Kiro Gligorov", Komuna Qendër, Shkup
<i>Mbledhja në mënyra të ndryshme</i>	Snezhana Trajkovska	SHFK "Kiro Gligorov", Komuna Qendër, Shkup
<i>Denarë maqedonas</i>	Meri Talevska Stefanoska	SHF "Kole Kaninski", Manastir
<i>Mbledhja e numrave deri në 20</i>	Ana Nakova	SHFK "Kiro Gligorov", Komuna Qendër, Shkup
<i>Mbledhja e numrave deri në 20</i>	Simona Anastasovska	SHFK "Dimitar Milladinov", Komuna Qendër, Shkup
<i>Tregu i gjelbër</i>	CSimona Anastasovska	SHFK "Dimitar Milladinov", Komuna Qendër, Shkup
<i>Vija simetrike</i>	Sllavica Joshevska	SHF "Kole Kaninski", Manastir
<i>Gishti, pëllëmba, bërryli, shputa e këmbës, hapi</i>	Katerina Karevska	SHF "Kole Kaninski", Manastir

<i>Vlerësimi dhe matja e masës</i>	Olivera Mihajlovska	SHF “Kole Kaninski“, Manastir
<i>Diagrami i Venit</i>	Gordana Trajkovska	SHF “Kole Kaninski“, Manastir
Realizimi i lojërave në oborr nga më shumë skenarë	Marina Stankovska	SHF “Kole Kaninski“, Manastir

Стр. 175

BURIME

Биро за развој на образованието (2021). *Наставна програма по математика за I одделение*, <https://www.bro.gov.mk>

Bruner, J. (1966). *Toward a Theory of Instruction*. Harvard University Press

Daro, P., Mosher, F., & Corcoran, T. (2011). *Learning Trajectories in Mathematics> A Foundation for Standards, Curriculum, Assessment, and Instruction*, Consortium for Policy Research in Education.

International Bureau of Education (2013). *IBE Glossary of Curriculum Terminology*, Geneva: UNESCO IBE. <https://learningportal.iiep.unesco.org/en/issue-briefs/improve-learning/curriculum-and-expected-learning-outcomes>

Ламева, Б., Андонова–Митревска, Т., Реџеџи, Л., Наумовска, В., Спасовска-Бинчева, К., Јорданова, Д., Рамадани, Р., *Извештај за постигањата на учениците во Македонија – ПИСА 2015 (PISA 2015-Programme for International Student Assessment)*, Скопје: Државен Испитен Центар, <http://dic.edu.mk/wp-content/uploads/2017/11/Pisaizvestaj2015.pdf>

Математички оддел при Универзитетот на Кембриџ, <https://nrich.maths.org/4725>, <http://mathszone.net/mw/number/NumberBalance/NumberBalanceGame/index.html>

Министерство за образование на Сингапур (2013). *НАСТАВНИ ПРОГРАМИ ПО МАТЕМАТИКА од прво до шесто одделение примарно образование – Имплементацијата започнува со учениците во прво одделение во 2013 г. (превод од англ. MATHEMATICS SYLLABUS Primary One to Six, Implementation starting with 2013 Primary One Cohort)* https://www.moe.gov.sg/-/media/files/primary/mathematics_syllabus_primary_1_to_6.pdf

Министерство за образование на Сингапур (2021). *НАСТАВНИ ПРОГРАМИ ПО МАТЕМАТИКА од прво до шесто одделение примарно образование – Имплементацијата започнува со учениците во прво одделение во 2021 г. (измените се внесени заклучно со второ одд.) (превод од англ. MATHEMATICS SYLLABUS Primary One to Six, Implementation starting with 2021 Primary One Cohort (Updated up to Primary 2))* <https://www.moe.gov.sg/-/media/files/syllabus/2021-pri-mathematics.pdf>

Министерство за образование и наука на Република Северна Македонија (2021). *Концепција за основното образование*, <https://mon.gov.mk/stored/document/Koncepcija%20MK.pdf>

Национален совет на наставници по математика (САД), <https://www.nctm.org/Classroom-Resources/Illuminations/Interactives/Pan-Balance----Numbers/>

OECD (2013). *PISA 2012 Assessment and Analytical Framework: Mathematics, Reading, Science, Problem Solving & Financial Literacy*, OECD Publishing
<http://dx.doi.org/10.1787/9789264190511-en>

OECD (2018). *PISA 2022 Mathematics Framework (Draft)*. <https://pisa2022-maths.oecd.org/files/PISA%202022%20Mathematics%20Framework%20Draft.pdf>

PISA – *Programme for International Student Assessment*, <http://www.oecd.org/pisa/>

Род, Џ., Кнапмилер, М. Е., Туре, М. (2011). *Математика со размислување: Прирачник за обучувачи*. Скопје: Биро за развој на образованието

TIMSS – *Trends in International Mathematics and Science Study*, <http://www.iea.nl/timss>

Фондација за образовни и културни иницијативи „Чекор по чекор“ (2007). *Сликовница: Портокали за секого од Даига Заке*, <https://www.stepbystep.org.mk/biblioteka>